

Hallituksen esitys Eduskunnalle luonnonvararikoksia koskevien säännösten uudistamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uudistettaviksi metsästystä, kalastusta sekä metsän käyttöä ja hoitoa koskevat rangaistussäännökset. Esitys on osa rikoslain kokonaisuudistusta. Rikoslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi luku luonnonvararikoksista, jossa säädettäisiin metsästyks-, kalastus- ja metsärikoksista, laittoman saaliin kätkemisestä, syyteoikeudesta sekä metsästyskiellosta.

Metsästyks-, kalastus- ja metsärikoksista säädetään nykyisin asianomaisia oikeusaloja koskevissa laeissa. Rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksutun periaatteen mukaisesti rikoslakiin ehdotetaan siirrettäväksi näitä rikoksia koskevat vankeusuhkaiset rangaistussäännökset. Asianomaisiin lakeihin jäisivät edelleen sakonuhkaiset rikkomussäännökset.

Rikoslain luonnonvararikokset olisivat yleensä rangaistavia tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta tehtyinä. Näistä rikoksista voidaan nykyisin tuomita sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Rikosten rangaistusasteikkoihin ei ehdoteta muutoksia.

Metsästyksrikosta koskevassa säännöksessä ei ehdoteta suuria asiallisia muutoksia rangaistavuuden alaan. Rauhoittamattoman eläimen pyynti ehdotetaan rangaistavaksi luvattona pyyntinä.

Kalastusrikoksia koskevat säännökset on esityksessä yhteen sovitettu rikoslain ympäristörikossäännösten kanssa. Kalastusrikoksena rangaistavaa olisi vastaisuudessa myös kala- tai rapulajin taikka niiden kannan luvaton istuttaminen tai siirtäminen vesialueelle. Kalastuslain vaaran tai vakavan vaaran aiheuttamista kalavedelle koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Kalastusrikoksen yritys ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi.

Metsärikoksena rangaistavaa olisi metsän hakkaaminen metsälain velvoitteiden vastaisesti taikka suojametsäaluetta tai suojaluetta koskevien säännösten rikkomisen.

Metsärikoksina rangaistaisiin edellä mainitut tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta tehdyt teot. Metsärikoksesta tuomittaisiin myös se, joka tahallaan vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä ympäristöstään selvästi erottuvaa metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista elinympäristöä siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä.

Metsälain käsittelykieltoa koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että käsittelykielto olisi mahdollista määrätä jo suunnitellun hakkuun tai muun toimenpiteen johdosta.

Laittoman saaliin kätkemistä koskeva säännös ulotettaisiin koskemaan metsästyksrikoksella saadun saaliin lisäksi myös kalastusrikoksella saadun saaliin kätkemistä. Enimmäisrangaistus laittoman saaliin kätkemisestä ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen vankeutta.

Rikesakon soveltamisala ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös kalastuslaissa rangaistavaksi säädettyä kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun tai niiden suorittamista osoittavien tositteiden määrääjässä esittämisen laiminlyöntiä. Rikesakon määräisi poliisi tai rajavartiolaitosviranomaisen.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästykslakia, riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annettua lakia, kalastuslakia, Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annettua lakia ja metsälakia. Näihin lakeihin tehtäisiin pääasiassa uudistettavien rikoslain säännösten edellyttämät muutokset tai muita vähäisiä tarkistuksia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan kolmen kuukauden kuluttua niiden vahvistamisesta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Metsästyslaki.....	4
Kalastuslaki.....	9
Laki Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta.....	12
Metsälaki	12
2.2. Ruotsi, Norja ja Tanska	13
2.3. Nykytilan arviointi.....	15
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	16
3.1. Säännösten keskittäminen rikoslakiin	16
3.2. Metsästysrikossäännösten uudistaminen.....	17
3.3. Kalastusrikossäännösten uudistaminen.....	17
3.4. Metsärikossäännösten uudistaminen	18
4. Esityksen vaikutukset	20
5. Asian valmistelu	21
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	22
1. Lakiehdotusten perustelut	22
1.1. Rikoslaki	22
2 a luku. Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta	22
28 luku. Varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä	23
48 a luku. Luonnonvararikoksista.....	23
1.2. Metsästyslaki	30
10 luku. Lainvastaisen toiminnan seuraamukset	30
1.3. Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain muuttamisesta	33
1.4. Laki kalastuslain muuttamisesta	33
14 luku. Rangaistussäännökset	33
1.5. Laki Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta	36
1.6. Laki metsälain muuttamisesta	37
2. Sääntämisenjärjestys	38
3. Voimaantulo	39
LAKIEHDOTUKSET	40
rikoslain muuttamisesta	40
metsästyslain muuttamisesta	43
riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain muuttamisesta.....	45
kalastuslain muuttamisesta.....	46

Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta.....	48
metsälain 16 ja 18 §:n muuttamisesta.....	48
LIITE	50
RINNAKKAISTEKSTIT	50
rikoslain muuttamisesta	50
metsästyslain muuttamisesta	55
riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	60
kalastuslain muuttamisesta.....	61
Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentin muuttamisesta	65
metsälain muuttamisesta.....	66

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Ehdotus metsästäystä, kalastusta ja metsän käyttöä ja hoitoa koskevien rangaistusäännösten uudistamisesta liittyy rikoslain (39/1889) kokonaisuudistukseen. Vuodesta 1980 alkaen uudistusta valmisteli oikeusministeriön asettama projektiorganisaatio, rikoslakiprojekti. Rikoslakiprojekti lakkautettiin 31 päivänä maaliskuuta 1999. Vielä uudistamatta olevien rikoslain osien valmistelua jatketaan oikeusministeriössä virkatyönä.

Ympäristörikoksia koskeva rikoslain 48 luku tuli voimaan vuonna 1995 osana rikoslain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen käsittävää rikoslain muutosta. Ympäristörikosluvun lähtökohtana oli hallituksen esityksen (HE 94/1993 vp) mukaan irrottaa tärkeimpiä ympäristöarvoja suojaava sääntely muusta, esimerkiksi taloudellisen toiminnan edellytyksiä suojaavasta lainsäädännöstä. Metsästäys- ja kalastusrikosten ei katsottu kuuluvan ympäristörikoksia koskevaan lukuun. Tuolloin voimassa ollut yksityismetsälaki (412/1967) ei myöskään luokiteltu ympäristönsuojelulainsäädäntöön, koska lain tavoitteena oli ensi sijassa puuntuotannon turvaaminen.

Metsästäystä, kalastusta ja metsiä koskevasa lainsäädännössä on kyse luonnonvarojen käyttöä koskevien oikeuksien jakamisesta ja taloudellisten suhteiden sääntelystä. Luonnonvaraoikeudessa on perinteisesti ollut kyse luonnon talouskäytöstä eli resurssitaloudellisen näkökulman painottamisesta. Hyötyhakuksen luonnonvarojen käytön rinnalle ovat kuitenkin nousseet ekologiset, luonnon kestävää käyttöä korostavat periaatteet. Luonnonvarojen käytön sääntely on osa ympäristönsuojelulainsäädäntöä ja raja näiden oikeudenalojen välillä on liukuva. Tämä heijastuu rikoslaissa siten, että vaikka luonnonvararikokset periaatteessa rajattiin rikoslain 48 luvun ulkopuolelle, rikoslain 48 luvussa säädetään kuitenkin rangaistus maaperän luonnonvarojen käytöstä säätämällä maa-aineslain

(555/1981) vastainen toiminta ympäristön turmelemisena rangaistavaksi.

Tämän esityksen tarkoituksena on jatkaa rikoslain erityisen osan uudistamista kokoomalla rikoslakiin sellaiset luonnonvarojen käyttöä koskevat rangaistussäännökset, jotka jätettiin rikoslain 48 lukua säädettäessä sen soveltamisalan ulkopuolelle. Rikoslakiin ehdotetaan koottavaksi metsästäystä, kalastusta sekä metsän käyttöä ja hoitoa koskevat keskeiset rangaistussäännökset omaksi 48 a luvukseen.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Metsästäyslaki

Metsästäyslaki. Metsästäyslaki (615/1993) korvasi vuodelta 1962 voimassa olleen metsästäyslain (290/1962). Laki valmisteltiin vuonna 1989 laaditun metsästäyslakityöryhmän ehdotuksen pohjalta.

Metsästäys on nykyisin ensi sijassa luonnon virkistyskäyttöön perustuvaa harrastustoimintaa. Metsästäys on myös keskeinen keino riistaeläinkantojen tarkoituksenkaisessa sääntelyssä. Luonnon käyttömuotona metsästäys perustuu kestävän käytön periaatteelle. Metsästäystä harjoitettaessa on huolehdittava, etteivät riistaeläinkannat sen johdosta häviä tai vaarannu.

Metsästäyslain soveltamisala. Metsästäyslakia sovelletaan riistaeläinten metsästyksen sekä rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen. Lain 5 §:n 1 momentissa luetellaan metsästyksen kohteena olevat eläimet eli riistaeläimet sekä pykälän 2 momentissa rauhoittamattomat eläimet. Lain 37 §:n nojalla annettavalla asetuksella voidaan riistaeläinlaji rauhoittaa.

Luonnonnsuojelulaissa (1096/1996) säädetään rauhoitetuista eläinlajeista, joiden rauhoittaminen luonnonnsuojelullisista syistä on tarpeen. Näiden säännösten rikkominen on

rangaistavaa luonnonsuojelurikoksena tai -rikkomuksena. Metsästyslain 1 §:n 2 momentin mukaan lakia sovelletaan kuitenkin soveltuvin osin myös luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen nisäkkäiden ja lintujen pyydystämiseen ja tappamiseen. Metsästyslakia koskevassa hallituksen esityksen (HE 300/1992 vp) mukaan tämä tarkoittaa sitä, että jos luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja eläimiä joidenkin erityissäännösten nojalla pyydystettäisiin, pyydystämiseksi tulisi soveltuvin osin noudattaa metsästäystä koskevia säännöksiä.

Metsästyslain 1 §:n 3 momentin mukaan sen lisäksi mitä metsästyslaissa säädetään, on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (71/1923) ja eläinsuojelulaissa (91/1971) säädetään. Hallituksen esityksessä todettiin, että kyseisissä laeissa oli eräitä pyyntimenetelmiä koskevia erityissäännöksiä, joihin metsästyslailla ei ollut tarkoitus puuttua. Pyyntimenetelmiä koskevia erityissäännöksiä ei kuitenkaan ole enää voimassa olevassa luonnonsuojelulaissa eikä nykyisessä eläinsuojelulaissa (247/1996). Se sijaan eläinsuojelulain 3 §:ssä kielletään tarpeettoman kivun tai tuskan tuottaminen eläimelle. Eläinsuojelulain 2 §:n 1 momentin mukaan eläinsuojelulakia sovelletaan kaikkiin eläimiin. Pykälän 2 momentin mukaan metsästyksen sovelletaan tämän lisäksi mitä siitä erikseen säädetään. Riistaeläimiä metsästettäessä tai rauhoittamattomia eläimiä pyydystettäessä on siten mahdollista syyllistyä myös menettelyyn, joka tulee rangaistavaksi eläinsuojelurikoksena tai -rikkomuksena.

Metsästyksen määritelmä. Metsästyslain 2 §:ssä on lueteltu teot, jotka yksin tai yhdessä muodostavat metsästyksen. Luettelo on tyhjentävä. Metsästäystä on riistaeläinten pyydystämisen tai tappaminen. Muiden eläinten saalistaminen ja tappaminen ei ole metsästäystä, vaan pyydystämistä.

Metsästäystä on laissa lueteltujen riistaeläinten pyydystämisen, tappamisen ja saaliin ottamisen metsästäjän haltuun. Metsästyksen tunnusmerkkien täyttyminen ei kuitenkaan edellytä saaliin saamista. Metsästäystä on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkuttelemisen, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttämisen tai jäljittäminen samoin kuin koiran tai muun pyyn-

tiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen. Ansoilla tai niihin verrattavilla pyyntilaitteilla pyydetessä metsästyksen aloittamisajankohta voi olla tulkinnanvarainen. Laissa määritellään näissä tapauksissa metsästyksen alkamisen ajankohdaksi se, kun pyyntiväline on viritettynä pyyntipaikalla pyyntikuntoon.

Metsästäminen alkaa, kun lueteltuihin toimenpiteisiin ryhdytään. Jos rikoksen tekotapana on metsästäminen, tuosta ajankohdasta lähtien kyse on rikosoikeudellisesti täyttyneestä teosta. Sitä edeltävä toiminta, esimerkiksi metsästykselle saapuminen tai kielletyn pyyntivälineen hankkiminen, valmistaminen tai kuljettaminen, on rikoksen yritystä. Metsästysrikoksen tai -rikkomuksen yritystä ei ole säädetty rangaistavaksi.

Metsästysrikos. Metsästyslain 10 luvussa säädetään lainvastaisen toiminnan seuraamuksista. Lain 72 §:ssä säädetään rangaistavaksi metsästysrikos. Metsästysrikoksina rangaistaan sellaisia tekoja, jotka kohdistuvat metsästyksessä ja riistanhoidossa erityisesti suojeltaviin arvoihin. Säännöksillä turvataan riistakannan säilyminen ja mahdollisimman vähäisen kivun tuottaminen metsästettävälle eläimelle. Säännöksillä pyritään myös turvaamaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen.

Metsästysrikos edellyttää tahallisuutta. Metsästysrikoksesta on tuomittava sakkoo tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään metsästysrikoksena rangaistavaksi metsästäminen vastoin 20 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa tai 23 §:n 1 momentin nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta. Lain 20 §:n 3 momentin mukaan metsästyksellä ei saa aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle. Lain 23 §:n 1 momentin nojalla lääninhallitus voi määrääjäksi kieltää tietyllä alueella metsästyksen tai rajoittaa sitä yleisen turvallisuuden vuoksi.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädetään rangaistavaksi metsästäminen vastoin 32 §:ssä tarkoitettua moottorikäyttöisten kuluneuvojen käytön rajoitusta. Lain 32 §:ssä rajoitetaan riistaeläimen jäljittämistä tai ampumista ilma-aluksesta taikka maalla kulkevasta moottorikäyttöisestä ajoneuvosta kä-

sin taikka aluksella tai veneellä.

Lain 33 §:n 1 ja 2 momentissa luetellaan metsästyksessä kielletyt pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät. Näiden välineiden tai menetelmien käyttö metsästämisessä säädetään rangaistavaksi pykälän 1 momentin 3 kohdassa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan metsästyksena rangaistaan metsästäminen 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhoitusajana. Lain 37 §:n 1 momentissa säädetään riistaeläimen rauhoittamisesta riistaeläimen kannan säilymisen tai riistaeläinten häiritsemättömän lisääntymisen turvaamiseksi. Rauhoitusajoista säädetään asetuksella.

Riistahoitopiiriin 38 §:n 1 momentin nojalla antaman kiellon rikkominen metsästämillä on metsästyksena rangaistavaa pykälän 1 momentin 5 kohdan nojalla. Riistanhoitopiiri voi lain 38 §:n 1 momentin nojalla määrääjäksi kieltää tai rajoittaa riistaeläimen metsästyksiä alueellaan, jos riistaeläimen kannan säilyminen vaarantuu.

Metsästäminen ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen samassa lainkohdassa tarkoitettua kiintiön säädetään rangaistavaksi metsästyksena pykälän 1 momentin 6 kohdassa. Hirvieläimen metsästykseseen tarvitaan lain 10 §:n 1 momentin mukaan lupa (hirvieläimen pyyntilupa). Lain 10 §:n 2 momentin nojalla voidaan asetuksella säätää muunkin riistaeläimen metsästäminen luvanvaraiseksi tai asettaa metsästykselle alueellinen kiintiö, jos riistaeläimen kannan vaarantuminen tai metsästyksen tarkoituksenmukaisen järjestäminen tätä edellyttää.

Laittoman saaliin kätkeminen. Lain 73 §:n mukaan joka tahallaan kätkee, kuljettaa, välittää tai kaupaa metsästyksellä saatua saalista vaikka tietää, että se on tällä tavalla saatu, on tuomittava laittoman saaliin kätkeisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Metsästyksirikkomus. Lain 74 §:ssä säädetään metsästyksirikkomuksesta. Metsästyksirikkomus edellyttää teon tekemistä tahallaan tai huolimattomuudesta. Metsästyksirikkomuksesta voidaan tuomita sakkoa.

Metsästyksirikkomukseen syyllistyy pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää vastoin lain 25 §:ssä tarkoitettuja asutuksesta,

viljelyksestä ja liikenneväylistä johtuvia rajoituksia. Lain 25 §:ssä kielletään eläimen ampuminen 150 metriä lähempänä asuinrakennusta sekä suojataan pihaa, puutarhaa ja viljelyksiä metsästykseltä ilman alueen omistajan tai haltijan lupaa. Yleisen turvallisuuden vuoksi metsästämistä rajoitetaan myös rautatien tai yleisen tien läheisyydessä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan rangaistaan sitä, joka metsästää vastoin 34 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käytön rajoitusta. Lain 34 §:n mukaan asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä aseiden ja muiden sallittujen pyyntivälineiden ominaisuuksista ja käytöstä. Saman pykälän 2 momentin nojalla asetuksella voidaan rajoittaa jonkin sallitun pyyntivälineen tai menetelmän käyttöä alueellisesti tai siten, että niitä voidaan käyttää vain tiettyjen riistaeläinten metsästyksessä.

Metsästykseseen kuljettamisesta on säännöksiä lain 35 §:ssä ja näiden rikkominen säädetään rangaistavaksi pykälän 1 momentin 3 kohdassa.

Lain 36 §:ssä kielletty riistaeläinten tahallinen häiritseminen niiden ollessa sellaisella alueella, jolla asianomaisella ei ole kyseisen riistaeläimen metsästysoikeutta tai -lupaa, säädetään rangaistavaksi metsästyksirikkomuksena pykälän 1 momentin 4 kohdassa.

Hirvieläimen metsästyksen järjestäminen ilman metsästyksen johtajaa tai metsästäminen vastoin metsästyksen johtajan antamia määräyksiä on rangaistavaa metsästyksirikkomuksena 74 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan. Mainitussa kohdassa ei ole viittausta metsästyslain asianomaisiin säännöksiin. Lain 28 §:ssä kuitenkin säädetään, että hirvieläimen pyyntiluvan saajan on nimettävä metsästyksen johtaja sekä asetetaan metsästykseseen osallistuvalla velvollisuus noudattaa metsästyksen johtajan antamia määräyksiä.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan nojalla metsästyksirikkomuksena rangaistavaa on metsästää vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen pyyntilupaa koskevia säännöksiä tai asetuksen nojalla pyyntilupaan liitetyjä ehtoja. Lain 30 §:n nojalla hirvieläimen kaatoluvan hakemisesta ja lupaan liitettävistä ehdoista säädetään asetuksella.

Jos metsästyksen johtaja jättää suorittamat-

ta hänelle kuuluvan tehtävän, teko on rangaistava metsästysrikkomuksena pykälän 1 momentin 7 kohdan nojalla. Säännöksessä ei ole viittausta lain säännöksiin. Lain 30 §:n mukaan metsästyksen johtajan velvollisuuksista säädetään tarkemmin asetuksella. Metsästysasetuksen (666/1993) 23 §:ssä luetellaan metsästyksen johtajan tehtävät.

Metsästäminen tai toimiminen metsästyksen johtajana suorittamatta riistanhoitomaksua on rangaistavaa pykälän 1 momentin 8 kohdan nojalla. Velvollisuudesta maksaa riistanhoitomaksu säädetään riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 1 §:ssä, jonka mukaan jokaisen metsästystä harjoittavan tai metsästyslain 28 §:ssä tarkoitetun metsästyksen johtajan on suoritettava metsästysvuosittain valtiolle riistanhoitomaksu. Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa ei ole viittausta metsästyslain rangaistussäännöksiin.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan nojalla säädetään rangaistavaksi myös ampujana toimiminen ilman 21 §:ssä säädettyä ampumakoetta. Lain 21 §:n mukaan hirvieläintä tai karhua metsästettäessä ampujana saa toimia ainoastaan henkilö, joka on suorittanut maa- ja metsätalousministeriön määräysten mukaisen ampumakokeen.

Metsästyskortin tai ampumakoetodistuksen esittämisen laiminlyönti 22 §:ssä säädetyllä tavalla on rangaistavaa metsästysrikkomuksena pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaan. Lain 22 §:n mukaan metsästyskortti ja ampumakoetodistus tai niiden jäljennös on oltava metsästettäessä mukana ja ne on pyydettyessä esitettävä metsästystä valvovalle henkilölle. Jos kyseisiä todistuksia ei ole mukana, metsästäjällä on oikeus esittää ne tai niiden jäljennökset seitsemän vuorokauden kuluessa metsästystä valvovalle henkilölle tai poliisille.

Lain 78 §:n mukaan metsästysrikkoksesta tuomittu, jonka katsotaan osoittaneen ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon määrääjäksi. Metsästäminen tai metsästyksen johtajana toimiminen on metsästyskiellon aikana kiellettyä. Metsästyskiellon rikkominen on säädetty rangaistavaksi metsästysrikkomuksena pykälän 1 momentin 10

kohdassa.

Pykälän 2 momentin mukaan metsästysrikkomuksesta on tuomittava myös se, joka huolimattomuudesta metsästää 72 §:ssä mainitulla tavalla. Metsästysrikkosäännöksessä mainitut teot tulevat näin metsästysrikkomuksina rangaistaviksi, jos ne on tehty huolimattomuudesta.

Pykälän 3 momentin mukaan metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka 31 §:n vastaisesti estääkseen tai vaikeuttaakseen toisen laillista metsästystä saattaa pyyntivälineen toimintakunnottomaksi tai muulla tavoin häiritsee pyyntiä.

Metsästysrikkomuksesta on tuomittava, jollei teosta ole muualla säädetty ankarampaa rangaistusta.

Metsästyslain säännösten rikkominen. Metsästyslain säännösten rikkomisena rangaistetaan 75 §:n sellaisista metsästyslain tai sen nojalla annettujen säännösten rikkomisesta, joita ei voida pitää varsinaista metsästystä koskevinä. Teot ovat rangaistavia tahallisuina tai huolimattomuudesta tehtyinä.

Pykälän 1 kohdan mukaan rangaistavaa on riistaeläimen vahingoittaminen tai sen soittimen, pesinnän tai poikasten häirintä 37 §:n 1 momentin nojalla annetulla asetuksella säädettyä rauhoitusaikana. Riistaeläimen metsästäminen rauhoitusaikana on siten rangaistavaa metsästysrikkoksena tai rikkomuksena 72 §:n 4 kohdan tai 74 §:n 3 momentin nojalla, mutta sen muu vahingoittaminen on metsästyslain säännösten rikkomista.

Pykälän 2 kohdan mukaan rangaistavaa on riistansuojelualueella liikkuminen vastoin 39 §:n nojalla annettua rajoitusta tai kieltoa. Riistansuojelualueesta ja liikkumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta siellä riistan lisääntymisaikana päättää maa- ja metsätalousministeriö.

Pykälän 3 kohdan mukaan rangaistetaan sitä, joka tuo Ahvenanmaalta tai laskee luontoon eläimen vastoin 42 §:n kieltoa. Lain 42 §:n mukaan vierasperäisen lintu- ja nisäkäslajien samoin kuin vierasperäisten riistaeläinkantojen maahantuonti tai luontoon laskeminen edellyttää maa- ja metsätalousministeriön lupaa. Tämä koskee pykälän 2 momentin mukaan myös Ahvenanmaalta olevaa eläintä ja sen päästämistä luontoon.

Pykälän 4 kohdan nojalla rangaistavaa on

jättää noudattamatta 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta. Riistakannan säilymiseksi on metsästysasetuksen 31 §:ssä kielletty Suomessa metsästetyn metson ja teeren kauppa.

Pykälän 5 kohdan nojalla rangaistavaa on rauhoittamattoman eläimen pyydystäminen tai tappaminen vastoin 49 §:n kieltoa tai 50 §:n nojalla annetun asetuksen säännöksiä. Lain 49 §:ssä säädetään, että rauhoittamattoman eläimen pyynti ja tappaminen ei saa aiheuttaa vaaraa, sekä säädetään pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä. Lain 50 §:n nojalla valtuutetaan samoista asioista säädettäväksi tarkemmin asetuksella. Lain 50 §:n 2 momentin nojalla annettavalla asetuksella voidaan säätää myös rauhoittamattoman eläimen rauhoittamisesta tai sen pyydystämisen ja tappamisen rajoittamisesta.

Koiran pitäminen vastoin lain 8 luvun säännöksiä säädetään rangaistavaksi metsästyslain säännösten rikkomisena pykälän 5 kohdassa. Lain 8 luvun koiran kiinnipitoa koskevien säännösten tarkoituksena on järjestää koiran kiinni pitäminen niin, ettei siitä aiheudu haittaa riistalle.

Kissan heitteille jättö ja hylkääminen vastoin 85 §:n säännöstä on rangaistavaa metsästyslain säännösten rikkomisena pykälän 6 kohdan nojalla. Lain 85 §:n mukaan kotieläimeksi otetun kissan jättäminen heitteille ja hylkääminen on kielletty.

Metsästyslain säännösten rikkomisesta voidaan tuomita sakkoo. Säännös on toissijainen eli sitä sovelletaan, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Luvaton pyynti. Lain 76 §:ssä säädetään, että rangaistus luvattomasta pyynnistä toisen metsästysalueella (*luvaton pyynti*) säädetään rikoslain 28 luvun 10 §:ssä.

Luvaton rauhoittamattoman eläimen pyynti. Joka tahallaan tai luvattomasti pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen sellaisella alueella, jolla hänellä ei ole tähän oikeutta tai lupaa, on tuomittava 77 §:n mukaan luvattomasta rauhoittamattoman eläimen pyynnistä sakkoon.

Metsästyskielto. Lain 78 §:n 1 momentin mukaan metsästysrikoksesta rangaistukseen tuomittava, jonka katsotaan osoittaneen il-

meistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon. Kieltoa voi vaatia syyttäjä oikeudenkäynnissä ja sen määrää tuomioistuim vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Kiellon toteutumisen varmistamiseksi metsästyskieltoon määrätyn tulee luovuttaa metsästyskortti riistanhoitoyhdistykselle. Pykälän 2 momentin mukaan metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästä eikä toimia metsästyksen johtajana. Pykälän 3 momentin mukaan metsästyskieltoon määrätylle ei anneta uutta metsästyskorttia kiellon aikana.

Metsästyskiellon rikkominen rangaistaan metsästysrikkomuksena 74 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla.

Menettämisseuraamus. Lain 80 §:ssä säädetään menettämisseuraamuksesta. Pykälää on muutettu lailla 876/2001, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Pykälän 1 momentissa säädetään, että jos riistaeläin on metsästetty vastoin metsästyslain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä ilman, että toisella oli oikeus metsästä tai ottaa tällainen riistaeläin, tuomitaan eläin tai sen arvo valtiolle menetetyksi. Riistaeläimen arvo määrätään 79 §:ssä säädetyllä tavalla. Muutoin on soveltuvin osin noudatettava, mitä rikoslain 10 luvun 1—4 ja 6—11 §:ssä säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitettua riistaeläimen metsästys edellyttää pyyntilupaa, on metsästäjä samalla määrättävä suorittamaan valtiolle maksamatta oleva pyyntilupamaksu.

Jos rauhoittamaton eläin on pyydystetty tai tapettu vastoin metsästyslain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä, menettämisseuraamuksen osalta sovelletaan, mitä rikoslain 10 luvussa säädetään.

Rikoslain 10 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan vain, jos menettämisseuraamuksen perustavana rikoksena on 72 §:ssä tai 75 §:n 5 kohdassa tarkoitettu tahallinen teko.

Oikeuskäytäntö. Metsästyslain vastaisista teoista on tuomittu 1990-luvulla alle 300 rangaistusta vuodessa. Vuonna 1999 määrättiin 217 tuomiota metsästyslain vastaisista teoista. Näistä 156 päätöstä annettiin rangaistusmääräysmenettelyssä. Metsästysrikos käsitellään aina tuomioistuimessa ja siitä tuomittiin 28 syytettyä. Metsästysrikkomuksesta

tuomittiin yhteensä 101 henkilöä, metsästyslain säännösten rikkomisesta 78 syytettyä laittoman saaliin kätkemisestä 10 syytettyä. Seuraamus metsästysrikoksesta tai -rikkomuksesta on käytännössä sakkoa, vaikka vuonna 1999 tuomittiin myös yksi ehdollinen rangaistus oheissakkoineen. Päiväsakkojen keskimääräinen lukumäärä metsästysrikoksesta oli 43 sekä metsästysrikkomuksesta ja metsästyslain säännösten rikkomisesta alle kymmenen. Metsästyskieltoja määrättiin 19.

Kalastuslaki

Kalastuslaki. Kalastuksen sääntely perustuu kalastuslakiin (286/1982) ja sen nojalla annettuun kalastusasetukseen (1116/1982). Kalastuslainsäädäntöön on vuosien kuluessa tehty lukuisia muutoksia. Kalastuslain 14 luvun rangaistussäännökset ovat kuitenkin olleet muuttamattomina voimassa lukuun ottamatta vuoden 1997 alusta voimaan tulleita kalastuksenhoito- ja viehekalastusmaksun laiminlyöntiä koskevia lainmuutoksia.

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa sovellettiin kalastuslain voimaan tulon jälkeenkin lain voimaantulosäännöksen nojalla vanhaa vuoden 1951 kalastuslakia (503/1951) sekä sen nojalla annettua asetusta vuonna 1951 annetun kalastuslain täytäntöönpanosta (1117/1982). Näissä kunnissa sovellettiin siten myös vuoden 1951 kalastuslain rangaistussäännöksiä. Vuoden 1998 alusta lukien ulotettiin vuoden 1982 kalastuslaki koskemaan myös Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia. Näissä kunnissa asuvilla oli kuitenkin vuoden 2000 loppuun saakka lupa käyttää aikaisemmin hankkimaansa laillista pyydystä, joka on voimassa olevan kalastuslain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksen tai määräyksen vastainen. Myös vanhan lain aikana myönnettyt luvat olivat edelleen voimassa lupaehtojen mukaisesti.

Kalastuslain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä sovelletaan lain 116 §:n mukaan myös valtakunnan rajalla oleviin vesistöihin, mikäli vieraan valtion kanssa tehdyllä sopimuksella ei ole toisin säädetty. Tornionjoen kalastusalueen kalastusta sääntelee Suomen ja Ruotsin välinen rajajokisopimus sekä siihen liittyvä Tornionjoen kalastusalueen kalastussääntö (SopS 54/1971). Kalas-

tussäännössä on rangaistussäännöksiä (24 ja 26 §), joissa säädetään seuraamukseksi sakko kalastussäännön eräiden määräysten rikkomisesta. Kalastussäännössä on myös määräyksiä menettämisseuraamuksista.

Näätämöjoen kalastusta sääntelee Norjan kanssa kalastuksesta Näätämöjoen kalastusalueella tehty sopimus ja siihen liittyvä kalastussääntö (SopS 18/1978). Tenojoen vesistön kalastusta koskee Suomen ja Norjan välinen sopimus Tenojoen kalastuspiirin yhteisestä kalastussäännöstä (SopS 94/1989). Molempiin sopimuksiin liittyvien kalastussääntöjen rikkomiseen sovelletaan yleistä lakia.

Rajajokisopimukset ovat parhaillaan uudistettavina. Maa- ja metsätalousministeriö on 16 päivänä huhtikuuta 1999 asettanut työryhmän valmistelemaan Suomen näkemyksiä Suomen ja Ruotsin rajajokisopimuksen uudistamisesta käytäviä neuvotteluja varten. Työryhmän toimeksiantoa on jatkettu vuoden 2001 loppuun asti. Tasavallan presidentti on 23 päivänä lokakuuta 1998 asettanut valtuekunnan neuvottelemaan Suomen ja Norjan välillä Näätämö- ja Tenojokia koskevien sopimusten ja kalastussääntöjen uusimisesta.

Kalastaminen. Kalastamista ei ole kalastuslaissa tarkemmin määritelty. Kalastusta harjoitettaessa on lain 1 §:n mukaan pyrittävä vesialueen mahdollisimman suureen pysyvään tuottavuuteen. Erityisesti on pidettävä huolta siitä, että kalakantaa käytetään hyväksi järkipäisesti ja ottaen huomioon kalaloudelliset näkökohdat. Tällöin on vältettävä toimenpiteitä, jotka voivat vaikuttaa vahingollisesti tai haitallisesti luontoon tai sen tasapainoon. Näiden tavoitteiden toteutumises- ta vastaa 2 §:n mukaan ensi sijaisesti kalastusoikeuden haltija.

Kalastusrikkomus. Lain 107 §:ssä säädetään rangaistus kalastusrikkomuksesta. Pykälän 1 kohdan mukaan rangaistaan sitä, joka käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tahi pitää sellaista pyydystä veneessä tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti saatavilla. Täytettyyn tekkoon rinnastetaan siten säännöksessä eräät yritysluonteiset teot, joissa ei vielä ole ryhdytty kalastamaan. Pyydyksistä ja pyynnin harjoittamisesta säädetään lain 6 luvussa.

Pykälän 2 kohdan mukaan kalastusrikkomuksesta rangaistaan sitä, joka aiheuttaa ka-

lastusta harjoittaessaan tarpeetonta häiriötä tai haittaa. Lain 39 §:ssä kielletään kalastusta harjoitettaessa aiheuttamasta rannan omistajalle tai haltijalle tarpeettomasti haittaa tai häiriötä sekä harjoittamasta onkimista, pilkkimistä tai viehekalastusta niin, että se aiheuttaa haittaa tai häiriötä muulle kalastukselle.

Pykälän 3 kohdan mukaan kalastusrikkomuksena rangaistavaa on kalastaminen luvattomasti valta- tai kalaväylässä taikka vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu taikka rauhoituspiiriä koskevia määräyksiä rikkoen. Valta- ja kalaväylistä on säännöksiä lain 5 luvussa, jossa säädetään kalan kulusta ja kalakannan turvaamisesta. Valtaväylän ja kalaväylän auki pitämiseen sovelletaan myös vesilain (264/1961) säännöksiä. Kalastusalue voi lain 43 §:n mukaan määrääjäksi perustaa kalakannan suojelemiseksi rauhoituspiirin alueelle, jossa arvokkaita kalalajeja on.

Pykälän 4 kohdan mukaan rangaistavaa on pyydystä rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin erityisesti sopivaa pyydystä. Kalojen ja ravun rauhoitusajoista säädetään lain 34 §:n nojalla asetuksella.

Pykälän 5 kohdan mukaan kalastusrikkomuksena rangaistaan alamittaisen kalan tai ravun pyydystämisen. Luonnonvesistä pyydettyjen kalojen ja rapujen alamitoista säädetään lain 35 §:n nojalla asetuksella. Kalastusasetuksessa on nykyisin säädetty tiettyjen kalojen alamitoista, mutta ei ravun mitoista. Kalastusalue voi myös alueellaan määrätä tietyn kala- tai rapulajin alamitoista (35 §:n 2 momentti).

Pykälän 6 kohdan mukaan rangaistavaa on kalastaminen vastoin työvoima- ja elinkeinokeskuksen tai muun viranomaisen taikka tuomioistuimen laillisesti määräämää kieltoa tai rajoitusta.

Rangaistavaa on 7 kohdan mukaan kalan tai ravun pyynti ilman valtiolle suoritettua kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua, taikka jos henkilöllä ei ole mukana tositetta suorittamisesta maksuista eikä hän voi esittää tositteita seitsemän vuorokauden kuluessa. Velvollisuudesta maksaa kalastuksenhoitomaksu ja viehekalastusmaksu säädetään lain 88 §:ssä.

Kalastusrikkomuksena rangaistavaa on 8 kohdan mukaan se, että vastoin 92 §:ää luvattomasti myyntiä varten varastoi, kuljettaa tai lähettää, pitää kaupan tai ostaa taikka maksusta tarjoaa rauhoitettuja tahti alamittaisia kaloja tai rapuja. Lain 92 §:ssä kielletään kalan tai ravun myyminen tai ryhtyminen muihin toimiin niiden myymiseksi rauhoitusajaksi. Kielto koskee 2 momentin mukaan myös alamittaisia kaloja tai rapuja rauhoitusajasta riippumatta. Lain 93 §:ssä säädetään tilanteista, joita 92 §:n kielto ei koske.

Kalastusrikkomuksesta voidaan määrätä sakkoo tai vankeutta korkeintaan kuusi kuukautta. Säännöstä ei sovelleta, jos teosta on säädetty muualla ankarampi rangaistus.

Kalastusrikos. Joka harjoittaa kalastusta tavalla, joka 30 §:n nojalla on kielletty tai harjoittaa 107 §:ssä tarkoitettua toimintaa huomattavassa laajuudessa, on 108 §:n mukaan tuomittava, jollei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, kalastusrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Lain 30 §:n mukaan kalastuksessa ei saa käyttää räjähdyksellä tai muulla tavoin aikaansaatuja painetta taikka ampuma-aseita, huumaavia, myrkyllisiä tai muutoin vesistöjä pilaavia aineita taikka sähkövirtaa.

Vaaran ja vakavan vaaran aiheuttaminen kalavedelle. Kalastuslain 109 §:n 1 momentin mukaan tuomitaan se, joka muutoin kuin pyyntiä harjoittamalla tahallaan tai tuottamuksellisesti aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle taikka muulla tavoin tahallaan luvattomasti menettelemällä huonontaa kalastamisen harjoittamisen edellytyksiä vesistöissä, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vaaran aiheuttamisesta kalavedelle sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Pykälän 2 momentin mukaan joka tahallaan tai törkeästi tuottamuksesta 1 momentissa tarkoitettulla tavalla aiheuttaa vakavaa vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakavan vaaran aiheuttamisesta kalavedelle sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Vaaran aiheuttamisessa kalavedelle tekotapana on muutoin kuin kalastamalla tehty te-

ot. Hallituksen esityksessä 214/1980 vp to-dettiin säännöksen vastaavan tuolloin voi-massa ollutta vuoden 1951 kalastuslain 97 §:ää, jonka mukaan rangaistavaa oli muun muassa kalastukselle vahingollisen kalan tai muun eläimen luvaton laskeminen kalave-teen. Myös voimassa olevan kalastuslain 121 §:ssä on kiellettyä ilman työvoima- ja elinkeinokeskuksen lupaa istuttaa tai siirtois-tuttaa vesialueelle kala- tai rapulajeja tai ni-den kantoja, joita siellä ei ennestään ole. Säännöksen tarkoitus on estää vesistöissä ole-valle kalastolle istutuksesta aiheutuvia haitto-ja (HE 3/1998 vp).

Rikoslain ympäristör rikoksia koskevan 48 luvun säätämisen yhteydessä todettiin (HE 94/1993 vp), että ympäristön turmelemista koskevan 1 §:n 1 momentin 1 kohta kattaa eräitä sellaisia säännöksiä, joiden ensisijai-nen tavoite on muu kuin ympäristön pilaami-sen estäminen. Esimerkkinä tällaisesta sään-nöksestä mainittiin kalastuslain 109 §, jolla suojataan kalastuksen edellytyksiä. Kalastus-lain 109 §:ssä tarkoitettu teko voi hallituksen esityksen mukaan siten tulla ympäristön tur-melemisena rangaistavaksi.

Luvaton pyynti. Luvaton kalastaminen toi-sen kalavedessä tai toiselle kuuluvan kalas-tusoikeuden loukkaus tai kalastusoikeuden ylitys rangaistaan 111 §:n mukaan siten kuin rikoslaissa säädetään. Viittaus tarkoittaa ri-koslain 28 luvun 10 §:n luvaton pyyntiä koskevaa säännöstä.

Syyteoikeus. Lain 112 §:n mukaan milloin kalastuslaissa tarkoitettulla rikoksella on lou-kattu ainoastaan yksityisen oikeutta, ei viral-linen syyttäjä saa tehdä siitä syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

Oikeuspaikka. Lain 113 §:n 1 momentin mukaan syyte kalastuslaissa tarkoitettusta ri-koksesta on, jollei samasta teosta ole nostettu syytettä vesilain nojalla ja siinä säädetyssä jär-jestyksessä, pantava vireille asianomaises-sa yleisessä alioikeudessa.

Vesilain mukaisten rikosasioiden käsitte-lystä vesioikeudessa tai yleisessä alioikeu-dessa säädetään vesilain 14 luvun 5 §:ssä. Vesilain vastaiset rikosasiat ovat suurelta osin käytännössä jo siirtyneet vesioikeuksista käräjäoikeuksiin rikoslain ympäristörikos-säännösten säätämisen myötä. Ympäristön-

suojelulaila (86/2000) lakkautettiin vesioi-keudet ja kumottiin vesilain 14 luvun 5 §. Uudistuksen jälkeen vesioikeuksien aiemmin käsittelemät rikosasiat siirtyivät käräjäoike-uksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan mitä rikos-laissa on säädetty Suomen ulkopuolella teh-dyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytee-seen saattamisesta ja tuomitsemisesta, koskee myös 108 §:ssä tarkoitettua rikosta, milloin se on tehty Suomen ulkopuolella.

Suomen kalastusvyöhykkeestä säädetään Suomen kalastusvyöhykkeestä annettussa laissa (839/1974). Kalastusvyöhyke on Suo-men aluevesiin välittömästi liittyvä aavan meren alue, joka määritellään lain 1 §:ssä. Kalastusvyöhykkeellä Suomen valtiolla on 2 §:n nojalla yksinomainen oikeus määrätä kalastuksesta ja valvoa sitä, ellei Euroopan yhteisön asetuksista tai voimassa olevista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu. Lain 4 §:n mukaan kalastusvyöhykkeellä har-joitettussa kalastuksessa noudatetaan soveltu-vin osin voimassa olevan kalastuslainsäädän-nön määräyksiä, jollei toisin säädetä.

Kalastusvyöhyke ei kuulu Suomen valtion alueeseen. Kalastusvyöhykkeellä tehdyt ri-kokset eivät Suomen valtion alueen ulkopuo-lella tehtyinä alueperiaatteen mukaan kuulu Suomen rikosoikeuden soveltamisalaan, vaikka kalastusvyöhykkeellä noudatetaan Suomen kalastusta koskevia säännöksiä. Suomen ulkopuolella tehty kalastusrikos voi kuitenkin tulla tuomittavaksi Suomen lain mukaan muiden rikoslain soveltamisalaa koskevien periaatteiden nojalla (HE 1/1996 vp). Edellä mainitussa kalastuslain 113 §:n 2 momentissa nimenomaisesti vahvistetaan, et-tä kalastusrikosta koskevia säännöksiä sovel-letaan myös Suomen ulkopuolella tehtyyn ri-kokseen silloin, kun se on kohdistunut Suo-meen.

Pykälän 3 momentin mukaan syyte kalas-tusvyöhykettä koskevien säännösten ja mää-räysten rikkomisesta pannaan vireille siinä yleisessä alioikeudessa, joka on laillinen tuomioistuim käsittelemään Suomen ulkopuo-lella tehdystä rikoksesta nostettua syytettä. Kun käsitellään Suomen ulkopuolella tehdys-tä rikoksesta nostettua syytettä, laillisesta tuomioistuimesta säännellään nykyisin oi-keudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain

(689/1997) 4 luvun 2 §:ssä.

Oikeuskäytäntö. Vuonna 1999 kalastusrikkoksesta ei annettu yhtään tuomiota. Kalastusrikkomuksesta tuomittiin 165 syytettyä. Näistä 153 syytetyille määrättiin sakkoja rangaistusmääräysmenettelyssä ja 12 tapausa käsiteltiin oikeudenkäynnissä. Tornionjoen kalastusalueen kalastussäännön rikkomisesta tuomittiin kuusi henkilöä. Päiväsakkojen keskimääräinen lukumäärä oli seitsemän.

Kalastusrikosten ja -rikkomusten määrä on viime vuosina laskenut. 1990—luvun alussa kalastuslain vastaisista teoista tuomittiin 577 henkilöä ja vuonna 1996 vielä yli neljäsataa (433).

Laki Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta

Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan yleisenä tavoitteena on elollisten merellisten luonnonvarojen järkipäisen ja kestäväen hyväksikäytön sääntely sekä niiden suojele ja säilyttäminen. Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa säätelevät asetukset sekä niiden nojalla annetut päätökset ja määräykset ovat sellaisenaan Suomea sitovia ja ilman erillistä voimaan panoa suoraan sovellettavia. Eräät yhteisön asetukset sisältävät kuitenkin säännöksiä, jotka edellyttävät kansallisten määräysten antamista. Kansallisella lainsäädännöllä on järjestettävä muun muassa Euroopan yhteisön säännöksiä rikkoneille määrättävät rangaistus seuraamukset.

Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) 7 §:n 1 momentissa säädetään rangaistus yhteisen kalastuspolitiikan rikkomisesta. Säännöstä sovelletaan, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Teosta voidaan määrätä sakkoa. Pykälän 2 momentin mukaan kalastuslain 107—109 §:n säännöksiä sovelletaan myös yhteisen kalastuspolitiikan vastaiseen pyyntiin kielletyillä kalastusvälineillä tai pyyntitavoilla tai vakavan vaaran aiheuttamiseen kalavedelle.

Metsälaki

Metsälain soveltamisala. Metsälain (1093/1996) tarkoituksena on lain 1 §:n mu-

kaan edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään. Lakia sovelletaan sen 2 §:n mukaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen metsätalousmaaksi luettavilla alueilla lukuun ottamatta pykälässä lueteltuja alueita.

Vastuu lainvastaisesta menettelystä. Lain 7 §:ssä säädetään metsän hakkaajan vastuusta. Valtaosa yksityismetsien puusta myydään metsänhakkuusopimukseen perustuvalla pystykaupalla. Sopimuksella metsänomistaja luovuttaa toiselle oikeuden hakata ja korjata metsänomistajalle kuuluvalta määrättyltä alueelta sovitun puumäärän. Näissä tilanteissa maanomistajilla ei käytännössä ole useinkaan mahdollisuutta valvoa hakkuun toteuttamista. Tämän vuoksi 7 §:n 2 momentissa säädetään, että silloin kun metsänhakkuuoikeus on luovutettu toiselle, metsänhakkaajaksi katsotaan metsänhakkuuoikeuden haltija. Säännöksen tarkoituksena on hallituksen esityksen 63/1996 vp mukaan osoittaa, että metsänhakkuuoikeuden haltija on osaltaan vastuussa lainvastaisesta menettelystä. Myös sillä, mitä yksityisoikeudellisella sopimuksella maanomistajan ja hakkuuoikeuden haltijan välillä on sovittu, saattaa yksittäistapauksessa olla merkitystä harkittaessa keneen rangaistusvastuu tulee kohdistaa.

Velvoite uuden puuston aikaansaamiseen on 9 §:n 1 momentin mukaan maanomistajalla. Saman pykälän 2 ja 3 momentissa säädetään vastuun kohdistamisesta kiinteistön luovutustapauksissa sekä silloin, kun kiinteistön tai alueen käyttö-, hallinta- tai muu erityinen oikeus kuuluu muulle kuin maanomistajalle.

Metsälaila kumottiin yksityismetsälain mukainen rauhoittamiseen perustuva järjestelmä ja siirryttiin rikosoikeudellisten seuraamusten käyttöön.

Metsänkäyttöilmoituksen laiminlyönti. Metsälain valvonnan keskeinen väline on metsänkäyttöilmoitus. Maanomistajan, hallintaoikeuden haltijan tai muun erityisen oikeuden haltijan on lain 14 §:n mukaan tehtävä metsänkäyttöilmoitus metsäkeskukselle 14 päivää ennen toimenpiteen aloittamista. Lain 14 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti säädetään rangaistavaksi lain 18 §:n 1 momentissa. Laiminlyönnistä voi-

daan tuomita sakkoa.

Metsärikkomus. Lain 18 §:n 2 momentin mukaan joka rikkoo 5 §:n 1—3 momentin, 8 §:n 1—3 momentin, 10 §:n 3 momentin tai 12 §:n 1 tai 2 momentin säännöksiä tai niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka 13 §:n nojalla annettuja määräyksiä, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta sakkoon.

Metsälain 5 §:n 1—3 momentissa säädetään puuston hakkuusta. Pykälän 1 momentissa on yleissäännös kasvatus- ja uudistus-hakkuista, 2 momentissa säädetään näiden hakkuiden suorittamistavasta ja 3 momentissa hakkuiden muista vaikutuksista ja niiden yhteydessä tehtävistä toimenpiteistä. Näiden velvollisuuksien vastainen toiminta on metsärikkomuksena rangaistavaa.

Metsärikkomuksena rangaistavaa on pykälän 2 momentin mukaan myös 8 §:n 3 momentissa säädettyjen uuden puuston aikaansaamista koskevien säännösten vastainen menettely.

Lain 10 §:ssä säädetään metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisestä ja luetaan monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt. Pykälän 3 momentissa säädetään, että jos monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia, niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristön ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Tämän 10 §:n 3 momentissa säädetyn velvoitteen rikkominen on metsärikkomuksena rangaistavaa.

Lain 12 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään metsätaloudesta suojametsissä. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto määrää suojametsäalueet ja voi antaa tarpeellisia yleisiä määräyksiä metsän hoitamisesta ja käyttämisestä suojametsäalueella. Pykälän 2 momentin mukaan puuston hakkuu muuksi kuin kotitarpeeksi on sallittua vain metsäkeskuksen hyväksymän hakkuu- ja uudistamissuunnitelman mukaisesti. Ministeriö voi myös kieltää tai rajoittaa kotitarvepuun ottoa. Näiden säännösten rikkominen on metsärikkomuksena rangaistavaa.

Metsärikkomuksena rangaistavaa on pykälän 2 momentin mukaan myös 13 §:n nojalla

annettujen määräysten rikkominen. Mainitun 13 §:n nojalla toimivaltainen ministeriö voi päättää alueen muodostamisesta suoja-alueeksi ja antaa yleisiä määräyksiä suoja-alueilla sallittavasta metsän käytöstä. Yhtään suoja-aluetta ei ole 13 §:n nojalla tähän mennessä muodostettu.

Metsärikkomussäännöksessä ei ole mainintaa syyksiluettavuudesta. Syyttäjien käytännössä säännöksen on yleensä tulkittu edellyttävän tahallisuutta. Oikeuskäytäntöä ei ole, koska metsärikkomuksista on annettu hyvin vähän tuomioita.

Metsärikkomussäännöstä sovelletaan vain, jos teosta ei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

Metsärikos. Jos 5 §:n 2 momentin, 10 §:n 3 momentin tai 12 §:n 1 tai 2 momentin säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka 13 §:n nojalla annettujen määräysten vastaisella toimenpiteellä on tavoiteltu huomattavaa taloudellista hyötyä taikka jos toimenpide on tehty tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä, rikoksenteijä on tuomittava lain 18 §:n 3 momentin mukaan metsärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Momentissa ei ole mainintaa syyksiluettavuudesta, mutta säännös edellyttää tekijältään tahallisuutta.

Oikeuskäytäntö. Vuonna 1999 määrättiin rangaistusmääräysmenettelyssä metsänkäyttöilmoituksen laiminlyönnistä sakkoja kahdeksalle syytetylle. Päiväsakkojen keskimääräinen lukumäärä oli seitsemän. Metsärikkomuksesta määrättiin sakkoja neljälle, joista yhdelle sakot määrättiin rangaistusmääräysmenettelyssä ja muille tuomioistuimissa. Metsärikkomuksesta tuomioistuimissa määrättyjen päiväsakkojen keskimääräinen lukumäärä oli 38, rangaistusmääräysmenettelyssä 12. Metsärikoksesta ei annettu vuonna 1999 yhtään tuomiota kuten ei edellisenäkään vuonna.

2.2. Ruotsi, Norja ja Tanska

Ruotsi. Metsästyslaki (jaktlagen) on vuodelta 1987. Metsästysrikoksia ja laittoman saaliin kätkemistä koskevia rangaistuksia ankaroitettiin heinäkuussa 2001 voimaan tul-

leella lainmuutoksella. Lain metsästysrikosta koskevan 43 §:n nojalla voidaan tuomita sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta tahallisuudesta tai törkeän huolimattomasta luvattomasta metsästyksestä tai riistan anastamisesta toisen metsästysalueella taikka metsästyksen kannalta olennaisten lupaehtojen rikkomisesta luvanvaraisen metsästyksen yhteydessä. Rangaistavaa on myös tahallaan tai huolimattomuudesta tapahtuva rauhoitetun riistan pyynti, lainvastainen moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttö metsästyksessä tai metsästäminen kielletyllä aseella tai kiellettyinä aikana.

Metsästysrikos on 44 §:n mukaan törkeä, jos metsästyksen kohteena on ollut uhanalainen, harvinainen tai arvokas riistaeläin, rikos on tehty tavanomaisesti (vanemässigt) tai suuressa laajuudessa, jos rikoksenteossa on käytetty kiellettyä moottoriajoneuvoa tai muuta moottorikäyttöistä laitetta taikka jos on käytetty erityisen kivuliasta metsästystapaa. Törkeästä metsästysrikoksesta voidaan tuomita vähintään kuusi kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta.

Rangaistuslajin valintaa koskevan rikoslain 30 luvun 4 §:n 2 momentin säännöksen esitöissä (reg.prop. 1987/88:120) todetaan, että metsästysrikoksia voidaan aikaisempaan oikeuskäytäntöön perustuen pitää sellaisina rikoksina, joista joissain tapauksissa tulisi yleisestävistä syistä tuomita sakkojen sijasta lyhyt vankeusrangaistus.

Lain 45 §:n nojalla voidaan tuomita sakkoa eräiden lain säätämien yleisten velvoitteiden tahallisuudesta tai törkeän huolimattomasta rikkomisesta. Metsästysrikoksella saadun laitottoman saaliin kätkemisestä tuomitaan 46 §:n nojalla sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta. Törkeästä laitottoman saaliin kätkemisestä voidaan tuomita vähintään kuusi kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta. Laitottoman saaliin kätkeminen arvioidaan törkeäksi, jos teko kohdistuu uhanalaiseen eläinlajiin tai tehdään ammattimaisesti. Mainittu 46 § on toissijainen ympäristölain (miljöbalken) säännöksiin nähden.

Kalastuslaki (fiskelagen) on vuodelta 1993. Lain 37 §:n mukaan rangaistaan sitä, joka tahallaan tai tuottamuksellisesti kalastaa ilman vesialueen omistajan tai viranomaisen lupaa tai sijoittaa kalastusvälineitä vastoin kala-

väyliä koskevia määräyksiä. Lain 38 §:ssä säädetään rangaistus päällikölle tai muulle henkilölle, joka tahallaan yrittää estää kansainvälistä kalastustarkastusta Ruotsin vesialueen ulkopuolella. Kaikissa edellä mainituissa tapauksissa seuraamus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Jos 37 tai 40 §:n nojalla määrätään rangaistus luvattomasta troolikalastuksesta, sakko on vähintään tuhat kruunua ja enintään kruunumäärä, mikä vastaa kalastusalueen moottorin hevosvoimia sadalla kerrottuna.

Sakkoa voidaan lain 39 §:n nojalla tuomita laissa säädetyn kalastusta koskevan yleisen huolellisuusvelvollisuuden tahallisuudesta tai tuottamuksellisesta rikkomisesta sekä 42 §:n mukaan luvattomasta kalojen istuttamisesta, siirtämisestä tai viljelystä. Kalastusrikoksesta, joka on tehty Ruotsin kalastusvyöhykkeellä, voidaan tuomita vain sakkoa. Kalastusrikoksissa rangaistusta ei tuomita lainkaan lievissä tapauksissa.

Kalastuslain 40 §:n nojalla voidaan tuomita sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta sille, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo EY:n yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevia asetuksia. Laissa EY:n asetuksista, jotka koskevat yhteistä kalastuspolitiikkaa, on myös kalastuslain säännökseen nähden toissijaisia rangaistussäännöksiä, joiden nojalla voidaan tuomita sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Metsänhoitolaki (skogsvårdslagen) on vuodelta 1979. Lain 38 §:n mukaan tuomitaan muun muassa tahallisuudesta tai tuottamuksellisesta lainvastaisesta ja epätarkoituksenmukaisesta, luvattomasta tai lupaehtojen vastaisesta hakkuusta, hakkuukiellon tai toimenpiteikiellon rikkomisesta sekä metsänhoitohallituksen antamien määräysten rikkomisesta. Seuraamus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Vähäisissä tapauksissa ei rangaistusta tuomita.

Norja. Riistalaki (viltloven) on vuodelta 1981. Sen 56 §:n mukaan rangaistaan lain tai sen nojalla annettujen määräysten tahallisuudesta tai tuottamuksellisesta rikkomisesta sakkoon tai enintään yhden vuoden vankeuteen, ellei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Mahdollisuus tuomita vuoden vankeusrangaistus lisättiin lakiin vuonna 1993.

Laki merikalastuksesta (saltvannsfiskelo-

ven) on vuodelta 1983. Laki koskee osittain myös valaan tai hylkeen pyyntiä. Sen 53 §:ssä säädetään rangaistukseksi lain säännösten tahallisesta tai tuottamuksellisesta rikkomisesta sakkoa. Jos henkilö on aikaisemmin tuomittu merikalastuslain vastaisesta teosta tai käsillä on muita raskauttavia seikkoja, rangaistukseksi voidaan määrätä enintään kuusi kuukautta vankeutta joko yksinomaisena seuraamuksena tai yhdessä sakon kanssa.

Laki oikeudesta osallistua ammattikalastukseen ja saaliiseen (deltakerloven) koskee oikeutta harjoittaa kalastusta norjalaisella aluksella. Laki tuli voimaan vuonna 1999. Laissa on samansisältöinen rangaistussäännös kuin merikalastusta koskevassa laissa. Norjan talousvyöhykettä koskeva laki täydentää merikalastuslain säännöksiä. Seuraamukseksi talousvyöhykkeellä tehdystä rikoksesta voidaan määrätä vain sakkoa.

Lohi- ja sisävesikalastuslaki (lov om laksefisk og innlandsfisk) on vuodelta 1992. Lain 49 §:n nojalla voidaan tuomita sakkoa tai enintään vuosi vankeutta kyseisen lain säännösten taikka sen nojalla annettujen määräysten tai ehtojen tahallisesta tai tuottamuksellisesta rikkomisesta, ellei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Erityisen raskauttavien olosuhteiden johdosta vankeutta voidaan tuomita enintään kaksi vuotta.

Metsätalous- ja metsänsuojelulaki (lov om skogbruk og skogvern) on vuodelta 1965. Sen 52 §:ssä säädetään sakkorangaistus lain tai sen nojalla annettujen määräysten tahallisesta tai tuottamuksellisesta rikkomisesta, ellei muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tanska. Metsästys- ja riistahallintolaki (lov om jagt- og vildforvaltning) on vuodelta 1993. Sen 54 §:ssä säädetään rangaistus muun muassa metsästämisestä luvattomasti tai rauhoitusajoja rikkoen, metsästämisestä yleistä vaaraa aiheuttaen taikka vastuuvakuutuksen laiminlyönnistä, ellei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Seuraamus on sakkoa. Jos teko on tehty tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta ja teolla on aiheutettu suurta vahinkoa tai vaaraa lailla suojeltaville intresseille taikka tavoiteltu suurta taloudellista hyötyä, teosta voidaan tuomita arestirangaistus tai enintään kaksi

vuotta vankeutta.

Tanskan kalastuslaki (fiskerilov) tuli voimaan vuoden 2000 alusta lukien. Sen 130 §:ssä säädetään sakkorangaistus seuraamukseksi luvattomasta järvikalastamisesta, lupaehtojen rikkomisesta, väärin tietojen tai asiakirjojen antamisesta tai tietojen salaamisesta. Jos eräät 130 §:ssä mainitut teot tehdään EY-asetuksiin liittyvien taloudellisten etujen tavoittelemiseksi, voidaan seuraamukseksi määrätä sakkoa, arestia tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Raskauttavien asiahaarojen ollessa kyseessä seuraamus voi olla enintään neljä vuotta vankeutta.

Kalastusrikokset käsitellään yleensä rikosasioina tuomioistuimissa. Jos rikoksesta voisi seurata vain sakkoa, se ja menettämisseuraamus voidaan kuitenkin määrätä hallinnollisessa menettelyssä. Edellytyksenä on, että asia on selvä sekä näytön että oikeudellisten seikkojen osalta ja että rikkoja tunnustaa syyllisyytensä ja suostuu menettelyyn. Sakon suuruus on käytännössä määräosa laittoman saaliin arvosta (konfiskationsvaerden).

Metsälaki (skovloven) on vuodelta 1989. Sen 43 §:n mukaan tuomitaan sakkoa sille, joka muun muassa rikkoo eräitä rauhoitettuja metsiä ja metsän luovutusta koskevia säännöksiä tai ehtoja, antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taikka salaa oleellisia tietoja avustusten hakemisen yhteydessä taikka laiminlyö laissa asetetun ilmoitusvelvollisuuden tai rauhoitettuja metsiä koskevan työmääräyksen. Säännöstä sovelletaan, ellei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksella saatua hyötyä ei määrätä menetetyksi, on sakon suuruutta määrättäessä 43 §:n 4 momentin mukaan erityisesti otettava huomioon saavutetun taloudellisen hyödyn suuruus.

2.3. Nykytilan arviointi

Metsästyksen, kalastuksen ja metsään kohdistuvista rikoksista annettujen tuomioiden määrä rangaistusmääräysmenettelyssä tai alioikeuksissa ei ole suuri. Metsästystä ja kalastusta koskevat säännökset sääntelevät kuitenkin suuren ihmisjoukon ammattimaista tai vapaa-aikaan liittyvää toimintaa. Metsillä ja niiden käytöllä on Suomessa kansantaloudellisesti merkittävä asema.

Luonnonvaroja koskeva lainsäädäntö ei ole säilyttävää tai suojelevaa, vaan kyse on käytön sääntelystä. Luonnon käyttömuotona sekä metsästyksessä että kalastus perustuvat kestävä käyttöön periaatteelle. Myös metsien käytön tavoitteet ovat laajentuneet puuntuotannon taloudellisten seikkojen lisäksi ympäristöllisiin päämääriin.

Metsästyslain ja metsälain rangaistussäännökset ovat 1990—luvulla säädetyt. Kalastusrikossäännökset ovat sen sijaan hieman vanhempiä. Voimassa olevat rangaistussäännökset kuvastavat melko hyvin nykyisiä käsityksiä taloudellisten ja ekologisten seikkojen yhteensovittamisen tarpeellisuudesta luonnonvarojen käytössä.

Metsästyksessä, kalastusrikoksista ja metsärikoksista koskevissa säännöksissä säädetään näistä rikoksista kahden vuoden vankeusuhka. Rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti rikoslain ulkopuolella ei tulisi olla vankeusuhkaisia rangaistussäännöksiä, vaan ne tulisi sijoittaa rikoslakiin. Myöskään nykyisten säännösten kirjoitustapa ei täysin vastaa rikoslain kokonaisuudistuksessa noudatettua mallia. Syyksiluettavuutta koskevat maininnat puuttuvat kalastusrikos- sekä metsärikossäännöksistä, mikä on aiheuttanut käytännössä epätietoisuutta vaadittavasta syyksiluettavuuden asteesta. Tämä on osaltaan saattanut vaikuttaa siihen, että metsärikoksista ja -rikkomuksista on annettu metsälain voimassa oloaikana hyvin vähän tuomioita.

Kalastusrikoksia koskevia säännöksiä ei ole kaikilta osin täysin sovitettu yhteen ympäristörikoksia koskevan rikoslain 48 luvun kanssa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Säännösten keskittäminen rikoslakiin

Esityksen tavoitteena on metsästyksessä, kalastuksessa ja metsien hoitoa ja käyttöä koskevien rangaistussäännösten saattaminen vastamaan rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttuja periaatteita. Sen sijaan esitys ei merkittävästi vaikuttaisi rangaistavuuden alaan kyseisillä elämänaalueilla.

Esityksessä ehdotetaan rikoslakiin lisättä-

väksi uusi 48 a luku, jossa säädettäisiin luonnonvaroja koskevista rikoksista. Rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti rikoslain uuteen lukuun siirrettäisiin asianomaisista laeista vankeusuhkaiset metsästyks-, kalastus- ja metsärikoksista sekä laittoman saaliin kätkemistä koskevat säännökset. Rikoslaisissa säädettäisiin myös syyteoikeudesta ja metsästyksiellöistä. Asianomaisiin lakeihin jäisivät edelleen sakonuhkaiset rikkomussäännökset.

Rikoslain kokonaisuudistuksessa on yleensä käytetty rikosten kolmiporrastusta teon perusmuotoon, sekä lievään ja törkeään tekemuotoon. Tähän malliin rikoslaisissa on kuitenkin poikkeuksia. Luonnonvararikokset ehdotetaan porrastettaviksi kahteen tekemuotoon eli rikoslaisissa rangaistavaksi säädettävään teon perusmuotoon sekä rikkomuksiin, joista säädettäisiin asianomaisissa laeissa. Ehdotettu porrastus kahteen sekä ehdotetut asteikot noudattavat rikoslain 48 luvussa luonnonsuojelu- ja rakennussuojelurikoksissa omaksuttua mallia.

Törkeän tekemuodon säätäminen ei ole aiheellista ehdotettujen enimmäisrangaistusten vuoksi. Luonnonvararikoksista tuomittaviksi enimmäisrangaistuksiksi ehdotetaan kaksi vuotta vankeutta kuten nykyisissäkin säännöksissä. Luonnonvararikoksista tuomitut rangaistukset ovat oikeuskäytännössä olleet sarkoa. Perustekemuotojen rangaistusasteikot mahdollistavat siten normaalirangaistusta ankaramman rangaistuksen tuomitsemisen, jos toiminta on ollut esimerkiksi poikkeuksellisen laajamittaista tai tekijän syyllisyys normaalia suurempaa. Lisäksi esimerkiksi kalastamalla vesistöille aiheutetut vahingot saattavat täyttää rikoslain 48 luvun 1 §:n ympäristön turmelemisen tunnusmerkistön, jonka törkeästä tekemuodosta voi seurata vähintään neljän kuukauden ja enintään kuuden vuoden rangaistus. Käytännössä ei siten ole tarvetta nykyistä ankarampiin enimmäisrangaistuksiin.

Myös luonnonvararikoksia koskevien säännösten kirjoitusasu ehdotetaan tarkistettavaksi rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisiksi.

Metsä-, metsästyks- ja kalastusrikoksia koskevat menettämisseuraamukset on uudistettu menettämisseuraamuksia koskevan koko-

naisuudistuksen yhteydessä, jota koskevat lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Näihin säännöksiin on tässä esityksessä tarpeen tehdä vain uudistettavien rikoslain säännösten edellyttämiä vähäisiä tarkistuksia.

3.2. Metsästysrikossäännösten uudistaminen

Rikoslain uuden 48 a luvun 1 §:n metsästysrikosta koskevaan säännökseen ei ehdotetaisi suuria asiallisia muutoksia metsästyslain metsästysrikossäännökseen verrattuna. Metsästysrikos ehdotetaan rangaistavaksi tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tehtynä, kun se nykyään on rangaistava vain tahallisenä. Nykyisten pykäläviittausten sijasta säännöksessä ehdotetaan kuvattavaksi rangaistavat teot. Ehdotetussa rikoslain metsästysrikossäännöksessä käytettäisiin metsästyslain käsitteitä, muun muassa metsästyslaisia omaksuttua metsästyksen määritelmää.

Metsästyslain metsästysrikkomusta ja metsästyslain säännösten rikkomista koskeviin säännöksiin ehdotetaan vain pieniä asiallisia ja lakitekniisiä tarkistuksia.

Metsästyslain säännös luvattomasta rauhoittamattoman eläimen pyynnistä ehdotetaan kumottavaksi. Rauhoittamattoman eläimen pyynnistä säädettäisiin luvaton pyyntiä koskevan rikoslain 28 luvun 10 §:n uudessa 2 momentissa.

Metsästysrikoksen yritystä ei ehdoteta säädettäväksi rangaistavaksi. Yritys ei ole rangaistavaa nykyisenkään lain mukaan. Metsästyksen alkamisajankohta on metsästyslaisa määritelty siten, ettei yrityksen säätämiseen rangaistavaksi ole tarvetta.

3.3. Kalastusrikossäännösten uudistaminen

Rikoslain uuden 48 a luvun 2 §:ssä säädettäisiin kalastusrikoksesta. Kalastuslain vastaisia tekoja koskevat säännökset on pyritty esityksessä yhteensovittamaan rikoslain 48 luvun ympäristörikossäännösten kanssa. Nykyisin kalastusrikoksena rangaistavaksi tuleva huumaavien, myrkyllisten tai muutoin vesistöjä pilaavien aineiden käyttö kalastuksessa tulisi ehdotuksen mukaan jatkossa rangais-

tavaksi yksinomaan rikoslain 48 luvun 1 §:n 1 kohdan mukaisena ympäristön turmelemisena. Kalastusrikoksena rangaistavaa olisi sen sijaan rikoslain uuden 48 a luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan edelleenkin räjähdyksellä tai muulla tavoin aikaansaadun paineen, ampuma-aseiden tai sähkövirran käyttö kalastuksessa.

Myös kalastuslain 109 §:n 1 momentissa säädetty vaaran aiheuttamista kalavedelle ja 2 momentissa säädetty vakavan vaaran aiheuttamista kalavedelle koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Rikoslain 48 luvun ympäristön turmelemista koskeva 1 §:n 1 momentin 1 kohta kattaa suurelta osin samanlaiset tekotavat kuin kalastuslain 109 §. Kalastuslain 109 §:n mukaisista tekotavoista ehdotetaan kuitenkin kalastusrikoksena rangaistavaksi vastaisuudessa kalakannalle tai kalavedelle vaaraa aiheuttavan kala- tai rapulajin tai niiden kannan siirtäminen tai istuttaminen kalaveteen.

Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentissa olevan viittaussäännöksen nojalla kalastuslain 107—109 §:ää sovelletaan eräisiin kyseisen lain vastaisiin tekoihin. Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain rikkomisesta voidaan siten tuomita myös vankeusrangastukseen kalastuslain nykyisen 108 tai 109 §:n nojalla. Rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaan vankeusuhkaiset rangaistussäännökset tulee keskittää rikoslakiin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kalastaminen Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan vastaisesti kielletyillä pyyntivälineillä, pyyntitavoilla tai kiellettyinä aikoina säädettäisiin rangaistavaksi rikoslain uuden 48 a luvun 2 §:n nojalla kalastusrikoksena.

Laittoman saaliin kätkemistä koskeva säännös ehdotetaan ulotettavaksi koskemaan metsästysrikoksella saadun saaliin lisäksi myös kalastusrikoksella saadun saaliin kätkemistä.

Rikesakon soveltamisala ehdotetaan laajennettavaksi kalastusta koskevien maksujen laiminlyöntiä koskeviin rikkomuksiin. Sakon määräämiseen rikesakkomenettelyssä liittyy käytännön etuja rangaistusmääräysmenettelyyn verrattuna. Kiinteämääräisen rikesakon

määräminen säästää poliisin voimavaroja, koska sakotettavan tuloja ei sakon määräämiseksi tarvitse selvittää. Säästöä syntyy myös siitä, että syyttäjät eivät rikesakkomenettelyssä osallistu seuraamuksen määräämiseen, vaan sakon määrää poliisi. Toisaalta rikesakkomenettelyssä syytetyn oikeusturva on menettelyn summaarisuuden vuoksi hieman heikompi kuin rangaistusmääräysmenettelyssä. Rikesakkomääräyksen saajan on mahdollista saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi, mutta muutoksenhaku alioikeuden rikesakkoasiassa antamaan päätökseen on kielletty. Rikesakkoja onkin yleensä perusteltua käyttää seuraamuksena vain vähäiseksi luonnehdittavista rikoksista, jotka eivät ole oikeudellisesti vaikeita ja joihin ei liity näyttöongelmia.

Kalastuksenhoitomaksun tai viehekalastusmaksun laiminlyöntiä koskevat rikkomukset täyttävät edellä mainitut edellytykset eli ne ovat helposti selvitettäviä ja todettavissa. Rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että rikesakko voitaisiin vastaisuudessa säätää seuraamukseksi kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisten maksujen suorittamista osoittavien tositteiden määräajassa esittämisen laiminlyönnistä. Rikesakon määräisi poliisi tai rajavartiolaitos.

Rikesakkomenettelyssä ei voida määrätä menettämisseuraamusta. Tämän vuoksi kalastuslaissa ehdotetaan säädettäväksi, että menettämisseuraamuksia koskevia säännöksiä ei sovellettaisi, jos henkilölle määrään seuraamukseksi rikesakko kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisten maksujen suorittamista osoittavien tositteiden määräajassa esittämisen laiminlyönnistä.

Kalastusrikoksen yritys ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi. Vaikka yritys ei nykyisin ole rangaistavaa, eräät rikoksen valmistelua tai yritystä lähellä olevat teot voivat nykyisin tulla kalastusrikoksena rangaistaviksi.

3.4. Metsärikossäännösten uudistaminen

Metsälain säätämällä siirryttiin ennakkollisesta valvonnasta jälkikäteiseen valvontaan

ja rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän käyttöön. Metsälaissa on säännöksiä, joissa säädetään niistä tahoista, joiden vastuulla metsälaissa säädettyjen velvollisuuksien täyttäminen on. Tällainen on 7 §:n säännös metsän hakkaajan vastuusta, 9 §:n säännös siitä, kenelle kuuluu vastuu uuden puuston aikaansaamisesta sekä lain 14 § siitä, keiden on tehtävä metsänkäyttöilmoitus. Lainvastaisesta toiminnasta voi metsälain vastuun kohdentamista koskevien säännösten nojalla olla vastuussa usea eri taho. Myös yksityisoikeudellisella sopimuksella voi yksittäistapauksessa olla merkitystä ratkaista kehen tai keihin metsälain mukainen vastuu tulee kohdentaa. Joskus voi olla vaikea yksiselitteisesti ratkaista, kuka on vastuussa lain velvoitteiden täyttämistä ja kehen rangaistus- ja menettämisseuraamukset tulisi kohdistaa.

Vastuun kohdentamisesta koskevat kysymykset metsän käytössä ja hoidossa ovat metsälaissa ratkaistavia kysymyksiä eikä niitä ole mahdollista ratkaista rangaistussäännöksiä uudistettaessa. Rangaistussäännösten soveltamisen kannalta keskeistä on, että eri toimijat voivat omalta kohdaltaan riittävässä määrin ennakoida sen, mitkä teot ovat kiellettyjä, mitä velvollisuuksia heillä on ja voivatko he joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen näistä teoista tai säädettyjen velvollisuuksien laiminlyönnistä. Ehdotettujen rangaistussäännösten ja metsälain vastuun kohdentamista koskevien säännösten on katsottava olevan tässä suhteessa riittävän täsmällisiä. Metsälain vastuusäännöksiä sovelletaan rikosoikeudenkäynnissä lisäksi rikosoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Vaikka metsälaki säätää tietyt tahot vastuullisiksi siinä säädettyjen velvollisuuksien täyttämisestä, rikosprosessissa syyttäjän tehtävänä on osoittaa tekijän syyllisyys.

Metsärikokset voivat muita luonnonvararikoksia useammin liittyä toimintaan, jota harjoitetaan oikeushenkilön muodossa. Rikoslain on nykyisin kaksi vastuun kohdentamissäännöstä, työrikoksia koskeva 47 luvun 7 § ja ympäristörikoksia koskeva 48 luvun 7 §, joita sovelletaan ratkaistaessa oikeaa vastuuhenkilöä organisaatiossa. Vastaavalla säännöstä ei kuitenkaan ehdoteta luonnonvararikoslukuun. Rangaistusvastuun kohdentamiseen organisaatiossa saattaa liittyä

ongelmia myös toimittaessa metsälain vastaisesti, mutta tyypilliset ongelmat metsärikoksissa liittyvät ensi sijassa ostajan ja myyjän väliseen vastuun jakoon. Vaikka kolme suurinta oikeushenkilönä toimivaa puunostajaa ostaa yli 4/5 markkinapuusta, suuri osa metsänhakkuuoikeuden tai puun myyjistä on luonnollisia henkilöitä tai heidän omistamiinsa yhtymiä. Vastuun kohdentamista koskevista rikoslain säännöksistä ei saada paljoakaan johtoa ratkaistaessa edellä selostettua metsänomistajan ja metsän hakkaajan välistä vastuunjakoa, mikä määräytyy metsälain perusteella. Jos taas ratkaistaisiin vastuun kohdentamista yrityksen sisällä, voitaisiin yksittäisessä tapauksessa harkita rikoslain 47 luvun 7 §:stä tai 48 luvun 7 §:stä ilmenevien perusteiden soveltamista. Tämä mahdollisuus on tuotu esiin rikoslain 47 luvun kohdentamissäännöksen perusteluissa (HE 94/1993 vp).

Nykyisin metsälain 18 §:ssä edellytetään, että metsärikoksena rangaistava teko on tehty tavoitellen huomattavaa taloudellista hyötyä tai siten, että teko osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista tai käskyistä. Esityksessä ehdotetaan, että näistä edellytyksistä luovuttaisiin. Sen sijaan metsärikoksena rangaistavaa olisi metsän hakkaaminen metsälain velvoitteiden vastaisesti taikka suojametsäaluetta tai suoja-aluetta koskevien säännösten tai määräysten rikkominen. Kyseisten tekojen vakavuutta arvioitaisiin esimerkiksi hakkuun tai muun toimenpiteen laajuuden, taloudellisen merkittävyyden taikka metsän kestäväälle käytölle tai monimuotoisuudelle aiheutettujen vaikutusten kannalta. Vähäiset teot tulisivat rangaistaviksi metsärikokseksi.

Edellä mainitut metsälain vastaiset teot ehdotetaan rangaistaviksi metsärikoksena tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta tehtyinä. Nykyisin metsärikos on rangaistava vain tahallisena. Metsän käyttäminen on kuitenkin merkittävää taloudellista toimintaa. Siihen osallistuvalla edellytetään metsien käyttöä ja hoitoa koskevien säännösten ja velvollisuuksien tuntemusta sekä kykyä ja halua ottaa niistä selvää samoin kuin muutokin tietyn asteista huolellisuutta. Lisäksi metsälain vastainen toiminta todetaan katselmuksessa, jota käytännössä ei voida suo-

rittaa ennen lumien sulamista. Rikoksen tutkinta voi tämän vuoksi viivästyä niin, että nykyisin sakkoseuraamuksinen metsärikkomus on usein vanhentunut ennen syytteen nostamista. Kun esityksen mukaan aikaisempaa hieman suurempi osa metsälain vastaisista teoista saattaa tulla törkeästi huolimattomuudesta tehtyinä arvioitaviksi metsärikoksina, tämä osaltaan vaikuttaisi myös kyseisten tekojen tutkintaan vanhentumisajan pidentymisen kautta.

Metsärikoksesta tuomittaisiin myös se, joka tahallaan vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä ympäristöstään selvästi erottuvaa metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista elinympäristöä metsälain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä. Metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän luonnontilaisen tai luonnontilaisen kaltaisen elinympäristön suojelusta ei tehdä metsälain nojalla virallista suojelupäätöstä, vaan alueiden tunnistaminen luonnossa on viime kädessä metsänomistajan tai hakkuuoikeuden haltijan vastuulla. Erityisen tärkeän elinympäristön tunnistaminen saattaa kuitenkin olla vaikeaa jopa asiantuntijalle. Samoin voi olla vaikeaa arvioida yksittäisten toimenpiteiden vaikutuksia kyseisen elinympäristön säilymiseen. Eduskunta edellyttikin metsälakia hyväksyttyä, että erityisen tärkeät elinympäristöt viipymättä kartoitetaan lain voimaantulon jälkeen (EV 209/1996 vp).

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion ja metsäkeskusten yhteishankkeena maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta on käynnissä valtakunnallinen kartoitus erityisen tärkeistä elinympäristöistä yksityismetsissä. Myös metsähallitus ja metsäteollisuusyhtiöt ovat kartoittaneet erityisen tärkeät elinympäristöt omista metsistään. Erilliskartoitus on aloitettu vuonna 1998 ja se on tarkoitettu saadaan valmiiksi vuoteen 2003 mennessä. Yksityismetsien kokonaispinta-ala on noin 15,5 miljoonaa hehtaaria, josta erilliskartoitetaan noin 10 miljoonaa hehtaaria ja loput kartoitetaan metsäsuunnittelun yhteydessä. Kartoitus tehdään yhteistyössä met-

sänomistajan kanssa. Kartoituksen tavoitteena on paitsi parantaa metsänomistajan edellytyksiä metsiensä hoidossa myös ennalta ehkäistä tietämättömyydestä johtuvia metsälain vastaisia toimia sekä parantaa metsänomistajan oikeusturvaa.

Käytännössä syyttäjät ovatkin syyteharkinnassa kiinnittäneet huomiota siihen, onko teon kohteena ollut elinympäristö ollut kartoituksen piirissä. Erilliskartoituksessa ja metsäsuunnittelussa ei kuitenkaan havaita kaikkia tärkeitä elinympäristöjä. On arvioitu, että noin 20 prosenttia erityisen tärkeistä elinympäristöistä jäisi maastokartoituksissa huomaamatta. Ajan mittaan syntyy myös uusia luonnontilaisia kohteita, ja toisaalta erityisen tärkeän elinympäristön luonnontilaisuus saattaa hävitä muista kuin metsätaloudellisista tekijöistä johtuen.

Näistä syistä esityksessä ehdotetaan, että metsän monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän luonnontilaisen tai luonnontilaisen kaltaisen elinympäristön vahingoittaminen olisi edelleen rangaistavaa vain tahallisesti tehtynä. Toimen suorittajan tulisi olla muun muassa tietoinen kyseisen alueen erityisluonteesta sekä siihen kohdistuvien toimien tunnusmerkistössä mainituista mahdollisista vaikutuksista. Muista metsärikoksina rangaistavista teoista poiketen rangaistusvastuuta ei ehdoteta ulotettavaksi törkeästä huolimattomuudesta tehtyihin tekoihin edellä mainittujen erityisen tärkeän elinympäristön tunnistamisen ja toimenpiteiden vaikutusten arviointiin liittyvien vaikeuksien vuoksi.

Metsärikkomussäännöstä ehdotetaan selvennettäväksi siten, että siinä mainitut teot olisi rangaistavia sekä tahallisesti että huolimattomuudesta tehtyinä. Laiminlyöntien valvonnassa, esimerkiksi metsärikkomuksena rangaistavaksi säädettyssä metsänuudistamisvelvoitteen laiminlyönnissä, tahallisuutta on käytännössä hyvin vaikea näyttää toteen. Laiminlyönnit jäisivät siten usein rankaisematta, jos metsärikkomuksina rangaistavia olisivat vain tahalliset teot tai laiminlyönnit.

Hallituksen esityksessä metsälainsäädäntö (HE 63/1996 vp) todettiin, että puuston hakkuulla tarkoitetaan puiden kaatamista. Hakkuuta koskevan rikoksen täyttyminen edellyttää siten, että ainakin yksi puu on kaadettu. Metsärikoksen yritystä ei metsälainssa ole nykyisin

säädetty rangaistavaksi. Yrityksestä rankaiseminen olisi päällekkäinen metsälain 15 §:ssä säädetyn lainvastaiseksi epäiltyä suunniteltua tai aloitettua hakkuuta tai muuta toimenpidettä koskevan neuvotteluvelvoitteen kanssa. Tuloksettomien neuvottelujen jälkeen lain 16 §:ssä mainittu käsittelykielto voidaan kuitenkin määrätä ja uhkasakko asettaa vasta, kun lainvastaiseksi epäilty hakkuu tai muu toimenpide on aloitettu. Käsittelykieltoa ei siten voida määrätä eikä uhkasakkoa asettaa ennen kuin puita on kaadettu. Tämän laissa olevan aukon peittäisi metsärikoksen yrityksen säätäminen rangaistavaksi.

Metsärikoksen yritystä saattaa kuitenkin olla käytännössä vaikea todeta, koska samalla hakkuualueella voidaan samaan aikaan laittomien toimien kanssa suorittaa myös laillista hakkuuta tai muita laillisia toimenpiteitä. Näin ollen esimerkiksi metsäkoneiden vieminen hakkuualueelle tai niiden käyttäminen siellä ei välttämättä olisi osoitus metsärikoksen yrityksestä. Esityksessä ehdotetaan, että metsärikoksen yritystä ei edelleenkaan säädettäisi rangaistavaksi.

Sen sijaan metsälain 16 §:n 1 momentissa mainitun käsittelykiellon ja 2 momentissa säädetyn uhkasakon määräämisen mahdollisuus ehdotetaan ulotettavaksi koskemaan myös suunniteltua hakkuuta. Käsittelykiellon antamisen ja uhkasakon tuomitsemisen mahdollisuus suunnitellun hakkuun perusteella olisi rikosten ennalta ehkäisyn kannalta yhtä tehokasta kuin metsärikoksen yrityksen säätäminen rangaistavaksi.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei olisi organisatorisia tai taloudellisia vaikutuksia. Rikesakon määrääminen tuloihin perustuvien päiväsakkojen sijasta kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun laiminlyönnistä alentaisi todennäköisesti hieinan valtiolle kertyvien sakkotulojen määrää. Uudistuksella ei kuitenkaan olisi valtioneutraalisuutta merkitystä. Rikesakon käyttöönotto näiden maksujen laiminlyöntien seuraamuksena vähentäisi syyttäjien ja jonkin veran myös poliisin työmäärää.

Rikosoikeudelliset keinot ovat eräs ympäristöpolitiikan ohjausväline. Luonnonvarojen hyödyntämisessä rangaistavuuden alaan ei

esityksessä ehdoteta merkittäviä asiallisia muutoksia. Luonnonvararikoksia koskevien säännösten siirtämisellä rikoslakiin korostetaan kuitenkin näiden rikosten moitittavuutta. Samoin säännösten selkeyttämisellä erityisesti syyksiluettavuutta koskevilta osiltaan helpotettaisiin luonnonvarojen hyödyntämisen ohjausta. Tuottamusvastuun laajentamisella korostettaisiin luonnonvarojen käyttäjän velvollisuutta hankkia toimintaansa koskevaa asianmukaista tietoa, mikä lisäisi säännösten ennalta ehkäisevää vaikutusta. Esityksellä olisi siten myönteisiä ympäristövaikutuksia.

5. Asian valmistelu

Rikoslain kokonaisuudistusta valmistelemaan asetettu projektiorganisaatio (rikoslakiprojekti) asetti 15 päivänä helmikuuta 1996 työryhmän valmistelemaan luonnonvararikoksia koskevien säännösten uudistamista. Työryhmän työ käynnistyi kuitenkin vasta 24 päivänä syyskuuta 1998, jolloin työryhmän kokoonpanoa täydennettiin maa- ja metsätalousministeriön edustajilla. Koska rikoslakiprojekti lakkautettiin maaliskuussa 1999, oi-

keusministeriö asetti 18 päivänä elokuuta 1999 työryhmän jatkamaan kesken jäänyttä uudistustyötä. Työryhmässä oli oikeusministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön edustajat. Työryhmä kuuli asiantuntijana ympäristöministeriön edustajaa. Työryhmä luovutti ehdotuksensa oikeusministeriölle 5 päivänä toukokuuta 2000.

Ehdotuksesta pyydettiin lausunto 48 viranomaiselta, järjestöltä ja asiantuntijalta. Lausunnonantajat suhtautuivat ehdotukseen myönteisesti. Ehdotusta, jonka mukaan metsälain vastaisten tekojen vakavuutta arvioitaisiin sen valossa, mitä vaikutuksia teosta aiheutuu metsien kestäväälle hoidolle tai käytölle, pidettiin kuitenkin ongelmallisena. Ehdotuksen todettiin vastaavan metsälain tarkoitusta, mutta käytännössä metsien kestäväälle hoidolle tai käytölle aiheutettujen vaikutusten arvioiminen olisi vaikeaa.

Hallituksen esitys on viimeistelty oikeusministeriössä virkatyönä työryhmän ehdotuksen pohjalta siten, että erityisesti metsärikossäännöstä on tarkistettu saatujen lausuntojen perusteella.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Rikoslaki

2 a luku. Sakosta, muutorangaistuksesta ja rikesakosta

9 §. *Rikesakkorikkomukset.* Pykälässä säädetään rikesakkorikkomuksista. Pykälän 3 momentissa säädetään, että rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi myös jätelaissa (1072/1993) säädetyn roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että rikesakko voitaisiin säätää seuraamukseksi myös kalastuslaissa säädetyn kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tosittteen määräjassa esittämisen laiminlyönnistä.

Rikesakon suuruus säädettäisiin pykälän 4 momentin nojalla rikesakkorikkomuksista annetussa asetuksessa (610/1999.) Kyseisen asetuksen muutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin luonnonvararikoksia koskevat lait. Rikesakon suuruudeksi jomman kumman maksun laiminlyönnistä on suunniteltu 300 markkaa tai 1 päivästä tammikuuta 2002 lähtien 50 euroa riippuen lakien voimaantulon ajankohdasta. Rikoslain 2 a luvun 11 §:n mukaan jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta rikesakko, määrätään rikesakko siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko. Jos molempien maksujen laiminlyönnistä määrätään rikesakko samalla kertaa, sakotetulle määrättäisiin siten 11 §:n nojalla vain yksi 300 markan tai 50 euron suuruinen rikesakko.

Rikesakon määrää poliisimies tai muu laissa säädettyä valvontaa suorittava virkamies. Rikesakko on rikosoikeudellinen seuraamus ja oikeusturvasyistä on tärkeää, että sen määrää virkamies, yleensä poliisi, joka on koulu-

tettu rikosten tutkintaan ja rangaistuksen määräämiseen. Myös perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Kalastuslain 96 §:n mukaan rajavartiolaitoksen valvoo kalastusta koskevien säännösten noudattamista valtakunnan rajalla olevissa vesissä sekä Suomen merialueella. Rajavartiomies voi määrätä rikesakon rajavartiolaitoksesta annetun lain (320/1999) 46 §:n 2 momentin nojalla rajavartiolaitoksen tutkittavana olevassa rikosasiassa. Poliisin ja rajavartiomiehen oikeus määrätä rikesakko perustuu edellä mainittuihin lakeihin. Selvyyden vuoksi rikesakkorikkomuksista annetussa asetuksessa lisäksi säädettäisiin, että rikesakon kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun laiminlyönnistä voi määrätä vain poliisi tai rajavartiolaitoksen virkamies.

Liikenne rikkomuksissa poliisi määrää rikesakon yleensä tapahtumapaikalla. Kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun laiminlyöntitapauksissa tämä ei usein ole mahdollista, koska poliisi ei yleensä ole tapahtumapaikalla todistamassa kalastuksen harjoittamista ilman asianmukaisten maksujen suorittamista. Käytännössä kalastuksenvalvoja velvoittaisi kalastajan, joka ei kalastusta harjoittaessaan kykene esittämään asianmukaista maksukuittia, näyttämään kuitenkin poliisille seitsemän vuorokauden kuluessa. Jos kalastaja ei näytä maksukuittia säädetyn ajan kuluessa kalastuksenvalvojan ilmoituksesta, poliisi suorittaisi asiassa suppean esitutkinnan rikesakkomenettelystä annetun lain (66/1983) 7 §:n edellyttämässä laajuudessa. Maksun suorittamisen laiminlyönti tai sen suorittamista osoittavan maksukuitin esittämisen laiminlyönti säädetyssä määräjassa on helposti selvitettävissä ja todettavissa. Ennen rikesakkomääräyksen antamista on rikkomuksesta epäiltyä rikesakkomenettelystä annetun lain 6 §:n 3 momentin mukaisesti

myös kuultava. Poliisi antaisi rikesakon tiedoksi maksun saajalle tämän kuulemisen yhteydessä tai myöhemmin rikesakkomenettelystä annetun lain 8 §:n mukaisesti oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa tiedoksiannosta rikosasioissa säädetyllä tavalla.

28 luku. **Varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä**

10 §. *Luvaton pyynti.* Pykälässä säädetään luvattomasta pyynnistä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan luvattomasta pyynnistä rangaistaisiin myös sitä, joka tahallaan luvattomasti pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen sellaisella alueella, jolla hänellä ei ole tähän oikeutta tai lupaa.

Metsästyslain 48 §:n mukaan lupa tappaa tai pyydystää rauhoittamaton eläin on alueen tai rakennuksen omistajalla tai haltijalla. Rauhoittamattomalla eläimellä ei yleensä ole alueen omistajalle vastaavanlaista taloudellista arvoa kuin metsästäminen kohteena olevalla riistalla. Tästä huolimatta rauhoittamattoman eläimen luvaton pyynti toisen alueella loukkaa alueen tai rakennuksen omistajan tai haltijan omistus- tai hallinto-oikeutta. Rauhoittamattoman eläimen luvaton pyynti on siten tekona rinnasteinen toisen metsästysoikeutta loukkaavaan riistaeläimen luvattomaan pyyntiin nähden, josta säädetään rangaistus rikoslain 28 luvun 10 §:ssä. Tämän vuoksi myös luvattomasta rauhoittamattoman eläimen pyynnistä on perustelua säätää rangaistus tässä pykälässä.

Luvattomasta rauhoittamattoman eläimen pyynnistä säädetään nykyisin rangaistus metsästyslain 77 §:ssä. Teosta voidaan tuomita sakkoa. Myös luvattomasta pyynnistä rangaistus on sakkoa. Se että luvattoman pyynnin kohteena olisi 2 momentissa mainittu rauhoittamaton eläin, jolla ei ole alueen omistajalle samanlaista taloudellista arvoa kuin 1 momentissa mainitulla riistaeläimellä, voidaan ottaa rangaistusta mitattaessa huomioon.

Luvaton rauhoittamattoman eläimen pyynti on nykyisin metsästyslain 82 §:n nojalla asianomistajarikos. Tilanne pysyisi tältä osin ennallaan, koska myös luvaton pyynti on ri-

koslain 28 luvun 15 §:n mukaan asianomistajarikos.

48 a luku. **Luonnonvararikoksista**

1 §. *Metsästysrikos.* Pykälässä säädettäisiin tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta tehdystä metsästysrikoksesta. Metsästysrikos on nykyisin rangaistava vain tahallisena. Metsästyksen luonteeseen kuuluu korostunut huolellisuusvelvollisuus. Tämän vuoksi metsästysrikoksena rangaistavaksi ehdotetaan sekä tahallaan että myös törkeästi huolimattomuudesta tehtyjä tekoja.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan metsästysrikoksesta tuomitaan se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta oikeudettomasti metsästää käyttäen metsästyslaissa kiellettyä pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää taikka vastoin metsästyslaissa säädettyä moottorikäyttöisen kulkuneuvon käytön rajoitusta. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöllisesti nykyisiä metsästyslain 72 §:n 2 ja 3 kohtaa.

Metsästämisellä tarkoitetaan ehdotetussa pykälässä samaa kuin metsästyslain 2 §:ssä määritellyllä metsästyksellä. Metsästysrikoksena rangaistavaa olisi metsästyslain 33 §:ssä kiellettyjen pyyntivälineiden ja -menetelmien käyttö riistaeläinten metsästyksessä. Metsästysrikoksena rangaistavaa olisi nykyiseen tapaan myös metsästäminen vastoin metsästyslain 32 §:n rajoituksia, jotka koskevat riistaeläimen hätyyttämistä tai jäljittämistä ilma-alkuksella, maalla kulkevalla moottorikäyttöisellä ajoneuvolla, aluksella tai veneellä moottorin käydessä taikka ampumista tällaisesta kulkuvälineestä käsin.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ehdotetaan rangaistavaksi sitä, joka oikeudettomasti metsästää vastoin metsästyslain tai sen nojalla annettua riistaeläimen rauhoitusta, metsästyskieltoa, metsästysrajoitusta tai kiintiötä koskevaa säännöstä tai määräystä taikka ilman pyyntilupaa. Ehdotettu 1 momentin 2 kohta kattaisi teot, joista nykyisin säädetään metsästyslain 72 §:n 4—6 kohdassa.

Metsästyslain 37 §:n 1 momentissa kielletään riistaeläimen metsästäminen sekä vahingoittaminen tai soidinnan, pesinnän tai poikasten häiritseminen rauhoitusajana. Met-

sästysasetuksella säädetään tarkemmin riistaeläinten rauhoitusajoista. Metsästäminen ja metsästämillä aiheutettu soidinnan, pesinnän tai poikasten häirintä rauhoitusaikana 37 §:n 1 momentin vastaisesti olisi 2 kohdassa mainittua rauhoitusta koskevien säännösten rikkomista. Muulla tavalla kuin metsästämillä tapahtuva riistaeläimen vahingoittaminen tai sen soidinnan ja pesinnän häirintä rauhoitusaikana olisi sen sijaan nykyiseen tapaan rangaistavaa metsästyslain säännösten rikkomisena. Metsästysrikoksena rangaistavaa olisi myös riistahoitoyhdistyksen metsästyslain 38 §:n 1 momentin nojalla antamien alueellisten metsästyskieltojen tai -rajoitusten rikkomisen. Samoin metsästyksiä rajoittavan kiintiön rikkomisen olisi rangaistavaa.

Hirvieläimen metsästyksiä vaatii aina luvan. Muun eläimen pyyntiluvasta säädetään asetuksella. Ilman lupaa metsästäminen olisi myös ehdotetun pykälän 2 kohdan mukaan rangaistavaa metsästysrikoksena. Lupaehdon rikkomisen olisi nykyiseen tapaan rangaistavaa metsästysrikkomuksena.

Ehdotetun pykälän 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi aiheuttaa metsästäessä vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle. Samoin rangaistavaa olisi rikkoa metsästäessä yleisen turvallisuuden vuoksi annettua metsästyksiä koskevaa kieltoa tai rajoitusta. Metsästyksiä ei metsästyslain 20 §:n 3 momentin mukaan saa aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle. Lääninhallitus voi yleisen turvallisuuden vuoksi tietyllä alueella määrääjäksi kieltää metsästyksen tai rajoittaa sitä (metsästyslain 23 §). Tällaisen kiellon rikkomisen täyttäisi 3 kohdan tunnusmerkistön.

Henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia koskevat rikoslain 21 luvun säännökset voivat myös tulla sovellettaviksi, kun metsästäessä aiheutetaan vahinkoa toiselle ihmiselle. Kyseeseen tulisivat lähinnä kuoleman- tai vammantuottamusta koskevien säännösten soveltaminen. Toisen omaisuudelle aiheutetun vahingon osalta sovellettavaksi voi tulla myös vahingontekoa koskeva rikoslain säännös.

Pykälässä edellytetään, että siinä mainittuun tekoon syyllistytään oikeudettomasti. Riistanhoitopiiri voi metsästyslain 40 §:ssä mainituissa tapauksissa antaa metsästysoi-

keuden haltijalle luvan käyttää metsästyksessä muutoin kiellettyä pyyntivälinettä tai menetelmää. Samoin voidaan myöntää lupa pyydystää eläimiä rauhoitusaikana. Maa- ja metsätalousministeriöllä on mahdollisuus antaa lupa poiketa pyyntivälineitä tai -menetelmiä koskevista säännöksistä (41 §:n 2 momentti). Riistanhoitopiirin määräämistä kielloista ja rajoituksista sekä riistansuojaluokkia koskevista määräyksistä saadaan myös poiketa kotieläimen, rakennuksen, laitteen tai muun omaisuuden suojelemiseksi (41 §:n 1 momentti). Muun muassa näissä säännöksissä tarkoitetuissa tapauksissa tekijä ei olisi toiminut oikeudettomasti.

Rangaistukseksi ehdotetaan sakkoa tai enintään kahta vuotta vankeutta. Rangaistusasteikko on sama kuin voimassa olevassa laissa. Metsästysrikos vastaa moitittavuudeltaan metsärikosta ja kalastusrikosta, joista myös on voimassa olevassa laissa säädetty ja tässä esityksessä ehdotettu sama rangaistus. Myös eläinsuojelurikoksen enimmäisrangaistus on kaksi vuotta vankeutta.

2 §. *Kalastusrikos.* Ehdotetun 48 a luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kalastusrikoksena rangaistavaa olisi räjähdyksellä tai muulla tavoin aikaansaadun paineen taikka ampuma-aseen tai sähkövirran tahallinen tai törkeästä huolimattomuudesta tapahtuva käyttö kalastuksessa. Vastaavat pyyntimenetelmät ovat rangaistavia voimassa olevan kalastuslain 108 §:n nojalla.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdassa mainitut teot ovat kalakannalle niin haitallisia, että ne ehdotetaan nykyiseen tapaan rangaistaviksi riippumatta siitä, aiheutuuko niistä abstraktia tai konkreettista vaaraa kalakannalle tai kalavesille. Pykälässä mainitut teot ehdotetaan rangaistaviksi kalastusrikoksena, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Jos räjäyttämisen olisi omiaan aiheuttamaan yleistä hengen tai terveyden vaaraa taikka yleistä erittäin huomattavan taloudellisen vahingon vaaraa, tekoon voisi myös tulla sovellettavaksi rikoslain 34 luvun 1 §:n tuhotyötä koskeva säännös. Tuhotyöstä on säädetty rangaistukseksi vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna kalastusrikoksena rangaistavaksi ei sen sijaan enää

ehdoteta säädettäväksi huumaavien, myrkyllisten tai muutoin vesistöjä pilaavien aineiden käyttöä kalastuksessa. Nykyisin kalastusrikoksena rangaistavaksi tuleva huumaavien, myrkyllisten tai muutoin vesistöjä pilaavien aineiden käyttö kalastuksessa tulisi ehdotuksen mukaan jatkossa rangaistavaksi yksinomaan rikoslain 48 luvun 1 §:n 1 kohdan mukaisena ympäristön turmelemisena. Ympäristön turmelemista koskeva säännös kattaa esineen, aineen, säteilyn tai muun sellaisen jättämisen ympäristöön lain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle. Ympäristön turmelemisen tunnusmerkistössä edellytetty ympäristön pilaaminen tai roskaaminen voidaan aiheuttaa myös kalastamalla kalastuslaissa kielletyllä tavalla. Kalastuslain 30 §:ssä edellytetään kalastuksessa kiellettyjen aineiden olevan huumaavia, myrkyllisiä tai vesistöjä pilaavia, minkä voidaan tulkita tarkoittavan konkreettista vaaraa tai vahinkoa vesistölle. Ympäristön turmelemista koskeva säännös edellyttää teolta abstraktin vaaran aiheuttamista ympäristön pilaumisesta, roskaumisesta tai terveyden vaarantamisesta. Ympäristön turmelemista koskeva säännös asettaa rangaistavuuden kynnyksen siten nykyistä kalastuslakia alemmas vaaran aiheuttamisen osalta.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi tahallinen tai törkeän huolimaton kalastaminen huomattavassa laajuudessa vastoin kalastuslain tai sen nojalla annettua kalojen tai rapujen rauhoitusta, pyydyksiä, pyynnin harjoittamista, pyyntikieltoa, pyyntirajoitusta tai kalojen tai rapujen alamittaa koskevaa säännöstä tai yleistä taikka yksittäistapausta koskevaa määräystä. Nykyinen kalastusrikosta koskeva kalastuslain 108 § ei edellytä, että siinä mainituilla teoilla aiheutetaan vaaraa kalakannalle tai kalavesille. Ehdotetun pykälän 2 kohta säilyttäisi tilanteen tässä suhteessa ennallaan.

Kalastusrikokseen voisi ehdotetun 2 kohdan mukaan syyllistyä, jos kalastaminen tapahtuu huomattavassa laajuudessa. Tällä tarkoitetaan laajamittaista tai ammattimaista kalastamista, taikka muuta kalastamista, jolla saadaan huomattavaa taloudellista hyötyä. Nykyisillä kalastusmenetelmillä voidaan jo

yhdelläkin kalastuskerralla saada niin suuri saalis, että kalastaminen voisi tällaisessakin tapauksessa olla huomattavassa laajuudessa harjoitettua kalastamista.

Kalastamisen tulee tapahtua vastoin kalastuslakia tai sen nojalla annettua säännöstä tai yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä. Työvoima- ja elinkeinokeskus voi kalastuslain 37 ja 38 §:n nojalla sekä kalastusalue 26 §:n 4 momentin nojalla antaa luvan poiketa lain tai sen nojalla annettujen säännösten määräyksistä kyseisissä pykälissä mainituilla perusteilla.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan kalastusrikoksena rangaistavaa olisi myös kalastaminen Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä kielletyllä pyyntivälineellä, pyyntitavalla tai kiellettyinä pyyntiaikana. Kielto kalastaa kiellettyinä pyyntiaikana katkaisi myös vuosittaisen kiintiön ylittämisen vuoksi loppuvuodeksi annetun kalastuskiellon rikkomisen.

Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentissa olevan viittaussäännöksen nojalla kalastuslain 107—109 §:ää sovelletaan yhteisen kalastuspolitiikan vastaiseen pyyntiin kielletyillä kalastusvälineillä tai pyyntitavoilla. Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevien säännösten rikkomisesta määrättävät seuraamukset on Euroopan yhteisön asetusten perusteella määrättävä yhtä ankariksi kuin vastaavista kansallisissa laissa kielletyistä teoista määrättävät seuraamukset. Tämä edellyttää vankeusuhan säätämistä törkeimmistä Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevien asetusten vastaisista teoista. Rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksutun periaatteen mukaisesti vankeusuhan sisältävä säännös ehdotetaan sijoitettavaksi rikoslakiin. Lievemmistä yhteisen kalastuspolitiikan vastaisista teoista säädettäisiin edelleen rangaistus Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 1 momentissa, jossa mainituista teoista voidaan määrätä seuraamukseksi sakkoa.

Euroopan yhteisön asetukset tai niiden nojalla annetut päätökset tai määräykset on ehdotetussa 1 momentin 3 kohdassa yksilöity

sekä niiden säätämisperusteen että sisällön mukaan (PeVL 4/1997 vp). Ehdotetussa 3 kohdassa tarkoitetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla annettuja Euroopan yhteisön asetuksia tai niiden nojalla annettuja päätöksiä tai määräyksiä, jotka koskevat Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa. Kalastusrikoksena rangaistavat teot rajoitetaan lisäksi nykyiseen tapaan koskemaan vain kalastamista kielletyllä pyyntivälineellä tai pyyntitavalla tai kielletynä pyyntiaikana.

Kyseeseen tulevia Euroopan yhteisön asetuksia, määräyksiä tai päätöksiä ei ole mahdollista kattavasti yksilöidä ehdotetussa 3 kohdassa. Esimerkkeinä voidaan mainita yhteisön kalastus- ja vesiviljelyn perustamisesta annettu neuvoston asetus (ETY) 3760/92; yhteiseen kalastuspolitiikkaan sovellettavasta valvontajärjestelmästä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2847/93; sellaisten käyttäytymistapojen luettelosta, jolla rikotaan vakavasti yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjä, annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1447/99 sekä tietyistä Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueiden ja kalavarojen teknisistä säilyttämistoimenpiteistä annettu neuvoston asetus (EY) 88/98. Esimerkiksi kalastuskiintiöistä annetaan kuitenkin uusia määräyksiä vuosittain.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan kalastusrikoksena rangaistavaa olisi luvattomasti kalastuslain vastaisesti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta istuttaa tai siirtää vesialueelle kala- tai rapulajia tai niiden kantaa, jota siellä ennestään ei ole siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle. Kohdassa mainitut teot tulevat nykyisin rangaistaviksi vaaran aiheuttamisena kalavedelle, jota koskeva säännös ehdotetaan esityksessä kumottavaksi.

Voimassa olevassa säännöksessä edellytetään, että istuttaminen tai siirtäminen aiheuttaa konkreettista vaaraa tai vahinkoa kalavedelle tai kalakannalle. Ehdotetussa 4 kohdassa edellytettäisiin sen sijaan teoilta abstraktin vaaran aiheuttamista. Abstraktin vaaran vaatimus laskisi rangaistavuuden kynnyksestä nykyiseen verrattuna. Tämä on katsottu perustelluksi, koska vierasperäisten kala- tai rapulajien tai niiden kantojen luvattomalla istut-

tamisella saattaa olla monenlaisia (ekologisia tai geneettisiä) haitallisia vaikutuksia. Esimerkiksi kotimainen rapukanta on useista vesistöistä pysyvästi hävinnyt osittain sen vuoksi, että vesistöön on istutettu rapuruttoa levittävää vierasperäistä täplärapukantaa. Kalastusrikoksen soveltamisalan piiriin saataisiin näin teot, jotka ovat vaarallisia kalakannalle tai kalavesille, mutta joista ei sattumanvaraisista syistä ole aiheutunut konkreettista vaaraa tai vahinkoa. Toisaalta edellyttämällä teoilta abstraktin vaaran aiheuttamista pystyttäisiin sulkemaan kalastusrikoksen soveltamisalasta vähäiset tekemuodot, jotka tulisivat rangaistaviksi kalastusrikkomuksina. Ehdotetussa 4 kohdassa edellytetään, että istuttaminen on luvaton, koska istuttamiseen voidaan myöntää työvoima- ja elinkeinokeskukseen lupa.

Pykälän 2 momentin mukaan tahallisen rikoksen yritys olisi rangaistavaa. Voimassa olevassa laissa kalastusrikoksen yritystä ei ole säädetty rangaistavaksi. Kalastusrikoksena rangaistavaa on kuitenkin nykyisin kalastuslain 107 §:n 1 kohdan nojalla kielletyn pyydyksen pitäminen veneessä tai muutoin pyyntiä varten helposti käsillä taikka 4 kohdassa pyydyksen pitäminen vedessä rauhoitusaikana, jos toiminta on ollut 108 §:n mainitulla tavalla huomattavan laajaa. Säätämällä yritys ehdotetulla tavalla rangaistavaksi vastaavat teot tulisivat kalastusrikoksen yrityksenä rangaistaviksi. Myös muut, nykyisin rankaisematta jäävät kalastusrikoksen yritystä osoittavat toimet tulisivat rangaistavuuden piiriin. Kalastusrikoksen yrityksenä rangaistavaksi voisi siten tulla esimerkiksi kalastukseen tarkoitettujen räjähteiden löytyminen pyyntiin valmistautuvalta kalastusalukselta.

Kalastusrikokseen syyllystynyt olisi tuomitava sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Asteikko olisi sama kuin voimassa olevassa laissa.

3 §. *Metsärikos*. Ehdotetussa 3 §:ssä säädetäisiin metsärikoksesta. Metsärikos on nykyisin rangaistavaa vain tahallisenä. Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetussa 2 momentissa mainittu teko olisi edelleen rangaistavaa vain tahallisena, mutta 1 momentissa mainitut teot tulisivat rangaistaviksi tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tehdyinä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta hakkaa metsää metsälain 5 §:n 2 momentin tai 4 momentin nojalla annetun kasvatus- tai uudistushakkuuta koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesti on tuomittava metsärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Nykyään metsärikoksena rangaistavaa on vain 5 §:n 2 momentissa mainittujen uudistus- tai kasvatushakkuuta koskevien velvoitteiden rikkominen. Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdassa rangaistavuus laajennettaisiin koskemaan myös maa- ja metsätalousministeriön 5 §:n 4 momentin nojalla antamien kasvatushakkuussa jätettävän puuston vähimmäismäärää ja laatua sekä uudistushakkuun edellytyksiä koskevan yleisen määräyksen rikkomista.

Pykälän 1 momentin 1 kohta kattaisi vain hakkaamalla aiheutetut teot. Rangaistavuuden ulkopuolelle on kuten nykyäänkin jätetty metsälain 5 §:n 3 momentissa säädettyjen velvollisuuksien rikkominen, jotka koskevat hakkuulla ja sen yhteydessä tehtävillä toimenpiteillä aiheutettuja vaurioita. Mainitun 3 momentin vastaisesti hakkuualueelle kasvamaan jäävälle puustolle hakkuulla aiheutetut vauriot tulisivat tosin rangaistaviksi siltä osin kuin kyse olisi 4 momentin nojalla annettujen kasvamaan jätettävän puuston määrää koskevien määräysten rikkomisesta. Rangaistavuuden ulkopuolelle jäisi kuitenkin edelleen hakkuualueen ulkopuolisen puuston vahingoittaminen hakkuun yhteydessä tehtävillä toimenpiteillä sekä puuston kasvuolosuhteita heikentävien maastovaurioiden aiheuttaminen. Tällaisten vaurioiden arvioiminen rangaistavuuden edellyttämällä täsmällisyydellä pelkästään metsälain yleissäännöksen nojalla ilman alemmanasteisia normeja olisi käytännössä hankalaa.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että metsärikoksesta tuomittaisiin myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo suojametsäaluetta tai suoja-aluetta koskevaa metsälain tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä.

Jos pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainitut teot ovat vähäisiä, ne saattavat tulla rangaistaviksi metsärikoksen sijasta metsä-

rikkomuksina. Teon vakavuutta tulee arvioida objektiivisin kriteerein ottamalla muun muassa huomioon hakkuun laajuus ja taloudellinen merkittävyys. Keskimääräinen hakkuu käsittää 1—2 hehtaaria ja sen keskimääräinen arvo on ollut noin 70 000 markkaa. Koska metsälain tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä, on myös nämä seikat otettava huomioon arvioitaessa metsälain vastaisten tekojen vakavuutta.

Suojametsäalueella teon vakavuutta tulee arvioida suhteessa suojametsäalueen perustamisen tarkoitukseen eli metsänrajan alenemisen estämiseen. Huomioon tulisi ottaa kuitenkin muissakin hakkuissa hakkuualueen laajuus sekä hakkuutapa. Lisäksi teon vakavuuteen voi vaikuttaa hakkuualueen sijainti eli se, sijaitseeko se ilmastoltaan epäedullisessa osassa suojametsäaluetta. Suoja-alue on sen sijaan aina pienialainen, joten jo melko vähäinenkin hakkuu voi vaarantaa metsän säilymisen, eikä tällaista tekoa voida yleensä pitää vähäisenä.

Pykälän 2 momentin mukaan metsärikoksena rangaistavaa olisi myös tahallaan vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä ympäristöstään selvästi erottuvaa metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista elinympäristöä metsälain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä. Metsälain 10 §:n 2 momentissa määritellään, mitkä ovat metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia elinympäristöjä. Saman pykälän 3 momentissa asetetaan velvoite tehdä hoito- ja käyttötoimenpiteet niin, että edellä mainittujen elinympäristöjen ominaispiirteet säilyvät. Metsälakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 63/1996 vp) on kuvailtu erityisen tärkeän elinympäristön säilyttämiselvoitteen sisältöä sekä määritely, mitä hoito- ja käyttötoimenpiteillä tarkoitetaan. Maa- ja metsätalousministeriö on antanut myös määräyksiä erityisen tärkeiden elinympäristön käsittelyssä kielletyistä ja sallituista toimenpiteistä (maa- ja metsätalousministeriön pää-

tös metsälain soveltamisesta, 224/1997).

Ehdotetussa 2 momentissa edellytettäisiin, että erityisen tärkeää elinympäristöä vahingoitetaan tavalla, joka on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä. Tämä abstraktin vaaran aiheuttamista koskeva lisäedellytys rajaisi metsärikoksen soveltamisalan ulkopuolelle vähäiset kyseistä elinympäristöä vahingoittavat teot, jotka voisivat kuitenkin tulla rangaistaviksi metsärikkomuksina. Toisaalta metsärikkoksina tulisivat rangaistaviksi teot, joista ei esimerkiksi sattumanvaraisista, tekijästä riippumattomista syistä ole aiheutunut konkreettista vaaraa tai vahinkoa.

Ehdotus laajentaisi rangaistavuuden koskemaan myös metsälain 10 §:n 4 momentin nojalla annettujen asetusten säännösten tai toimivaltaisen ministeriön antamien tarkempien määräysten rikkomisen. Lain 10 §:n 3 momentissa säädetyn velvoitteen vastaiseen hoito- tai käyttötoimenpiteeseen voi saada 11 §:n nojalla poikkeusluvan. Tämän vuoksi rangaistussäännökseen ehdotetaan otettavaksi maininta myös ilman lupaa tai lupaehdon vastaisesti toimimisesta.

4 §. *Laittoman saaliin kätkeminen.* Ehdotetussa 4 §:ssä säädettäisiin laittoman saaliin kätkemisenä rangaistavaksi metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saadun saaliin kätkeminen, hankkiminen, kuljettaminen, välittäminen tai kauppaaminen tietoisena sen laittomasta alkuperästä. Metsästysrikoksella saadun saaliin kätkeminen on nykyisin rangaistavaa metsästyslain 73 §:n mukaan laittoman saaliin kätkemisenä.

Osallisuutta rikokseen voi olla vaikea erottaa erillisestä kätkemisrikoksesta. Välittäjä tai saaliin kauppaaja voi olosuhteista riippuen olla osallinen rikokseen yllyttäjänä tai avunantajana. Välittäjän tai kauppiaan osallisuutta metsästys- tai kalastusrikokseen voi kuitenkin käytännössä joskus olla hankalaa osoittaa. Koska tällainen toiminta ylläpitää laitonta metsästystä tai kalastusta, laittomasti saatuun saaliiseen ryhtymisen säätäminen erillisenä rangaistavaksi on perusteltua.

Laittoman saaliin kätkemistä koskevaan säännökseen ehdotetaan lisättäväksi uutena tekemuotona laittoman saaliin hankkiminen. Hankkiminen mainitaan myös kätkemisrikkoksia koskevassa 32 luvun säännöksissä.

Ajallisesti saaliin hankkiminen edeltää sen kätkemistä. Rangaistavuuden ulottaminen myös hankkimiseen on perusteltua, koska teon yritystä ei ehdoteta säädettyväksi rangaistavaksi.

Laittoman saaliin kätkemissäännös koskisi ehdotuksen mukaan metsästysrikoksen lisäksi myös kalastusrikoksella saatua saalista. Voimassa olevassa kalastuslaissa rauhoitettujen tai alamittaisten kalojen tai rapujen varastointi myyntiä varten, kuljettaminen, lähettäminen, kaupan pitäminen, ostaminen tai maksusta tarjoaminen on kalastusrikkomuksena rangaistavaa. Ehdotuksen mukaan vastaavat teot tulisivat rangaistaviksi laittoman saaliin kätkemisenä. Näin metsästäjällä ja kalastamalla saadun saaliin kätkemistä kohdeltaisiin lainsäädännössä samalla tavalla.

Rikoslain 32 luvun 1 §:n 1 momentin kätkemisrikos koskee siinä mainittuja esirikoksia kaikissa niiden tekemuodoissa. Lain 32 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla rangaistavaksi tulee esimerkiksi varkaudella, törkeällä varkaudella tai näpistyksellä hankitun omaisuuden kätkeminen, vaikka tunnusmerkistössä monimutkaisuuden välttämiseksi mainitaan vain teon perusmuoto varkaus (HE 66/1988 vp). Laittoman saaliin kätkemisrikosta ei kuitenkaan ehdoteta ulotettavaksi koskemaan metsästys- tai kalastusrikkomuksella hankitun saaliin kätkemistä. Useat metsästys- ja kalastusrikkomusten tekotavat ovat sellaisia, ettei niissä synny saalista. Niissäkin tapauksissa, joissa tuloksena on saalis, on kyse suhteellisen vähäisistä metsästyksen tai kalastukseen liittyvistä rikkomuksista. Laittoman saaliin kätkeminen koskisi siten ehdotuksen mukaan vain metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saadun saaliin kätkemistä.

Laittoman saaliin kätkemisestä on metsästyslaissa säädetty rangaistukseksi sakkoa tai kolme kuukautta vankeutta. Kalastusrikkomuksena nykyisin rangaistavasta rauhoitettujen tai alamittaisten kalojen tai rapujen myyntiä varten varastoinnista, kuljettamisesta, kaupan pitämisestä, ostamisesta tai maksusta tarjoamisesta voi seurata tätä ankarampi rangaistus eli sakkoa tai kuusi kuukautta vankeutta. Rikoslain 32 luvun 1 §:n kätkemisrikoksesta voidaan määrätä vankeutta enintään yksi vuosi kuusi kuukautta ja 3 §:n ammattimaisesta kätkemisrikoksesta vanke-

utta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Laittoman saaliin kätkemisen tekemuodot soveltuvat sekä yksityishenkilön ryhtymiseen laittomaan saaliiseen että ammattimaiseen saaliin kätkemiseen. Niitä tapauksia varten, joissa laittoman saaliin kätkeminen on ollut laajamittaista ja ammatti- maista, ehdotetaan enimmäisrangaistusta korotettavaksi nykyisestä kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Kuuden kuukauden enimmäisrangaistus mahdollistaisi myös pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 1 §:n mukaisen kotietsinnän tekemisen kätkijän kulkuneuvoon tai varastoon.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 1 momentissa tarkoitettu rikoksesta ei tuomita henkilöä, joka on osallinen rikokseen, jolla laitton saalis on saatu. Pykälän 1 momenttia ei myöskään sovellettaisi rikoksentehtäjän kanssa yhteistaloudessa asuvaan henkilöön, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikoksentehtäjän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa saalista. Kätkemisrikoksia koskevassa 32 luvun 6 §:ssä sekä laittoman tuontitavaraan ryhtymisen osalta 46 luvun 7 §:n 2 ja 3 momentissa on vastaavanlaiset rajoitussäännökset.

Yksityistaloudessa käytetyn laittoman saaliin arvo saattaa olla suhteellisen vähäinen. Laittoman saaliin kätkemisrikoksesta ei ehdoteta säädettäväksi erillistä säännöstä lieviä tekemuotoja varten. Jos saaliin arvo on vähäinen, syyttäjän olisi mahdollista jättää syyte nostamatta yleisten toimenpiteistä luopumissäännösten nojalla rikoksen vähäisyysperusteella.

5 §. *Syyteoikeus.* Jos metsästyslaissa rangaistavaksi säädetyllä teolla on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei metsästyslain 82 §:n mukaan nykyisin saa nostaa syytettä, jos asianomistaja ei ole ilmoittanut rikosta syytteesen pantavaksi. Kalastuslain 112 §:ssä on kalastuslain vastaisista rikoksista vastaava säännös.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa metsästyks- ja kalastusrikokset sekä laittoman saaliin kätkeminen ehdotetaan edelleen säilytettäväksi asianomistajarikoksina, jos teolla on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan 1 luvun säännökset Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteesen

saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta koskisivat 2 §:ssä tarkoitettua kalastusrikosta, milloin se on tehty Suomen aluevesien ulkopuolella. Ehdotettua 2 momenttia vastaava säännös on nykyisin kalastuslain 113 §:n 2 momentissa. Rikoslain 1 lukua säädettäessä hallituksen esityksessä (HE 1/1996 vp) todetaan, että kyseinen kalastuslain 113 §:n viittaus koskee rikoslain 1 luvun 3 §:ää, jossa säädetään Suomen lain soveltamisesta Suomen ulkopuolella tehtyyn, Suomeen kohdistuneeseen rikokseen. Säännös ehdotetaan asiallisesti muuttamattomana siirrettäväksi kalastuslaista rikoslain 48 a luvun 5 §:n 2 momentiksi, koska myös kalastusrikoksesta ehdotetaan säädettäväksi uudessa rikoslain 48 a luvussa.

6 §. *Metsästyskielto.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi metsästysrikoksen johdosta määrättävästä metsästyskiellosta. Tuomioistuimien voisi ehdotetun 6 §:n nojalla määrätä metsästyskieltoon metsästysrikoksesta tuomitettavan, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästyksistä koskevista säännöksistä. Metsästyskielto määrättäisiin määrääjäksi, vähintään vuodeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskieltoon tuomittava olisi samalla määrättävä luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle.

Pykälän 2 momentin mukaan metsästyskieltoon määrättävä ei saa metsästyskiellon aikana metsästä eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana.

Säännös vastaisi sisällöltään nykyistä metsästyslain 78 §:n 1 ja 2 momenttia. Metsästyskiellon määräämistä koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi rikoslakiin, koska se voitaisiin määrätä vain rikoslaisissa rangaistavaksi säädettävästä metsästysrikoksesta tuomitulle.

Selvyyden vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että myös tuomittu, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 3 §:n nojalla eli ymmärrystä vailla olevana, voitaisiin määrätä metsästyskieltoon. Vastaavanlainen maininta on eläintenpitokieltoa koskevassa 17 luvun 23 §:n 1 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan kielto olisi voimassa muutoksenhausta huolimatta, kun-

nes asia olisi ratkaistu lainvoimaisesti.

Metsästyskieltoon olisi ehdotuksen mukaan mahdollista määrätä vain metsästysrikoksesta tuomittava. Näin on myös voimassa olevan metsästyslain mukaan. Kiellon ulottamista rikkomustasoiisiin tekoihin ei ole pidetty perusteltuna, koska niihin syyllistyminen ei osoita samanlaista piittaamattomuutta metsästäystä koskevista säännöksistä kuin metsästysrikoksen syyllistyminen.

1.2. Metsästyslaki

10 luku. Lainvastaisen toiminnan seuraamukset

36 §. *Riistaeläinten häiritsemiskielto.* Metsästyslain 36 §:ssä säädetään nykyisin, että riistaeläimiä ei saa tahallaan häiritä niiden ollessa sellaisella alueella, jolla asianomaisella ei ole kyseisen riistaeläimen metsästämiseen metsästysoikeutta tai metsästyslupaa. Riistaeläinten tahallaan tai huolimattomuudesta tapahtuva häiritseminen vastoin 36 §:n kieltoa on nykyisin säädetty rangaistavaksi metsästyslain 74 §:n 1 momentin 4 kohdassa. Jotta rangaistavaksi ei säädettäisi huolimattomuudesta tehtyä tekoa, joka aineellisessa säännöksessä kiellettäisiin vain tahallisena, esityksessä ehdotetaan, että 36 §:stä poistettaisiin sana tahallaan. Syyksiluettavuus olisi muutoksen jälkeen kielto­säännöksessä ja rangaistussäännöksessä sama.

72 §. *Metsästysrikos.* Lain 72 §:ssä säädetään nykyisin metsästysrikoksesta. Esityksessä ehdotetaan, että metsästysrikoksesta säädettäisiin rikoslain luonnonvararikoksia koskevan 48 a luvun 1 §:ssä. Tämän vuoksi 72 § ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi rikoslain 48 a luvun 1 §:ään.

73 §. *Laittoman saaliin kätkeminen.* Pykälässä säädetään laittoman saaliin kätkemisestä. Esityksessä ehdotetaan, että laittoman saaliin kätkemisestä säädettäisiin rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä. Laittoman saaliin kätkemistä koskeva rangaistussäännös koskee ehdotuksen mukaan metsästys- tai kalastusrikoksella saadun saaliin kätkemistä, joten sen luonteva paikka on rikoslain 48 a luvussa näiden rangaistussäännösten yhteydessä. Tämän vuoksi metsästyslain 73 § ehdotetaan kumottavaksi.

74 §. *Metsästysrikkomus.* Metsästysrikko-

muksina tulevat nykyisin rangaistaviksi metsästettäessä tehdyt tai metsästyksen läheisesti liittyvät teot. Tähän ei ehdoteta muutosta.

1 momentti. Ehdotetussa 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin rangaistus sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää vastoin 20 §:n 3 momentissa, 23 §:n 1 momentissa, 32 §:ssä, 33 §:n 1 tai 2 momentissa tai 38 §:n 1 momentissa säädettyä tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta. Ehdotetun momentin 2 kohdassa säädettäisiin rangaistus sille, joka metsästää 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhoitusajana tai ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen 10 §:n nojalla säädettyä kiintiötä. Näistä teoista tuomittaisiin, jollei teko ole rikoslain 48 a luvun 1 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsästysrikkomuksesta sakkoon.

Teot, joihin ehdotetussa 1 momentissa viitataan, säädettäisiin tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta tehtyinä rangaistaviksi metsästysrikoksina rikoslain 48 a luvun 1 §:ssä. Vastaavat teot tulisivat huolimattomuudesta tehtyinä metsästysrikkomuksina rangaistaviksi ehdotetun 74 §:n 1 momentin nojalla. Ehdotetussa 1 momentissa mainitun metsästysrikkomuksen ja rikoslain metsästysrikoksen raja määräytyisi siis näiden tekojen osalta syyksiluettavuuden asteen perusteella. Myös nykyisin metsästyslain 74 §:n 2 momentin mukaan metsästysrikoksia koskevassa 72 §:ssä mainitut teot tulevat huolimattomuudesta tehtyinä rangaistaviksi metsästysrikkomuksina.

Toisaalta myös tahalliset 1 momentissa mainitut vähäiset teot voisivat tulla metsästysrikkomuksina rangaistaviksi.

2 momentti. Pykälän 2 momentin 1—4 kohdassa metsästysrikkomuksina rangaistaviksi säädettävät teot vastaisivat asiallisesti voimassa olevan lain 74 §:n 1 momentin 1—4 kohtaa.

Hirvieläimen metsästyksen järjestäminen vastoin 28 §:ää ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästäminen vastoin metsästyksen johtajan antamaa määräystä tai kieltoa olisi rangaistavaa metsästysrikkomuksena 2 momentin 5 kohdan mukaan. Säännöksessä viitattaisiin nykyiseen verrattuna selvyuden vuoksi

lain 28 §:ään, jossa säädetään, että hirvieläimen pyyntiluvan saajan on nimettävä metsästyksen johtaja sekä asetetaan metsästyksen osallistuvalla velvollisuus noudattaa metsästyksen johtajan antamia määräyksiä.

Momentin 6 kohdan mukaan ehdotetaan rangaistavaksi metsästysrikkomuksena menetteleminen vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen pyyntilupaa koskevaa säännöstä tai asetuksen nojalla hirvieläimen pyyntilupaan liitettyä ehtoa. Nykyisin metsästysrikkomuksena rangaistavaa on metsästää vastoin vastaavia säännöksiä tai ehtoja. Ehdotetulla säännöksellä on kuitenkin tarkoitus kattaa metsästämisestä lisäksi pyyntilupaa koskevien säännösten muunkinlainen kuin metsästämisellä tapahtunut rikkominen, esimerkiksi metsästysasetuksen 9 §:ssä säädetyn pyyntilupaan liittyvän ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti. Tämän vuoksi 2 momentin 6 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi menettely vastoin asetuksen pyyntilupaa koskevaa säännöstä tai pyyntilupaan liitettyä ehtoa.

Metsästyslain 30 §:n nojalla asetuksella annetaan säännöksiä myös hirvieläinten metsästyksessä käytettävistä varusteista. Metsästysasetuksen 29 §:n mukaan hirvieläinten metsästyksen osallistuvan on käytettävä siinä mainittuja varusteita. Säädettyjen varusteiden käyttämisen laiminlyönnin rankaisemisen katsotaan nykyisin perustuvan lain 74 §:n 1 momentin 6 kohtaan. Asetuksella säädettävät varusteita koskevat määräykset eivät kuitenkaan ole kyseisessä 6 kohdassa mainittuja pyyntilupaa koskevia säännöksiä eivätkä ne ole pyyntilupaan liitettäviä ehtoja. Selvyiden vuoksi hirvieläinten metsästyksessä käytettävien varusteiden käyttämisen laiminlyönti ehdotetaankin säädettäväksi erikseen rangaistavaksi. Pykälän 2 momentin 7 kohdan mukaan metsästysrikkomuksesta rangaistaisiin sitä, joka metsästää käyttämättä 30 §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä hirvieläinten metsästyksessä käytettäviä varusteita.

Pykälän 2 momentin 8—12 kohta vastaisivat nykyisiä 1 momentin 7—10 kohtaa. Metsästyksen johtajan velvollisuuksien laiminlyöntiä koskevassa pykälän 2 momentin 8 kohdassa ehdotetaan selvyiden vuoksi viitattavaksi lain 30 §:n nojalla annettuun asetukseen, jolla säädetään tarkemmin metsästäjän

johtajan velvollisuuksista. Riistanhoitomaksun laiminlyöntiä koskevassa 2 momentin 9 kohdassa ehdotetaan viitattavaksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annettuun lakiin.

Momentin 12 kohta koskisi metsästämistä tai toimimista metsästyksen johtajana vastoin määrättyä metsästyskieltoa. Koska metsästyskieltoa koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi metsästyslaista rikoslain 48 a luvun 6 §:ään, ehdotetussa 12 kohdassa viitattaisiin rikoslain asianomaiseen säännökseen nykyisen metsästyslain säännöksen sijasta.

75 §. *Metsästyslain säännösten rikkominen.* Metsästyslain säännösten rikkomisena tulisivat nykyiseen tapaan rangaistaviksi sellaiset metsästyslain säännösten rikkomiset, joita ei varsinaisesti tehdä metsästämisellä, vaikka teot voivat liittyä metsästyksentapahtumaan.

1 momentti. Metsästyslain säännösten rikkomista koskeviin säännöksiin ehdotetaan pääosin vain pieniä teknisiä korjauksia. Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohta vastaisivat nykyisiä vastaavia kohtia.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa ehdotetaan rangaistavaksi metsästyslain säännösten rikkomisena vierasperäisen lintu- tai nisäkäslajin samoin kuin vierasperäisen riistaeläinlajin maahantuonti tai luontoon laskeminen ilman 42 §:ssä säädettyä lupaa tai lupaehtoa rikkoen. Samoin rangaistavaa olisi tuoda Ahvenanmaalta oleva eläin muualle Suomeen tai laskea luontoon tällainen eläin muualla Suomessa luvatta tai lupaehton vastaisesti. Lain 42 §:n mukaan kyseiset toimet edellyttävät maa- ja metsätalousministeriön lupaa.

Ahvenmaalta olevalla eläimellä tarkoitetaan 42 §:ssä eräitä eläinlajeja, jotka soveltuvat Ahvenanmaan muusta Suomesta poikkeaviin luonnonoloihin, mutta saattaisivat aiheuttaa luontoon laskettuina haittaa muualla Suomessa (HE 300/1992 vp). Ehdotetun 1 momentin 3 kohdassa on voimassa olevaa rangaistussäännöstä täsmennetty siten, että tällaisen eläimen tuominen muualle Suomeen olisi rangaistavaa siitä riippumatta, tuodaanko eläin Ahvenanmaalta tai ulkomailta. Nykyisin rangaistavaa on vain luvaton eläimen tuominen Ahvenanmaalta tai sen laskeminen luontoon muualle Suomeen vastoin 42 §:n kieltoa.

Rangaistavuuden alaa on laajennettu koskemaan myös muita 42 §:ssä kiellettyjä teko- tapoja eli vierasperäisen lintu- tai nisäkäslajin samoin kuin vierasperäisen riistaeläin- kannan maahantuontia ulkomailta Suomeen tai tällaisen eläimen luontoon laskemista il- man asianmukaista lupaa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan nojalla ran- gaistaisiin nykyiseen tapaan sitä, joka jättäisi noudattamatta 43 §:n nojalla annettulla ase- tuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta. Metsästysasetuksen 31 §:ssä luetellaan ne Suomessa metsästetyt linnut, joiden kauppa on kielletty. Kiellettyä on myös niiden osien tai niistä valmistettujen tuotteiden myynti. Mainittujen riistaeläinten kauppaaminen on kiellettyä, vaikka ne olisi laillisesti metsästetty. Jos vastoin kieltoa kaupattava riista on metsästysrikkoksella saa- tua, voi muiden tunnusmerkistötekijöiden täytyessä ankarampi säännös laittoman saa- liin kätkemisestä tulla sovellettavaksi.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 5 kohta vastaa metsästyslain nykyistä 5 kohtaa. Siinä viitatussa lain 49 §:ssä säädetään rauhoitta- mattoman eläimen pyydystämiseksi kielle- tyistä pyyntivälineistä tai -menetelmistä. Rangaistussäännökseen on lisätty maininta luvattomuudesta, koska maa- ja metsätalous- ministeriö voi myöntää luvan käyttää muu- toin kiellettyjä pyyntivälineitä tai -menetel- miä.

Metsästyslain säännösten rikkomisena ran- gaistaisiin ehdotetun pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan luvaton koiran irti pitäminen vastoin lain 51—53 §:ssä säädettyä kieltoa. Ehdotettua 1 momentin 6 kohtaa vastaavassa nykyisessä 6 kohdassa viitataan koiran pitä- misestä säädettyyn 8 lukuun. Mainituksessa lu- vussa säädetään kuitenkin myös metsästyksen valvojan oikeuksista koiranpidon val- vonnassa (54 §) sekä koiran talteenottoon liittyvistä toimenpiteistä (55 §), joihin ran- gaistavuutta ei ole perusteltua ulottaa. Sään- nös ehdotetaan rajoitettavaksi koskemaan vain koiran irti pitämistä koskevia kieltoja lain 51—53 §:ssä. Koiran irti pitämistä kos- kevasta kiellosta voidaan lain nojalla tai riis- tanhoitopiirin luvalla poiketa muun muassa koiraa koulutettaessa. Säännökseen ehdote- taan tästä syystä lisättäväksi maininta, että rangaistavan toiminnan tulisi tapahtua luvat-

tomasti.

Pykälän 1 momentin 7 kohta vastaisi ny- kyistä 7 kohtaa. Metsästyslain säännösten rikkomisena rangaistaisiin siten edelleen kotieläimeksi otetun kissan heitteille jättäminen tai hylkääminen.

2 momentti. Pykälän 2 momentin mukaan metsästyslain säännösten rikkomisena ran- gaistaisiin myös sitä, joka saattaa pyyntiväli- neen toimintakunnottomaksi tai muulla ta- voin häiritsee pyyntiä estääkseen tai vaikeut- taakseen 31 §:n vastaisesti toisen laillista metsästystä. Voimassa olevassa laissa vas- taavan kiellon rikkomisesta rangaistaan met- sästysrikkomuksena (74 §:n 3 momentti). Metsästysrikkomuksina tulevat sekä nykyisin että ehdotuksen mukaan rangaistaviksi met- sästämällä tehdyt tai metsästykseseen läheisesti liittyvät teot. Pynnin häirintään voi syyllis- tyä metsästykseseen osallistuva henkilö tai täy- sin ulkopuolinen. Rangaistavuus sekä nykyi- sin että ehdotuksen mukaan edellyttää tekijän tarkoitusta estää tai vaikeuttaa toisen laillista metsästystä. Jos häirintään syyllistyy toinen metsästäjä, teko tapoina saattaisivat tulla ky- seeseen metsästysrikkomuksen luonteiset te- kotavat. On kuitenkin todennäköisempää, et- tä tarkoitukselliseen toisen metsästyksen vai- keuttamiseen tai estämiseen syyllistyy muu kuin toinen metsästäjä. Tällöin kyseeseen tu- levat häirintätavat, joista ei ole luontevaa rangaista metsästysrikkomuksena. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pynnin häiritsemi- nen tulisi nykytilasta poiketen rangaistavaksi metsästyslain säännösten rikkomisena. Muu- toksella ei olisi vaikutusta teosta seuraavan rangaistuksen ankaruuteen, koska sekä met- sästysrikkomuksesta että metsästyslain sään- nösten rikkomisesta voidaan ehdotuksen mu- kaan tuomita sakkoo.

Metsästyslain säännösten rikkomista kos- keva rangaistussäännös olisi nykyiseen ta- paan toissijainen. Metsästyslain säännösten rikkomisesta rangaistaisiin vain, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangais- tusta. Seuraamuksena olisi edelleen sakko.

76 §. Luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätkeminen. Pykälässä on nykyisin viittaussäännös rikoslain luvatonta pyyntiä koske- vaan 28 luvun 10 §:ään.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi myös viit- taussäännös laittoman saaliin kätkemistä

koskevaan rikoslain 48 a luvun 4 §:ään. Pykälän uudeksi rikosnimikkeeksi ehdotetaan luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätkeminen.

77 §. *Luvaton rauhoittamattoman eläimen pyynti.* Pykälässä säädetään nykyisin luvattomasta rauhoittamattoman eläimen pyynnistä. Tämä säännös ehdotetaan esityksessä siirrettäväksi luvaton pyyntiä koskevaan rikoslain 28 luvun 10 §:ään uudeksi 2 momentiksi, joten kyseinen pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

78 §. *Metsästyskielto.* Pykälässä säädetään nykyisin metsästyskiellosta. Pykälän 1 momentissa säädetään metsästyskiellon määrittämisestä ja 2 momentissa siitä, mitä metsästyskiellolla tarkoitetaan. Vastavasta asiasta ehdotetaan vastaisuudessa säädettäväksi rikoslain 48 a luvun 6 §:n 1 ja 2 momentissa. Pykäläehdotuksen 1 momenttiin otettaisiin näiltä osin viittaus ehdotettuun rikoslain pykälään.

Pykälän nykyisessä 3 momentissa säädetään, ettei metsästyskieltoon tuomitulle saa antaa uutta metsästyskorttia kiellon aikana. Tämä säännös siirtyisi pykälän 2 momentiksi.

80 §. *Menettämisseuraamus.* Pykälä on saanut nykyisen muotonsa lailla 876/2001, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Pykälän 1 momentissa säädetään riistaeläimen arvon menettämisestä ja määrittämisestä 79 §:ssä säädetyllä tavalla. Muutoin noudatetaan rikoslain 10 luvun säännöksiä. Pykälän viittaus tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksen vastaisesti metsästämiseen tarkoittaisi ehdotettuja metsästysrikosta, metsästysrikkomusta ja metsästyslain säännösten rikkomista koskevia säännöksiä.

Pykälän 4 momentissa säädetään, että menettämisseuraamuksia koskevan rikoslain 10 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohtaa rikoksentekeväliseen menettämisestä sovelletaan vain, jos kyseessä on 72 §:ssä tai 75 §:n 5 kohdassa tarkoitettu tahallinen teko. Menettämisseuraamuksen määrääminen muista metsästyslain rangaistussäännösten rikkomisesta katsottiin helposti johtavan kohtuuttomaan lopputulokseen (HE 80/2000 vp).

Metsästysrikos on voimassa olevan lain mukaan rangaistavaa vain tahallisesti tehty-

nä. Esityksessä metsästysrikos ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi rangaistavaksi sekä tahallaan että törkeästi huolimattomuudesta tehtynä. Rikoksentekeväliseen tuomitsemiseen menetetyksi metsästysrikoksen johdosta on perusteltua myös silloin, kun teko on tehty törkeästi huolimattomuudesta. Tämän vuoksi kyseistä 80 §:n 4 momenttia ehdotetaan selvennettäväksi niin, että säännöksessä mainittu tahallisuuden vaatimus koskisi vain 75 §:n 5 kohdassa tarkoitettuja tekoja. Esityksen mukaan rikoslain 10 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohtaa siten sovellettaisiin, jos tekijä tuomittaisiin metsästysrikoksesta, joka olisi rangaistavaa tahallisesta tai törkeästi huolimattomuudesta tehtynä.

82 §. *Syyteoikeus.* Pykälässä säädetään nykyisin, että jos metsästyslaissa säädetyllä rikoksella on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteen pantavaksi. Metsästysrikoksen syyteoikeudesta ehdotetaan säädettäväksi rikoslain 48 a luvun 5 §:ssä. Tämän vuoksi 82 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskisi vain metsästysrikkomusta tai metsästyslain säännösten rikkomista koskevaa syyteoikeutta.

1.3. Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain muuttamisesta

7 §. Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa viitattaisiin metsästyslain 74 §:n 2 momentin 9 kohtaan, jossa säädetään rangaistus riistanhoitomaksun suorittamatta jättämisestä. Voimassa olevasta laissa ei ole viittausta maksun laiminlyöntiä koskevaan rangaistussäännökseen. Se ehdotetaan lisättäväksi lakiin selvyuden vuoksi.

1.4. Laki kalastuslain muuttamisesta

14 luku. Rangaistussäännökset

107 §. Pykälässä säädetään nykyisin kalastusrikkomuksesta. Kalastusrikkomusta kos-

keva säännös ehdotetaan siirrettäväksi lain 108 §:ään. Lain 107 §:ään ehdotetaan otettavaksi viittaus kalastusrikosta koskevaan rikoslain 48 a luvun 2 §:ään ja ympäristön turmelemista koskevaan 48 luvun 1 §:ään. Pykälän rikosnimikkeeksi ehdotetaan kalastusrikos ja ympäristön turmeleminen.

108 §. Pykälässä säädetään nykyisin kalastusrikoksesta. Kalastusrikosta koskeva säännös ehdotetaan esityksessä siirrettäväksi rikoslain 48 a luvun 2 §:ään. Kalastuslain 108 §:ään ehdotetaan siirrettäväksi hieman muutettuna nykyisin kalastuslain 107 §:ssä sijaitseva kalastusrikkomusta koskeva säännös. Kalastusrikkomussäännöstä on pyritty selvittämään viittaamalla niihin kalastuslain säännöksiin, joissa on kielletty rangaistavaksi säädetty teko. Tämä ei aina kuitenkaan ole mahdollista, koska esimerkiksi kalastuksen rajoituksista taikka kielletyistä pyyntitavoista tai -menetelmistä on säännelty hyvin useissa kalastuslain säännöksissä tai niiden nojalla annettavissa säännöksissä tai määräyksissä.

Rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti pykälässä säädetäisiin syyksiluettavuudesta eli todettaisiin, että teot ovat rangaistavia tahallaan tai huolimattomuudesta tehtyinä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 1—4 kohta vastaisivat nykyisen kalastusrikkomusta koskevan 107 §:n 1 momentin 1 ja 3—5 kohtaa. Ehdotetun pykälän 1 momentin 5 kohta vastaisi nykyistä 107 §:n 7 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan kalastusrikkomuksena rangaistavaa olisi tuoda maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukuoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti. Maahantuonti on 94 §:n 2 momentin nojalla sallittua maa- ja metsätalousministeriön luvalla. Maahantuonnin luvanvaraisuuden tarkoituksena on suojella vesistöjen alkuperäisiä kala- tai rapukantoja (HE 214/1980 vp). Lupa on evättävä, jos toimenpiteestä saattaa aiheutua merkittävää haittaa luonnonvaraiselle eläimistölle ja luonnolle. Maahantuonti ilman asianmukaista lupaa tai lupaehto rikkoo ei ole aikaisemmin ollut rangaistavaa. Rangaistavuuden ulottaminen luvattomaan maahantuontiin on perusteltua, koska sitä kautta voidaan riittävän varhais-

sa vaiheessa puuttua toimintaan, josta voisi pahimmassa tapauksessa aiheutua merkittäviä vahinkoja vesistöissä. Tämän vuoksi 6 kohdassa mainittu luvaton maahantuonti ehdotetaan säädettyväksi rangaistavaksi.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan kalastusrikkomuksena rangaistavaa olisi istuttaa tai siirtää vesialueelle kala- tai rapulaji tai sen kanta, jota siellä ei ennestään ole, ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti. Myös tämä säännös olisi uusi. Lain 121 §:n mukaan istuttamiseen tai siirtoistuttamiseen tarvitaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen lupa. Luvassa voidaan antaa määräyksiä toimenpiteen suorittamisesta. Kalastusrikkomuksena tulisivat rangaistaviksi vähäiset luvatta tai lupaehdon vastaisesti tehdyt teot. Perusteet tällaisten tekojen sääntämiseksi rangaistaviksi ovat samat kuin edellä 6 kohdassa. Jos luvaton istutus tai siirtoistutus olisi sen sijaan omiaan aiheuttamaan vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle, teko voisi ehdotuksen mukaan tulla rangaistavaksi rikoslain 48 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan kalastusrikoksesta.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan rangaistus-säännös kalastaessa aiheutetusta tarpeettomasta häiriöstä tai haitasta vastaa nykyistä 107 §:n 2 kohtaa. Säännökseen ehdotetaan liittäväksi viittaus lain 39 §:ään, jossa kielletään tarpeeton häiritseminen.

Kalastusrikkomuksena rangaistavaa on nykyään 107 §:n 6 kohdan mukaan kalastaminen vastoin työvoima- ja elinkeinokeskuksen tai muun viranomaisen taikka tuomioistuimen laillisesti määräämää kieltoa tai rajoitusta. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tai muun viranomaisen kieltojen rikkomista ei ole tarpeen säätää erikseen rangaistaviksi, vaan ne tulevat riittävässä määrin katetuiksi kalastusrikkomussäännösten muissa kohdissa. Tuomioistuimet eivät voi oma-aloitteisesti määrätä kalastuskieltoja. Eriyisen säännöksen säätäminen tällaisten kieltojen rikkomisesta ei siten ole enää tarpeellista.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jossa olisi viittaussäännös kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tosittien määrääjässä esittämisen laiminlyönnistä

määrättävää rikesakkoa koskeviin säännöksiin.

109 §. Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi 111 §:stä viittaussäännös luvatonta pyyntiä koskevaan rikoslain 28 luvun 10 §:ään.

Voimassa olevassa laissa pykälän 1 momentissa säädetään vaaran tai vahingon tuottamisesta kalakannalle tai kalavedelle. Vaaran aiheuttaminen kalavedelle tapahtuu tunnusmerkistön mukaan muutoin kuin pyyntiä harjoittamalla. Tekotapana 109 §:n esitöissä mainitaan kalastukselle vahingollisen kalan tai muun eläimen luvaton laskeminen kalavedeen. Muina tekotapoina kyseeseen voinevat tulla esimerkiksi vahingollisten aineiden laskeminen vesistöön, vesistön pohjan muokkaaminen tai räjäyttämisen taikka veden virtaukseen vaikuttaminen.

Rikoslain ympäristörikoksia koskevan 48 luvun ympäristön turmelemista koskeva 1 §:n 1 momentin 1 kohta kattaa suurelta osin samanlaiset tekotavat kuin kalastuslain 109 §. Ympäristön turmelemista koskeva säännös kattaa esineen, aineen, säteilyn tai muun sellaisen jättämisen ympäristöön lain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle. Kalakannan vaarantaminen tai vahingoittaminen esimerkiksi päästämällä vesistöön vahingollisia aineita täyttäisi 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen ympäristön turmelemisen tunnusmerkistön. Ympäristön turmelemisesta tuomitaan 1 §:n 3 momentin mukaan myös siinä mainittujen aineellisten lakien vastaisesta ympäristön muuttamisesta. Kalakantaan vaikuttavaa rangaistavaa ympäristön muuttamista olisi ensi sijaisesta 3 momentissa mainittu vesilain tai maa-aineslain vastainen menettely.

Ympäristön turmelemista koskeva 1 §:n 1 momentin 1 kohta edellyttää, että teolla on rikottu laissa tai sen nojalla annettuja aineellisia säännöksiä. Tällaisia kieltoja tai menetelysäännöksiä on useissa aineellisissa ympäristölaeissa. Samoin ympäristön turmelemisesta tuomitaan 1 §:n 3 momentin mukaan siinä lueteltujen aineellisten lakien vastaisesta ympäristön muuttamisesta. Vaaran aiheuttaminen kalavedelle ei sen sijaan edellytä, että vaaran tai vahingon aiheuttanut menettely olisi kielletty lainsäädännössä. Käytännössä

on kuitenkin vaikea ajatella, että täysin laillinen menettely voisi tulla rangaistavaksi vaaran aiheuttamisena kalavedelle. Koska kalakannan vaarantaminen tapahtuu muutoin kuin pyyntiä harjoittamalla, ei menettelyllä yleensä ole rikottu kalastuslain säännöksiä. On kuitenkin todennäköistä, että aiheutettaessa vaaraa tai vahinkoa kalakannalle teolla on yleensä rikottu jotain muuta aineellista ympäristösäännöstä. Käytännössä ympäristön turmelemista ja kalakannan vaarantamista koskevat rangaistussäännökset eivät siten tälläkään osin suuresti poikkea toisistaan.

Kalakantaan vaikuttava ympäristön muuttaminen voi rikoslain 48 luvun 1 §:n 3 momentin lisäksi tulla rangaistavaksi rikoslain 34 luvussa rangaistavaksi säädettyä tuhotyönä. Tuhotyönä rangaistavaa on vedentulvan tai luonnontilan muun mullistuksen aikaansaaminen niin, että se on omiaan aiheuttamaan muun muassa yleistä erittäin huomattavaa taloudellisen vahingon vaaraa.

Vierasperäisten kalojen istuttaminen tai siirtäminen vesialueelle on kalakannan vaarantamisen tunnusmerkistön täyttävistä teko-tavoista ainoa, jota edellä mainitut rikoslain rangaistussäännökset eivät selvästi kata. Vierasperäisten kalojen luvaton istuttaminen tai siirtäminen kielletään kalastuslaissa. Tällä perusteella kalojen tai rapujen luvaton istuttaminen tai siirtäminen vesialueella on luontevaa luokitella kalastusrikokseksi, vaikka kyse ei ole kalastamisesta. Mainittu teko ehdotetaankin säädettäväksi rangaistavaksi rikoslain 48 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan kalastusrikoksena.

Edellä mainituilla perusteilla kalastuslain 109 §:n 1 momentin nykyinen säännös vaaran aiheuttamisesta kalakannalle on tarpeeton.

Pykälän nykyisessä 2 momentissa säädetään rangaistus vakavan vaaran aiheuttamisesta kalavedelle. Teosta voidaan tuomita sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Edellä on todettu vaaran aiheuttamista kalavedelle koskevan 1 momentin olevan tarpeeton. Rikoslain ympäristörikoksia koskeva 48 luvun ympäristön turmelemista koskeva 1 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta kattavat suurelta osin samanlaiset tekotavat kuin kalastuslain 109 §:n nykyiset 1 ja 2 momentti. Ympäristön turmelemisesta voidaan tuomita

enintään kaksi vuotta vankeutta, mikä vastaa vakavan vaaran aiheuttamisesta kalavedelle säädettyä enimmäisrangaistusta. Vakavan vaaran aiheuttamista kalavedelle koskeva 2 momentin säännös voidaan siten tarpeettomana poistaa pykälästä.

110 §. Kalastuslain 110 § menettämis seuraamuksista on kumottu kalastuslain muuttamisesta annetulla lailla 877/2001, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Kumotun pykälän tilalle ehdotetaan säännöstä, jossa säädettäisiin, että menettämis seuraamuksia koskevia säännöksiä ei sovellettaisi, jos henkilö on syyllistynyt kalastuslain 108 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittuun tekoon, josta hänelle määrätään rikesakko.

Viitatussa säännöksessä ehdotetaan, että kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tosittien määräajassa esittämisen laiminlyönnistä voitaisiin määrätä seuraamukseksi rikesakko. Rikesakkomenettelyssä ei voida määrätä menettämis seuraamuksia. Tämän vuoksi menettämis seuraamuksia koskevia säännöksiä ei ehdotetun uuden 3 momentin mukaan sovellettaisi, jos henkilölle määrätään rikesakko mainittujen maksujen suorittamisen laiminlyönnistä.

111 §. Pykälässä on nykyisin viittaus luvantonta pyyntiä koskevaan rikoslain säännökseen. Tämä viittaus ehdotetaan siirrettäväksi 109 §:ään, jolloin säännös voidaan tarpeettomana kumota.

112 §. Pykälässä säädetään syyteoikeudesta. Pykälässä ehdotetaan viitattavaksi vain kalastusrikkomukseen, koska kalastusrikoksen syyteoikeudesta säädetään erikseen rikolaissa. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että jos kalastusrikkomuksella on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

113 §. Kalastuslain 113 §:n 1 momentin mukaan syyte kalastuslaissa tarkoitetusta rikoksesta on, jollei samasta teosta ole nostettu syytettä vesilain nojalla ja siinä säädetyssä järjestyksessä, pantava vireille asianomaisessa yleisessä alioikeudessa. Ympäristönsuojelulailla toteutetun uudistuksen jälkeen vesioikeuksien nyt käsittelemät rikosasiat ovat

siirtyneet käräjäoikeuksiin. Pykälän 1 momentti on tämän vuoksi tarpeeton.

Pykälän 2 momentissa todetaan, että mitä on säädetty Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös kalastuslain 108 §:ssä tarkoitettua rikosta, milloin se on tehty Suomen aluevesien ulkopuolella. Kalastuslain 108 §:ssä säädetään kalastusrikoksesta, josta esityksessä ehdotetaan säädettäväksi rikoslain 48 a luvun 2 §:ssä. Myös Suomen ulkopuolella tehtyä kalastusrikosta koskevasta syytteeseenpanosta ehdotetaan säädettäväksi rikoslain 48 a luvun 5 §:n 2 momentissa. Ehdotetut muutokset tekisivät 2 momentin tarpeettomaksi.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että syyte kalastusvyöhykettä koskevien säännösten ja määräysten rikkomisesta pannaan vireille siinä yleisessä alioikeudessa, joka on laillinen tuomioistuin käsittelemään Suomen ulkopuolella tehdystä rikoksesta nostettua syytettä. Säännös ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan.

1.5. Laki Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta

7 §. *Rangaistukset.* Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaan kalastuslain 107—109 §:n säännöksiä sovelletaan myös yhteisen kalastuspolitiikan vastaiseen pyyntiin kielletyillä kalastusvälineillä tai pyyntitavoilla sekä vaaran tai vakavan vaaran aiheuttamiseen kalavedelle. Esityksessä ehdotetaan, että kalastamisesta Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa asetuksissa tai niiden nojalla annettujen päätösten tai määräysten vastaisesta pyynnistä kielletyillä pyyntivälineellä, pyyntitavalla tai pyyntiaikana säädettäisiin rangaistus rikoslain 48 a luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla kalastusrikoksena. Vaaran aiheuttamista kalakannalle koskeva kalastuslain säännös ehdotetaan esityksessä tarpeettomana kumottavaksi. Mainittu 7 §:n 2 momentti ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi viittaukseksi rikoslain 48 a luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohtaan.

1.6. Laki metsälain muuttamisesta

16 §. *Käsittelykielto.* Metsälain 16 §:n 1 momentissa säädetään metsäkeskuksen antamasta käsittelykiellosta. Jos metsälaissa säädettyä neuvottelua ei ole muusta kuin metsäkeskuksesta riippuvasta syystä saatu aikaan tai jos neuvottelu ei ole johtanut tulokseen ja jos on perusteltua syytä epäillä, että aloitettu hakkuu tai muu toimenpide on metsälain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, metsäkeskus voi 16 §:n 1 momentin nojalla kieltää toimenpiteen (käsittelykielto) toistaiseksi tai määräajaksi.

Metsärikoksen yritystä ei yleisperusteluissa mainituista syistä ehdoteta säädettaväksi rangaistavaksi. Sen sijaan ehdotetaan 16 §:n 1 momenttia muutettavaksi niin, että käsittelykielto voitaisiin antaa jo suunnitellun hakkuun perusteella. Käsittelykiellon tehosteeksi voitaisiin nykyiseen tapaan asettaa 16 §:n 2 momentin nojalla uhkasakko. Hakkuun suunnittelua olisi metsänkätöilmoituksessa ilmoitettu aikomus hakata tietty alue. Myös hakkuukoneiden vieminen alueelle voisi olla osoitus hakkuun suunnittelusta. Momenttiin ehdotetaan myös selvyuden vuoksi otettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun neuvotteluun.

Pykälän 1 momentin toisen lauseen mukaan käsittelykielto voidaan antaa myös silloin, kun metsänkätöilmoitusta ei ole annettu 14 §:ssä säädettyssä määräajassa ja hakkuu tai muu toimenpide on aloitettu taikka kun 15 §:n 2 momentissa tarkoitettujen vakuuden asettamista vaaditaan. Metsänkätöilmoitus on 14 §:n mukaan tehtävä vähintään 14 päivää ennen hakkuun tai muun toimenpiteen aloittamista, ellei metsäkeskus hakemuksesta myönnä tähän poikkeusta. Säädetty 14 vuorokauden vähimmäisaika on suunnitellun hakkuun tarkastamisen kannalta suhteellisen lyhyt. Hakkuutoiminta on nykyisin nopeampaa, joten ilmoitusvelvollisen hoidon poiketa ilmoituksen antamiselle säädetystä määräajasta voi käytännössä olla suuri. Jos metsänkätöilmoitus annetaan vielä olennaisesti myöhässä, tämä rajoittaa viranomaisen mahdollisuuksia tutkia metsänkätöilmoitus ennen hakkuun aloittamista. Metsänkätöilmoituksen antaminen menettää

näissä tapauksissa merkityksensä metsänkätöilmoituksen valvonnan välineenä.

Viranomaisille tulisikin varata mahdollisuus tutkia myöhässä saapunut metsänkätöilmoitus ennen hakkuun aloittamista. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan pykälän 1 momentin toisesta lauseesta poistettavaksi maininta siitä, että hakkuu tai muu toimenpide on tullut aloittaa, jotta käsittelykielto voidaan antaa. Käsittelykielto voitaisiin siten jatkossa antaa jo suunnitellun hakkuun perusteella, jos metsänkätöilmoitusta ei ole annettu säädettyssä määräajassa.

18 §. *Rangaistussäännökset.* Metsälain 18 §:n 1 momentissa säädetään nykyisin metsänkätöilmoituksen laiminlyönnistä. Metsänkätöilmoituksen laiminlyönti ehdotetaan säädettaväksi rangaistavaksi metsärikkomuksena pykälän 2 momentissa. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan sen sijaan otettavaksi viittaussäännös, jonka mukaan rangaistus metsärikoksesta säädetään rikoslain 48 a luvun 3 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädetään metsärikkomuksesta. Momentin kirjoitusasu ehdotetaan selkeytettäväksi.

Metsänkätöilmoituksen laiminlyöntiä sekä metsärikkomusta koskevissa nykyisissä säännöksissä tai niiden esitöissä ei ole mainintaa syyksiluettavuudesta. Tästä syystä syyksiluettavuudesta on saattanut olla käytännössä epätietoisuutta. Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin, että metsärikkomus olisi rangaistavaa tahallaan tai huolimattomuudesta tehtynä.

Tuottamusvastuulla olisi merkitystä erityisesti metsänkätöilmoituksen laiminlyöntitapauksissa. Metsänkätöilmoitus on metsälain valvonnan keskeinen väline ja tuottamusvastuulla olisi sen laiminlyöntejä ennalta ehkäisevää vaikutusta. Lain 14 §:ssä mainitaan ilmoitusvelvollisiksi useita vaihtoehtoisia tahoja, joita ehdotettu tuottamusvastuu voi kannustaa sopimaan siitä, kuka ilmoituksen tekee. Tuottamusvastuu voi myös epäselvissä tilanteissa asettaa 14 §:ssä mainitulle ilmoitusvelvolliselle selonottovelvollisuuden siitä, että toinen sopimusosapuoli on tehnyt asianmukaisen ilmoituksen, jos hän itse ei ole ilmoitusta tehnyt.

Asiallinen muutos metsärikkomusta koskevaan nykyiseen pykälään olisi se, että met-

sänkäyttöilmoituksen laiminlyönti olisi ehdotuksen mukaan rangaistavaa metsärikkomuksena pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan. Koska sekä sänkäyttöilmoituksen laiminlyönti että metsärikkomus ovat sakonuhkaisia tekoja, niitä ei ole syytä säätää eri tekoina rangaistaviksi.

Jos sänkäyttöilmoituksessa annetaan vääriä tietoja, teko on rangaistava rikoslain 16 luvun 8 §:n nojalla väärän todistuksen antamisena viranomaiselle. Rikoslain 16 luvun 8 §:n esitöiden (HE 6/1997 vp) mukaan myös asiaa valaisevan tärkeän seikan salaaminen voi tehdä todistuksen totuudenvastaiseksi.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2—6 kohdassa mainitut teot vastaisivat nykyisessä 2 momentissa metsärikkomuksena rangaistaviksi säädettyjä tekoja. Pelkän pykäläviittauksen sijasta säännöksissä lyhyesti kuvattaisiin, mistä asiasta viitatussa pykälässä säädetään.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan rangaistaisiin sitä, joka rikkoo 5 §:n puuston hakkuuta koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä. Ehdotetussa 3 kohdassa säädettäisiin, että 8 §:n uuden puuston aikaansaamista koskevan säännöksen tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen rikkominen on metsärikkomuksena rangaistavaa. Ehdotetun 4 kohdan mukaan metsärikkomuksena rangaistaisiin sitä, joka suorittaa metsän monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeään elinympäristöön kohdistuvan hoito- tai käyttötoimenpiteen 10 §:n tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman lupaa tai lupaehdon vastaisesti. Ehdotetun 5 kohdan mukaan rangaistaisiin sitä, joka rikkoo 12 §:n 1 tai 2 momentin metsätaloutta suojametsissä koskevaa säännöstä tai niiden nojalla annettua määräystä. Ehdotetussa 6 kohdassa säädettäisiin rangaistus sille, joka rikkoo 13 §:n suoja-alueita koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua määräystä.

Ehdotetussa 2 momentissa tarkoitettu metsärikkomus ja rikoslaisissa rangaistavaksi säädetty metsärikos kattaisivat osittain samoja tekoja. Säännösten raja määräytyisi käytännössä kahdella tavalla. Metsän hakkaaminen metsälain 5 §:n vastaisesti taikka suojametsäaluetta tai suoja-aluetta koskevan säännöksen tai määräyksen rikkominen tahallisesti tai

törkeästi huolimattomuudesta voisi tulla arvioitavaksi metsärikkokseksi. Tätä lievempää huolimattomuutta osoittaneet teot tuomittaisiin metsärikkomuksina. Toiseksi myös tahalliset teot voisivat tulla rangaistaviksi metsärikkomuksena, jos säännöksen tai määräyksen rikkominen on vähäistä.

Erityisen tärkeään elinympäristöön kohdistuva teko, josta ei aiheutuisi metsärikkosäännöksessä mainittuja vaikutuksia eli vaaraa tai vahinkoa kyseisen elinympäristön säilymiselle, voisi tulla rangaistavaksi metsärikkomuksena. Teko voisi tulla rangaistavaksi metsärikkomuksena myös huolimattomuudesta tehtynä, kun taas metsärikkosäännöksen soveltaminen edellyttäisi näissä tapauksissa aina tahallisuutta.

Metsärikkomussäännös olisi ehdotuksen mukaan nykyiseen tapaan toissijainen eli sitä sovellettaisiin vain, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Metsärikkomuksesta voitaisiin nykyiseen tapaan tuomita sakkoa.

Pykälän 3 momentissa säädetään nykyisin metsärikkoksesta. Metsärikkoksesta ehdotetaan säädettäväksi rikoslain 48 a luvun 3 §:ssä. Tämän vuoksi pykälän 3 momentti ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

2. Säätämisjärjestys

Rikesakkolaki (66/1983), jonka nimike on 1 päivästä lokakuuta 1999 alkaen ollut rikesakkomenettelylaki, on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Syynä tähän oli se, että alioikeuden rikesakkoasiassa antamaan asiaan ei lain 17 §:n 2 momentin mukaan saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin.

Rikesakkomenettelylain 17 §:n 2 momentissa säädettyä muutoksenhakukieltoa tulee arvioida valtiosääntöoikeudellisesti perustuslain 21 §:n valossa, joka asiallisesti vastaa kumotun hallitusmuodon 16 §:n säännöksiä. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus muun muassa saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Saman pykälän 2 momentin mukaan oikeus hakea muutosta turvataan lailla. Rikesakkoa koskevassa sääntelyssä täyttyy perustuslain 21 §:n 1 momentin

vaatimus, koska rikesakkomenettelylain 12 §:n nojalla jokaisella on oikeus saattaa asia yleisen alioikeuden käsiteltäväksi. Perustuslain 21 §:n 2 momentissa mainittu oikeus hakea muutosta ei sen sijaan toteudu rikesakkomenettelylain 17 §:n muutoksenhakukiellon vuoksi.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia rikesakkomenettelylakiin. Esityksessä ehdotetaan sen sijaan rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momenttia muutettavaksi niin, että rikesakko voitaisiin säätää seuraamukseksi kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun laiminlyönnistä tai kyseisen maksun suorittamista osoittavan tosittteen esittämisen laiminlyönnistä määrääjässä. Rikoslain 2 a luku on säädetty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Rikoslain 2 a luvun 9 §:ssä mainitut rikesakkorikkomukset ovat kuitenkin asiallisessa yhteydessä rikesakkomenettelylain 17 §:ssä säädetyn muutoksenhakukiellon soveltamisalan laajuuteen. Tästä syystä on perusteltua arvioida, mitä vaikutuksia rikesakkomenettelylain 17 §:ssä säädetyllä muutoksenhakukiellolla mahdollisesti olisi ehdotetun rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentin muuttamisen säätämisyjärjestykseen.

Asiaan on eduskunnan perustuslakivaliokunta ottanut kantaa perusoikeusuudistuksen voimaantulon jälkeen sakkoa, muuntorangaistusta ja rikesakkoa koskevien säännösten uudistamisen yhteydessä (HE 74/1998 vp). Eduskunnan perustuslakivaliokunta ((PeVL 30/1998 vp) katsoi, että rikesakkomenettelylain 17 §:n muutoksenhakukiello oli hallitusmuodon kannalta hyväksyttävissä, koska rikesakkorikkomuksissa on kyse vähäisiksi luonnehdittavista rikoksista ja niistä tuomit-

tavista vähäisistä rangaistuksista. Poikkeamista hallitusmuodon 16 §:stä pidettiin oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen asialliselta merkitykseltään vähäisenä. Vähäisiin rikoksiin liittyvä muutoksenhakurajoitus ei ole ongelmallinen myöskään kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kannalta (tästä tarkemmin PeVL 9/1997 vp).

Ehdotettu uusi rikesakkorikkomus on vähäiseksi luonnehdittava rikos, jossa ei ole oikeudellisia tai näyttökysymyksiin liittyviä ongelmia. Se on siten verrattavissa jo olemassa oleviin rikesakkorikkomuksiin. Rikesakon soveltamisalan ulottaminen ehdotettuun rikkomukseen ei muuttaisi aikanaan perustuslakipoikkeuksena säädetyn järjestelyn asiallista merkitystä. Tämän vuoksi hallitus katsoo, että rikoslain 2 a lukua koskeva lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain mukaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Esitykseen sisältyviin muihin lakiehdotuksiin ei sisälly sellaisia säännöksiä, joiden yhteydessä olisi tarpeen harkita niiden säätämisyjärjestystä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan kolme kuukautta niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Sovelletaanko tekoon vanhaa vai uutta lakia, ratkaistaan vakiintuneiden, rikoslain voimaantuloa annettujen asetusten (39/1889) 3 §:stä ilmenevien periaatteiden mukaisesti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 a luvun 9 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 550/1999, sekä
lisätään 28 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 769/1990, uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 48 a luku, seuraavasti:

2 a luku

Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

9 §

Rikesakkorikkomukset

 Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi myös jätelaissa (1072/1993) säädetyn roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta sekä kalastuslaissa (286/1982) säädetyn kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tosittteen määräjassa esittämisen laiminlyönnistä.

28 luku

Varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä

10 §

Luvaton pyynti

 Luvattomasta pyynnistä tuomitaan myös se, joka tahallaan luvattomasti pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen sellaisella alueella, jolla hänellä ei ole tähän oikeutta tai lupaa.

48 a luku

Luonnonvararikoksista

1 §

Metsästysrikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta oikeudettomasti

1) metsästää käyttäen metsästyslaissa (615/1993) kiellettyä pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää taikka vastoin metsästyslaissa säädettyä moottorikäyttöisen kuluneuvon käytön rajoitusta,

2) metsästää vastoin metsästyslain tai sen nojalla annettua riistaeläimen rauhoitusta tai metsästyskieltoa tai -rajoitusta tai kiintiötä koskevaa säännöstä tai määräystä taikka ilman pyyntilupaa tai

3) aiheuttaa metsästäessään vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle taikka rikkoo yleisen turvallisuuden vuoksi annettua metsästystä koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

on tuomittava *metsästysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

2 §

Kalastusrikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) käyttää kalastuksessa räjähdyksellä tai muulla tavoin aikaansaattua painetta taikka ampuma-asetta tai sähkövirtaa,

2) kalastaa huomattavassa laajuudessa vastoin kalastuslain (286/1982) tai sen nojalla annettua kalojen tai rapujen rauhoitusta, pyydäksiä, pyynnin harjoittamista, pyyntikieltoa, pyyntirajoitusta tai kalojen tai rapujen alamittaa koskevaa säännöstä tai yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä,

3) kalastaa Euroopan yhteisön perustamis-sopimuksen 37 artiklan nojalla annetuissa Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä kielletyllä pyyntivälineellä, pyyntitavalla taikka kielletynä pyyntiaikana, tai

4) luvottomasti kalastuslain vastaisesti istuttaa tai siirtää vesialueelle kala- tai rapulajia tai niiden kantaa, jota siellä ei ennestään ole siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

3 §

Metsärikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) hakkaa metsää metsälain (1093/1996) 5 §:n 2 momentin tai 5 §:n 4 momentin nojalla annetun kasvatus- tai uudistushakkuuta koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesti tai

2) rikkoo suojametsäaluetta tai suojaaluetta koskevaa metsälain tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä,

on tuomittava *metsärikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Metsärikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä ympäristöstään selvästi erottuvaa metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista elinympäristöä metsälain tai sen nojalla annetun säännöksen tai

määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä.

4 §

Laittoman saaliin kätkeminen

Joka kätkee, hankkii, kuljettaa, välittää tai kauppa metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saatua saalista, vaikka tietää että se on tällä tavalla saatu, on tuomittava *laittoman saaliin kätkemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu rikoksesta ei tuomita henkilöä, joka on osallinen rikokseen, jolla laitton saalis on saatu. Pykälän 1 momenttia ei myöskään sovelleta rikoksentekijän kanssa yhteistaloudessa asuvaan henkilöön, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikoksentekijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa saalista.

5 §

Syyteoikeus

Jos kalastusrikoksella, metsästysrikoksella tai laittoman saaliin kätkemisellä on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

Mitä 1 luvussa säädetään Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös 2 §:ssä tarkoitettua kalastusrikosta, milloin se on tehty Suomen aluevesien ulkopuolella.

6 §

Metsästyskielto

Metsästysrikoksesta tuomittava, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Samalla hänet on määrättävä luovuttamaan

metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle.

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästyskiellon aikana metsästä eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana. Metsästyskielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta tämän lain 3 luvun 3 §:n nojalla.

Kielto on voimassa muutoksenhausta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

2.

Laki**metsästyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 73 ja 77 § sekä
muutetaan 36, 72, 74—76 ja 78 § ja 80 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 80 §:n 4 momentti laissa 876/2001, seuraavasti:

36 §

Riistaeläinten häiritsemiskielto

Riistaeläimiä ei saa häiritä niiden ollessa sellaisella alueella, jolla asianomaisella ei ole kyseisen riistaeläimen metsästämiseen metsästysoikeutta tai metsästyslupaa.

72 §

Metsästysrikos

Rangaistus metsästysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 1 §:ssä.

74 §

Metsästysrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää

1) vastoin 20 §:n 3 momentissa, 23 §:n 1 momentissa, 32 §:ssä, 33 §:n 1 tai 2 momentissa tai 38 §:n 1 momentissa säädettyä tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta tai

2) 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhohoitusaikana tai ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen 10 §:n nojalla säädettyä kiintiötä,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 48 a luvun 1 §:n nojalla rangaistava tai siitä muu-

alla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsästysrikkomuksesta* sakkoon.

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) menettelee vastoin 25 §:ssä tarkoitettua asutuksesta, viljelyksestä tai liikenneväylästä johtuvaa rajoitusta,

2) metsästää luvottomasti vastoin 34 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käytön rajoitusta,

3) kuljettaa metsästysasetta vastoin 35 §:n kieltoa,

4) häiritsee riistaeläintä vastoin 36 §:n kieltoa,

5) järjestää vastoin 28 §:ää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästää vastoin metsästyksen johtajan 28 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa,

6) menettelee vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen hirvieläimen pyyntilupaa koskevaa säännöstä tai asetuksen nojalla hirvieläimen pyyntilupaan liitettyä ehtoa,

7) metsästää käyttämättä 30 §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä hirvieläinten metsästyksessä käytettäviä varusteita,

8) metsästyksen johtajana jättää suorittamatta hänelle kuuluvan 30 §:n nojalla annetulla asetuksella säädetyn tehtävän,

9) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana suorittamatta riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa (616/1993) säädettyä riistanhoitomaksua,

10) toimii ampujana suorittamatta 21 §:ssä säädettyä ampumakoetta,

11) laiminlyö metsästyskortin tai ampuma-koetodistuksen esittämisen 22 §:ssä säädetyllä tavalla tai

12) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla tuomittua metsästyskieltoa.

75 §

Metsästyslain säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) vahingoittaa riistaeläintä tai häiritsee sen soidinta, pesintää tai poikasia 37 §:n 1 momentin nojalla annetulla asetuksella säädetynä rauhoitusaikana,

2) liikkuu luvatta riistansuojelu-alueella vastoin 39 §:n nojalla annettua rajoitusta tai kieltoa,

3) tuo maahan tai laskee luontoon vierasperäisen lintu- tai nisäkäslajin tai vierasperäisen riistaeläinkannan taikka tuo Ahvenanmaalta olevan eläimen muualle Suomeen tai laskee tällaisen eläimen luontoon muualla Suomessa ilman 42 §:ssä säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

4) jättää noudattamatta 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

5) luvatta pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen vastoin 49 §:ssä säädettyä kieltoa tai 50 §:n nojalla annetun asetuksen säännöstä,

6) pitää koiraa luvatta irti vastoin 51—53 §:n kieltoa tai

7) jättää heitteille tai hylkää kissan vastoin 85 §:n säännöstä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsästyslain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka saattaa pyyntivälineen toimintakunnottomaksi tai muulla tavoin häiritsee pyyntiä estääkseen tai vaikeuttaakseen 31 §:n vastaisesti toisen laillista metsästystä.

76 §

Luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätkeminen

Rangaistus luvattomasta pyynnistä säädetään rikoslain 28 luvun 10 §:ssä.

Rangaistus laittoman saaliin kätkemisestä säädetään rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä.

78 §

Metsästyskielto

Metsästyskiellosta säädetään rikoslain 48 a luvun 6 §:ssä.

Metsästyskieltoon tuomitulle ei anneta uutta metsästyskorttia kiellon aikana.

80 §

Menettämisseuraamus

Rikoslain 10 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan vain, jos menettämisseuraamuksen perustuvana rikoksena on 72 §:ssä tarkoitettu teko tai 75 §:n 5 kohdassa tarkoitettu tahallinen teko.

82 §

Syyteoikeus

Jos metsästysrikkomuksella tai metsästyslain säännösten rikkomisella on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

3.

Laki**riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun lain (616/1993) 7 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

7 §

Rangaistus riistanhoitomaksun suorittamatta jättämisestä säädetään metsästyslain (615/1993) 74 §:n 2 momentin 9 kohdassa. Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki**kalastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 111 §,
muutetaan 107—109 sekä 112 ja 113 §, sellaisena kuin niistä on 107 § osaksi laissa
 1045/1996, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 877/2001 kumotun 110 §:n tilalle uusi 110 §, seuraavasti:

107 §

Kalastusrikos ja ympäristön turmeleminen

Rangaistus kalastusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 2 §:ssä.

Rangaistus ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain 48 luvun 1 §:ssä.

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,

2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,

3) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä,

4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,

5) harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle 88 §:ssä säädettyä kalastushoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tositetta suorittamastaan kalastushoito-

maksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa,

6) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukuoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

7) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai

8) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta seuraamuksena kalastushoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tositteen määrääjässä esittämisen laiminlyönnistä säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentissa ja mainitun 9 §:n 4 momentin nojalla annetulla asetuksella.

109 §

Luvaton pyynti

Rangaistus luvattomasta pyynnistä säädetään rikoslain 28 luvun 10 §:ssä.

110 §

Menettämisseuraamus

Menettämisseuraamuksia koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos henkilö on syyllistynyt 108 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittuun tekoon, josta hänelle määrätään seuraamukseksi rikesakko.

112 §

Syyteoikeus

Jos kalastusrikkomuksella on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyt-

täjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

113 §

Laillinen tuomioistuin

Syyte kalastusvyöhykettä koskevien säännösten ja määräysten rikkomisesta pannaan vireille siinä yleisessä alioikeudessa, joka on laillinen tuomioistuin käsittelemään Suomen ulkopuolella tehdystä rikoksesta nostettua syytettä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

5.

Laki**Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta 8 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1139/1994) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

7 §
Rangaistukset

ten vastaisesta pyynnistä kielletyllä pyyntivälineellä, pyyntitavalla taikka pyyntiaikana säädetään rikoslain 48 a luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa.

Rangaistus Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevien asetusten tai niiden nojalla annettujen päätösten tai määräys-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

6.

Laki**metsälain 16 ja 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun metsälain (1093/1996) 16 §:n 1 momentti ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 18 § osaksi laissa 1224/1998, seuraavasti:

16 §
Käsittelykielto

Jos 15 §:ssä tarkoitettua neuvottelua ei ole muusta kuin metsäkeskuksesta riippuvasta syyistä saatu aikaan tai jos neuvottelu ei ole johtanut tulokseen ja jos on perusteltua syytä epäillä, että suunniteltu tai aloitettu hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, metsäkeskus voi kieltää toimenpiteen (*käsittelykielto*) toistaiseksi tai määrää-

ajaksi. Käsittelykielto voidaan antaa myös silloin, kun metsänkäyttöilmoitusta ei ole annettu 14 §:ssä säädettyssä määräajassa taikka kun 15 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuuden asettamista vaaditaan.

18 §
Rangaistussäännökset

Rangaistus metsärikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 3 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö antaa 14 §:ssä säädetyn metsänkäyttöilmoituksen,

2) rikkoo 5 §:n puuston hakkuuta koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä,

3) rikkoo 8 §:n uuden puuston aikaansaamista koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä,

4) suorittaa metsän monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeään elinympäristöön kohdistuvan hoito- tai käyttötoimenpiteen 10 §:n tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

5) rikkoo 12 §:n 1 tai 2 momentin metsätaloutta suojametsissä koskevaa säännöstä tai niiden nojalla annettua määräystä tai

6) rikkoo 13 §:n suoja-alueita koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua määräystä on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsärikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

1.

Laki**rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 a luvun 9 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 550/1999, sekä
lisätään 28 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 769/1990, uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 48 a luku, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a luku

Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

9 §

9 §

*Rikesakkorikkomukset**Rikesakkorikkomukset*

Rikesakko voidaan säätää myös jätelaissa (1072/1993) säädetyn roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta.

Rikesakko voidaan säätää *seuraamukseksi* myös jätelaissa (1072/1993) säädetyn roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta *sekä kalastuslaissa (286/1982) säädetyn kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tosittteen määrääjässä esittämisen laiminlyönnistä.*

28 luku

Varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä

10 §

10 §

*Luvaton pyynti**Luvaton pyynti*

(uusi, ks. metsästyslaki 77 §)

Luvattomasta pyynnistä tuomitaan myös se, joka tahallaan luvattomasti pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen sellaisella alueella, jolla hänellä ei ole tähän oikeutta tai lupaa.

48 a luku

Luonnonvararikoksista

1 §

Metsästysrikos

(uusi, ks. metsästyslaki 72 §)

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta oikeudettomasti

1) metsästää käyttäen metsästyslaissa (615/1993) kiellettyä pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää taikka vastoin metsästyslaissa säädettyä moottorikäyttöisen kuluneuvon käytön rajoitusta,

2) metsästää vastoin metsästyslain tai sen nojalla annettua riistaeläimen rauhoitusta, metsästyskieltoa tai -rajoitusta, kiintiötä koskevaa säännöstä tai määräystä taikka ilman pyyntilupaa tai lupaehdon vastaisesti, tai

3) aiheuttaa metsästäessään vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle taikka rikkoo yleisen turvallisuuden vuoksi annettua metsästystä koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

*on tuomittava **metsästysrikoksesta** sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.*

2 §

Kalastusrikos

(uusi, ks. kalastuslaki 108 §)

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) käyttää kalastuksessa räjähdyksellä tai muulla tavoin aikaansaatuja painetta, ampuma-asetta tai sähkövirtaa,

2) kalastaa huomattavassa laajuudessa vastoin kalastuslain (286/1982) tai sen nojalla annettua kalojen tai rapujen rauhoitusta, pyydyksiä, pyynnin harjoittamista, pyyntikieltoa, pyyntirajoitusta tai kalojen tai rapujen alamittaa koskevaa säännöstä tai yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä,

3) kalastaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla annetuissa Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspoli-

tiikkaa koskevissa asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä kiellytillä pyyntivälineellä, pyyntitavalla taikka kiellyttynä pyyntiaikana, tai

4) luvattomasti kalastuslain vastaisesti istuttaa tai siirtää vesialueelle kala- tai rapulajia tai niiden kantaa, jota siellä ei ennestään ole siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, **kalastusrikoksesta** sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

3 §

Metsärikos

(uusi, ks. metsälaki 18 § 3 mom.)

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) hakkaa metsää metsälain (1093/1996) 5 §:n 2 momentin tai 5 §:n 4 momentin nojalla annetun kasvatus- tai uudistushakkuuta koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesti, tai

2) rikkoo suojametsäaluetta tai suojaaluetta koskevaa metsälain tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä,

on tuomittava **metsärikoksesta** sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Metsärikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä ympäristöstään selvästi erottuvaa metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista elinympäristöä metsälain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä.

4 §

Laittoman saaliin kätkeminen

(uusi, ks. metsästyslaki 73 §)

Joka kätkee, hankkii, kuljettaa, välittää tai kauppa metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saatua saalista, vaikka tietää että

se on tällä tavalla saatu, on tuomittava laittoman saaliin kätkemisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettua rikoksesta ei tuomita henkilöä, joka on osallinen rikokseen, jolla laitton saalis on saatu. Pykälän 1 momenttia ei myöskään sovelleta rikoksenteijän kanssa yhteistaloudessa asuvaan henkilöön, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikoksenteijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa saalista.

5 §

Syyteoikeus

(uusi, ks. kalastuslaki 112 §, metsästyslaki 82 §)

Jos kalastusrikoksella, metsästysrikoksella tai laittoman saaliin kätkemisellä on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

(uusi, ks. kalastuslaki 113 § 2 mom.)

Mitä 1 luvussa säädetään Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös 2 §:ssä tarkoitettua kalastusrikosta, milloin se on tehty Suomen aluevesien ulkopuolella.

6 §

Metsästyskielto

(uusi, ks. metsästyslaki 78 §)

Metsästysrikoksesta tuomittava, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittämättömyyttä metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Samalla hänet on määrättävä luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle.

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästyskiellon aikana metsästä eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana. Metsästyskielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun

3 §:n nojalla.

Kielto on voimassa muutoksenhausta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisesti.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

2.

Laki**metsästyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 73 ja 77 § sekä
muutetaan 36, 72, 74—76 ja 78 § ja 80 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 80 §:n 4
momentti laissa 876/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

36 §

36 §

Riistaeläinten häiritsemiskielto

Riistaeläinten häiritsemiskielto

Riistaeläimiä ei saa *tahallaan* häiritä niiden ollessa sellaisella alueella, jolla asianomaisella ei ole kyseisen riistaeläimen metsästämiseen metsästysoikeutta tai metsästyslupaa.

Riistaeläimiä ei saa häiritä niiden ollessa sellaisella alueella, jolla asianomaisella ei ole kyseisen riistaeläimen metsästämiseen metsästysoikeutta tai metsästyslupaa.

72 §

72 §

Metsästysrikos

Metsästysrikos

Joka tahallaan metsästää
1) vastoin 20 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa tai 23 §:n 1 momentin nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta,
2) vastoin 32 §:ssä tarkoitettua moottori-
käyttöisten kulkuneuvojen käytön rajoitusta,
3) käyttäen sellaista pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää, joka 33 §:n 1 tai 2 momentin mukaan on kielletty,
4) 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhoitusaikana,
5) vastoin riistanhoitopiirin 38 §:n 1 momentin nojalla antamaa kieltoa, taikka
6) ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen samassa lainkohdassa tarkoitettua kiintiön,
on tuomittava *metsästysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Rangaistus metsästysrikoksesta säädetään rikoslain 48 a luvun 1 §:ssä.

73 §

Laittoman saaliin kätkeminen

Joka tahallaan kätkee, kuljettaa, välittää tai kauppaa metsästysrikoksella saatua saalista vaikka tietää, että se on tällä tavalla saatu, on tuomittava laittoman saaliin kätkemisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

(kumotaan, ks. RL 48 a luku 4 §)

74 §

Metsästysrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) menettelee vastoin 25 §:ssä tarkoitettua asutuksesta, viljelyksistä tai liikenneväylistä johtuvaa rajoitusta,
- 2) metsästää vastoin 34 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käytön rajoitusta,
- 3) kuljettaa metsästysasetta 35 §:n vastaisesti,
- 4) häiritsee riistaeläintä vastoin 36 §:n kieltoa,
- 5) järjestää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästää vastoin metsästyksen johtajan antamia määräyksiä,
- 6) metsästää vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen pyyntilupaa koskevia säädöksiä tai asetuksen nojalla pyyntilupaan liitetyjä ehtoja,
- 7) metsästyksen johtajana jättää suorittamatta hänelle kuuluvan tehtävän,

74 §

Metsästysrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää

1) vastoin 20 §:n 3 momentissa, 23 §:n 1 momentissa, 32 §:ssä, 33 §:n 1 tai 2 momentissa tai 38 §:n 1 momentissa säädettyä tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta,

2) 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhoitusaikana tai ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen 10 §:n nojalla säädettyä kiintiötä,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 48 a luvun 1 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, **metsästysrikkomuksesta** sakkoon.

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) menettelee vastoin 25 §:ssä tarkoitettua asutuksesta, viljelyksestä tai liikenneväylästä johtuvaa rajoitusta,

2) metsästää luvattomasti vastoin 34 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käytön rajoitusta,

3) kuljettaa metsästysasetta vastoin 35 §:n kieltoa,

4) häiritsee riistaeläintä vastoin 36 §:n kieltoa,

5) järjestää vastoin 28 §:ää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästää vastoin metsästyksen johtajan 28 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa,

6) menettelee vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen *hirvieläimen* pyyntilupaa koskevaa säännöstä tai asetuksen nojalla *hir-*

8) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana suorittamatta riistanhoitomaksua tai toimii ampujana suorittamatta 21 §:ssä säädettyä ampumakoetta,

9) laiminlyö metsästyskortin tai ampuma-koetodistuksen esittämisen 22 §:ssä säädettyllä tavalla, taikka

10) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin 78 §:n nojalla määrättyä metsästyskieltoa,

on tuomittava, jollei teoista ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *metsästysrikkomuksesta* sakkoon.

Metsästysrikkomuksesta on tuomittava myös se, joka huolimattomuudesta metsästää 72 §:ssä mainitulla tavalla.

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka 31 §:n vastaisesti estääkseen tai vaikeuttaakseen toisen laillista metsästystä saattaa pyyntivälineen toimintakunnotomaksi tai muulla tavoin häiritsee pyyntiä.

75 §

Metsästyslain säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) vahingoittaa riistaeläintä tai häiritsee sen soidinta, pesintää tai poikasia 37 §:n 1 momentin nojalla annetulla asetuksella säädettyinä rauhoitusaikana,

2) liikkuu riistansuoja-alueella vastoin 39 §:n nojalla annettua rajoitusta tai kieltoa,

3) tuo Ahvenanmaalta tai laskee luontoon eläimen vastoin 42 §:n kieltoa,

4) jättää noudattamatta 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

5) pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen vastoin 49 §:n kieltoa tai 50 §:n nojalla annetun asetuksen säännöksiä,

6) pitää koiraa vastoin 8 luvun säännöksiä, taikka

7) jättää heitteille ja hylkää kissan vastoin 85 §:n säännöstä,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *metsästyslain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

vieläimen pyyntilupaan liitettyä ehtoa,

7) *metsästää käyttämättä 30 §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä hirvieläinten metsästyksessä käytettäviä varusteita,*

8) metsästyksen johtajana jättää suorittamatta hänelle kuuluvan 30 §:n nojalla *annetulla asetuksella säädetyn* tehtävän,

9) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana suorittamatta *riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa (616/1993) säädettyä* riistanhoitomaksua,

10) toimii ampujana suorittamatta 21 §:ssä säädettyä ampumakoetta,

11) laiminlyö metsästyskortin tai ampuma-koetodistuksen esittämisen 22 §:ssä säädettyllä tavalla, tai

12) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla *tuomittua* metsästyskieltoa.

(ks. metsästyslaki 75 § 2 mom.)

75 §

Metsästyslain säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) vahingoittaa riistaeläintä tai häiritsee sen soidinta, pesintää tai poikasia 37 §:n 1 momentin nojalla annetulla asetuksella säädettyinä rauhoitusaikana,

2) liikkuu luvatta riistansuojelu-alueella vastoin 39 §:n nojalla annettua rajoitusta tai kieltoa,

3) *tuo maahan tai laskee luontoon vierasperäisen lintu- tai nisäkäslajin tai vierasperäisen riistaeläinkannan taikka tuo Ahvenanmaalta olevan eläimen Suomeen tai laskee tällaisen eläimen luontoon muualla Suomessa ilman 42 §:ssä säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,*

4) jättää noudattamatta 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

5) *luvatta* pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen vastoin 49 §:ssä *säädettyä* kieltoa tai 50 §:n nojalla annetun asetuksen säännöstä,

6) pitää koiraa *luvatta irti* vastoin 51—53 §:n kieltoa tai

7) jättää heitteille tai hylkää kissan vastoin 85 §:n säännöstä,

(ks. metsästyslaki 74 § 3 mom.)

76 §

Luvaton pyynti

Rangaistus luvattomasta metsästämisestä toisen metsästysalueella (*luvaton pyynti*) säädetään rikoslain 28 luvun 10 §:ssä.

77 §

Luvaton rauhoittamattoman eläimen pyynti

Joka tahallaan tai luvattomasti pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen sel-laisella alueella, jolla hänellä ei ole tähän oikeutta tai lupaa, on tuomittava luvatto-masta rauhoittamattoman eläimen pyynnistä sakkoon.

78 §

Metsästyskielto

Kun joku tuomitaan rangaistukseen met-sästysrikoksesta ja hänen katsotaan osoitta-neen ilmeistä piittaamattomuutta metsästy-stä koskevista säännöksistä, tuomioistu-in voi määrätä hänet metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Sa-malla hänet on määrättävä luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle.

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsäs-tyskiellon aikana metsästää eikä toimia 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtaja-na.

Metsästyskieltoon määrätylle ei anneta uutta metsästyskorttia kiellon aikana.

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ***metsästys-lain säännösten rikkomisesta*** sakkoon.

Metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka saattaa pyyntiväli-neen toimintakunnottomaksi tai muulla ta-voin häiritsee pyyntiä estääkseen tai vaike-uttaakseen 31 §:n vastaisesti toisen laillista metsästystä.

76 §

Luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätke-minen

Rangaistus luvattomasta pyynnistä sääde-tään rikoslain 28 luvun 10 §:ssä.

Rangaistus laittoman saaliin kätkemisestä säädetään rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä.

(kumotaan, ks. RL 28 luku 10 § 2 mom.)

78 §

Metsästyskielto

Metsästyskiellosta säädetään rikoslain 48 a luvun 6 §:ssä.

Metsästyskieltoon tuomitulle ei anneta uutta metsästyskorttia kiellon aikana.

80 §

Menettämisseuraamus

Rikoslain 10 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan vain, jos menettämisseuraamuksen perustavana rikoksena on 72 §:ssä tai 75 §:n 5 kohdassa tarkoitettu tahallinen teko.

82 §

Syyteoikeus

Jos rikoksella, josta tässä laissa säädetään, on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

80 §

Menettämisseuraamus

Rikoslain 10 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan vain, jos menettämisseuraamuksen perustavana rikoksena on 72 §:ssä *tarkoitettu teko* tai 75 §:n 5 kohdassa tarkoitettu tahallinen teko.

82 §

Syyteoikeus

Jos *metsästysrikkomuksella tai metsästyslain säännösten rikkomisella* on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

3.

Laki**riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun lain (616/1993) 7 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

(uusi)

Rangaistus riistanhoitomaksun suorittamatta jättämisestä säädetään metsästyslain (615/1993) 74 §:n 2 momentin 9 kohdassa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

4.

Laki**kalastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 111 §,
muutetaan 107—109 sekä 112 ja 113 §, sellaisena kuin niistä on 107 § osaksi laissa
 1045/1996, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 877/2001 kumotun 110 §:n tilalle uusi 110 §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

107 §

107 §

Joka

Rangaistussäännökset

1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai veneessä tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä;

Rangaistus kalastusrikoksesta säädetään rikoslain 48 a luvun 2 §:ssä.

2) aiheuttaa kalastusta harjoittaessaan tarpeetonta häiriötä tai haittaa;

Rangaistus ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain 48 luvun 1 §:ssä.

3) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä taikka vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu taikka rauhoituspiiriä koskevia määräyksiä rikoen;

4) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin erityisesti sopivaa pyydystä;

5) pyydystää alimittaista kalaa tai rapua;

6) kalastaa vastoin (kalastuspiirin) tai muun viranomaisen taikka tuomioistuimen laillisesti määräämää kieltä tai rajoitusta;

7) harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tositetta suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa; taikka (12.12.1996/1045)

(ks. kalastuslaki 108 §)

8) vastoin 92 §:n säännöksiä myyntiä varten varastoi, kuljettaa tai lähettää, pitää kaupan, ostaa taikka maksusta tarjoaa rau-

hoitettuja tahi alimittaisia kaloja tai rapuja, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

108 §

Joka harjoittaa kalastusta tavalla, joka 30 §:n mukaan on kielletty, tai harjoittaa 107 §:ssä tarkoitettua toimintaa huomattavassa laajuudessa, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(ks. kalastuslaki 107 §)

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,

2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,

3) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanotuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä,

4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,

5) harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle 88 §:ssä säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tositetta suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa,

6) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukusoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

7) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti, tai

8) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.

Rikesakosta seuraamuksena kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tositteen määrää-

ajassa esittämisen laiminlyönnistä säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentissa ja mainitun 9 §:n 4 momentin nojalla annetulla asetuksella.

109 §

Joka muutoin kuin pyyntiä harjoittamalla tahallaan tai tuottamuksellisesti aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle taikka muulla tavoin tahallaan luvattomasti menettelemällä huonontaa kalastamisen harjoittamisen edellytyksiä vesistössä, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vaaran aiheuttamisesta kalavedelle sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Joka tahallaan tai törkeästi tuottamuksesta 1 momentissa tarkoitettulla tavalla aiheuttaa vakavaa vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakavan vaaran aiheuttamisesta kalavedelle sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(uusi)

111 §

Sitä, joka luvattomasti kalastaa toisen kalavedessä taikka ylittää sen oikeuden, joka hänellä on yhteisen kalaveden osakkaana, kalastusoikeuden vuokraajana tai kalaveden haltijalta saamansa luvan perusteella, taikka rikkoo kalastusoikeuden käyttämisestä tehtyä sopimusta tai päätöstä taikka muulla tavalla loukkaa toiselle kuuluvaa kalastusoikeutta, rangaistaan niin kuin rikoslaisissa on säädetty.

109 §

Luvaton pyynti

Rangaistus luvattomasta pyynnistä säädetään rikoslain 28 luvun 10 §:ssä.

(ks. RL 48 luku 1 §)

110 §

Menettämisseuraamus

Menettämisseuraamuksia koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos henkilö on syyllistynyt tämän lain 108 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittuun tekoon, josta hänelle määrätään seuraamukseksi rikesakko.

(kumotaan, ks. RL 28 luku 10 § ja kalastuslaki 109 §)

112 §

Milloin tässä laissa tarkoitettulla rikoksella on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, ei virallinen syyttäjä saa tehdä siitä syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

113 §

Syyte tässä laissa tarkoitettusta rikoksesta on, jollei samasta teosta ole nostettu syytettä vesilain nojalla ja siinä säädettyssä järjestyksessä, pantava vireille asianomaisessa yleisessä alioikeudessa.

Mitä rikoslaissa on säädetty Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös 108 §:ssä tarkoitettua rikosta, milloin se on tehty Suomen aluevesien ulkopuolella.

Syyte kalastusvyöhykettä koskevien säännösten ja määräysten rikkomisesta pannaan vireille siinä yleisessä alioikeudessa, joka on laillinen tuomioistuin käsittelemään Suomen ulkopuolella tehdystä rikoksesta nostettua syytettä.

112 §

Syyteoikeus

Jos kalastusrikkomuksella on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

113 §

Laillinen tuomioistuin

(kumotaan)

(kumotaan, ks. RL 48 a luku 5 § 2 mom.)

Syyte kalastusvyöhykettä koskevien säännösten ja määräysten rikkomisesta pannaan vireille siinä yleisessä alioikeudessa, joka on laillinen tuomioistuin käsittelemään Suomen ulkopuolella tehdystä rikoksesta nostettua syytettä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

5.

Laki**Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentin muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta 8 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1139/1994) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Rangaistukset

Rangaistukset

Kalastuslain (286/82) 107—109 §:n säännöksiä sovelletaan myös yhteisen kalastuspolitiikan vastaiseen pyyntiin kielletyillä kalastusvälineillä tai pyyntitavoilla sekä vaaran tai vakavan vaaran aiheuttamiseen kalavedelle.

Rangaistus Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevien asetusten tai niiden nojalla annettujen päätösten tai määräysten vastaisesta pyynnistä kielletyllä pyyntivälineellä, pyyntitavalla taikka pyyntiaikana säädetään rikoslain 48 a luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

6.

Laki**metsälain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun metsälain (1093/1996) 16 §:n 1 momentti ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 18 § osaksi laissa 1224/1998, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Käsittelykielto

Käsittelykielto

Jos neuvottelua ei ole muusta kuin metsäkeskuksesta riippuvasta syystä saatu aikaan tai jos neuvottelu ei ole johtanut tulokseen ja jos on perusteltua syytä epäillä, että aloitettu hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, metsäkeskus voi kieltää toimenpiteen (*käsittelykielto*) toistaiseksi tai määräajaksi. Käsittelykielto voidaan antaa myös silloin, kun metsänkäyttöilmoitusta ei ole annettu 14 §:ssä säädettyssä määräajassa ja hakkuu tai muu toimenpide on aloitettu taikka kun 15 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuuden asettamista vaaditaan.

Jos 15 §:ssä tarkoitettua neuvottelua ei ole muusta kuin metsäkeskuksesta riippuvasta syystä saatu aikaan tai jos neuvottelu ei ole johtanut tulokseen ja jos on perusteltua syytä epäillä, että *suunniteltu tai* aloitettu hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, metsäkeskus voi kieltää toimenpiteen (*käsittelykielto*) toistaiseksi tai määräajaksi. Käsittelykielto voidaan antaa myös silloin, kun metsänkäyttöilmoitusta ei ole annettu 14 §:ssä säädettyssä määräajassa taikka kun 15 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuuden asettamista vaaditaan.

18 §

18 §

Rangaistussäännökset

Rangaistussäännökset

Joka laiminlyö 14 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, on tuomittava *metsänkäyttöilmoituksen laiminlyönnistä* sakkoon.

Joka rikkoo 5 §:n 1—3 momentin, 8 §:n 1—3 momentin, 10 §:n 3 momentin tai 12 §:n 1 tai 2 momentin säännöksiä tai niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka 13 §:n nojalla annettuja määräyksiä, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *metsärikkomuksesta* sakkoon.

Jos 5 §:n 2 momentin, 10 §:n 3 momentin tai 12 §:n 1 tai 2 momentin säännösten tai

Rangaistus metsärikkoksesta säädetään rikoslain 48 a luvun 3 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö antaa 14 §:ssä säädetyn *metsänkäyttöilmoituksen*,

2) rikkoo 5 §:n puuston hakkuuta koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä,

3) rikkoo 8 §:n uuden puuston aikaansaamista koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä,

4) suorittaa metsän monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeään elinympäristöön

Voimassa oleva laki

Ehdotus

niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka 13 §:n nojalla annettujen määräysten vastaisella toimenpiteellä on tavoiteltu huomattavaa taloudellista hyötyä taikka jos toimenpide on tehty tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä, rikoksenteijä on tuomittava *metsärikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

kohdistuvan hoito- tai käyttötoimenpiteen 10 §:n tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

5) rikkoo 12 §:n 1 tai 2 momentin metsätaloutta suojametsissä koskevaa säännöstä tai niiden nojalla annettua määräystä tai 13 §:n suoja-alueita koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua määräystä

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ***metsärikkomuksesta*** sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .